

10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26

10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25

RMK. I.

859a

VESTIBULUM
Rerum et
Lingvarum
FUNDAMENTA
EXHIBENS

1652.

Eruditionis Scholasticæ

Pars Prima.

VESTIBULUM,

*Rerum & Lingvarum funda-
menta exhibens.*

In usum Scholæ Patakinæ
editum,

*Typisq; Celsiss. Principis exscriptum,
Anno M. DC. LII.*

Senec. Quest. Natur. VII. Cap. 31.

R E R U M natura sacra sua non
simul tradit. Initiatos nos
esse credimus, *in Vestibulo*
ejus hæremus.

Johannes Comenius,
Stephano Tolnaj,
In Illustri Patakina, auspiciis
Celsissimæ Principis Transylvaniæ feli-
citer reformari cepta Schola, renuntiato
Classis primæ Preceptori primo,
Salutem, & divinam Benedictio-
nem!

E R gône sic fata tulerunt, mi Stepha-
ne, ut Illustris hæc, in desideratum me-
lioris Methodi ordinē redigi cepta Scho-
la, Te primum ordinarium primæ suorum mi-
litia salutet Ducem? Non invideo debitum
Virtuti Tuae honorem: ob quam tum Ipse ego,
Dei & Celsissimorum Principum voluntate
nuper huc delatus, TE inter primos amore
complecti capi; tum Alij, cum primæ huic
Classi idoneus quæreretur Moderator, unani-
miter in Te conjecerunt oculos, suffragiisq;
suis huc promoverunt, ut angulares ponendi

(*) 2

Lati-

Latinitatis lapides Tibi demandanda vide-
retur provincia. Gratulare Tibi, amice,
de tot tamq̃ honestis de Te judiciis. Nec Te
quidquam moveat, quòd quibus sequentium
Curiarum committenda erit, cum Deo &
die, prefectura, Te idè videbuntur altiores,
quia Discipulis à Te egressis altiora Scientia-
rum semina instillare debebunt. Tuum enim
Tibi nemo jam praeipiet honorem, primum
Te hìc meliori methodo Juventutis Forma-
torem fuisse salutatum: neq̃ post hac ad alias
Classes aditus, nisi per Tuam, patebit. Quin
& rem ipsam si intueamur, nihil est cur sibi
quisquam prima at atula formator magis dis-
pliceat, aut illum insequentes sibi magis pla-
ceant, quàm inter Opifices fieri consuevit:
dum alij Aedificio fundamenta ponunt, alij
fundamento parietes superstruunt, alij Con-
clavia exornant, alij demò fastigia imponunt.
Unum enim idemq̃ Opus agunt Omnes: pari-
ter de laude participaturi, si pari diligentia
omnia sua peracturi. Neq̃, si concertamen
permittatur, determinare foret facile, utrū
plus laudis aut pramij, primisne illis an ulti-
mis, debeat: cum superiora plus quidem
apparentia, at inferiora plus soliditatis, Aedi-
ficio

ficio conferant: usq̃ adeò, ut superiora illa si-
ne his inferioribus non essent; si neq̃ rectè po-
sitis illis, corruerent. Ut tandem ad inferiora
plus redeat laudis, quia plus usus: quippe quae
suà vi stant, & superstructa sibi suo robore
sustentant: haec a. sustentantur tantummo-
dò, & quod habent aliunde habent. Nec est
in Bello, cur se inferiorem credat Legio, quae
in hostem immissa primum vim ejus infre-
git; pra Legionibus illis, quae instando ple-
nius hostem prostraverunt: Victoria n. com-
munis est. Quinimò plus eorum laudari so-
let fortitudo, qui primò hostili robore fractò
hostem vinci posse fecerunt, quàm qui debi-
litatum jam vicerunt. Nec inter nutriti-
va Corporis nostri membra (stringā id quoq̃
obiter) idè Bucca & Ventriculus Hepa-
ti, Lien, aliusq̃ interioribus, honore cedunt,
quòd assumpta Alimenta illa quidem primum
excipiat, & dentibus conterat; Ille v. coque-
re, & per majora dividere, incipiat: haec de-
mò plenius concoquant, subtiliusq̃ digerant.
Nutritio siquidem una eademq̃ est, diversa
sic diversorum membrorum operatione pera-
genda, ut aequè necessaria omnia sint, nec pri-
oritatem aliam praeter temporis admittant.

(*)

Verum

Verum mittamus hoc: quod attingere non ideo volui, quasi Te ambitiosum, & statione quâ Te divina providentia vis collocavit non acquiescentem, suspicer: sed ut Tibi de his honoris primitiis gratuler, & imprudenti alicui Spartam Tuam, apud Te vel apud se, extenuandi occasionem præcidam.

Adrem venio, ut Te hanc Tuam, quam nactus es Spartam, ornare doceam. Feres n. in hac palestra novitius moneri confidenter, quomodo solent ab Architecto, idearum Aedificij non ignaro, conducti Operarij. Leges quidem Methodi generales alibi habes descriptas, repeti eas hic nihil est necesse: necesse de speciali prudentia, in Tuis hic specialibus pensis adhibenda, moneri.

Accipis Tu in Classim Tuam, (& accipies post hac) primos Latinitatis tirones: legendi quidem & scribendi vernacule non ignaros, nec tamen adhuc accurate habitum assequutos. Hos igitur quousq; deducere habeas, & per quam viam, & quibus elegantibus compendiis, non ignorandum Tibi est.

Scopus Vestibularis Tuae Classis (ita n. appellabimus) est; Præparare Latinitatis Tirones ad Januam, & per hanc in Atrium Latini-

Latinitatis ita ingrediendum; ut hoc ipsum Latinitatis studium toti Sapientiae Studiorum cursui felicius absolvendo potenter serviat. Cujus preparationis septem sunt veluti gradus.

1. Latina omnia (typis & manu scripta) legere posse promptè, sine hesitatione ulla.

2. Pronuntiare omnia rectè & articulatè, citra Accentuum corruptelam, & Literarum absorbtionem.

3. Scribere quoq; manu promptâ, & characteribus quàm potest pulchris, indistortis, mutuo non implicatis, sed undiq; distinctis ac legibilibus. Quales cum tui sint, ideo etiam Te huc elegimus, ut multos reddas tui simillimos.

4. Ediscere lingvæ Latinæ Radices, rectè intellectas, recteq; rebus suis applicatas.

5. Addiscere his respondentes Voces Vernaculas: applicandas itidem rectè, tum Latinis vocibus, tum Rebus ipsis.

6. Declinare & Conjugare omnia analogæ exactè.

7. Et quia Libellos classicos ita comparatos esse volumus, ut Encyclopediæ medullam con-

(*) +

tine-

tineant, sensimq; sine sensu instillent, hos ad unguem Intellectu & Memoria teneri, Alphabeti instar, curabis.

Accessorium erit Matheseos prægustus, Arithmeticæ præsertim & Musicæ.

Ad has metas si Tu Tirunculos tuos ritè deduxeris, magnæ Eruditionis colligenda fundamenta solida posueris: quùm ad Authorum multam lectionem, rerumq; optimarum multam selectionem, nihil tam conferat, atq; Libros versando Oculis Lingvâ, Manu, Mente, promptum esse.

Quod ut studiorum candiduli nostri assequantur, Tu præ aliis sequentium Curiarum Moderatoribus allaborabis: quia Tibi hoc propriè, qui Latine Literaturæ Fundamenta ponis, ut integra ponas & solida, solideq; iucumbit. Ideò ego Te, tanquam totius Architecturæ nostræ fundatorem, in administrandis hic prudentior omnibus, quàm indefatigatissimum esse cupio. Quia n. errores concoctionis primæ non emendari in secunda, vel tertia, sed contracta illic Morborum semina per totam Nutritionis officinam spargi, observant Medici: certumq; est, nec in animis Eruditione saginandis aliter evenire posse,

5
posse, quàm ut admisse circa prima fundamenta menda mendosam reddant reliquam Structuram, seu ex toto seu ex parte: fieri non poterit quin errent ceteri Collegæ Tui, si Tu Tirones Latinitatis formando aberraveris.

Quæ causa est, cur Te accuratius instruendum putem: quò & Tu erres minùs, & Illi pariter hæc, tanquam sibi dicta, in usum suum transferre valeant.

Principio a. illud Quintiliani Tibi refrigerandi occasio mihi est: Optimus quisq; Præceptor frequentiam gaudet, ac maiore se theatro dignum putat. Cur a. hoc? Ut ne trepides, sed exultes, quòd Tibi spe amplior contigit Discipulorum numerus: dubioq; procul posthac semper frequentissimam habebis Classem. Sed quantacumq; futura sit, Tu te maiore theatro dignum puta. Nam non sperabo Te mihi jam dicturum, quod nuper: Si modò sufficiam? quippe qui Methodi nostræ compendia jam spectare, imò exercere feliciter, cepisti. Nec Tibi Methodo nostrâ maiorem fore à decem Discipulorum Decuriis, quàm nuper fuit (vulgari viâ) à decem Discipulis, molestiam jam vidisti, & expertus es, & experiris quotidie, & letaris

(*)

& la

& letantur ipsi Discipuli, suaviter se ac jucunde ita manuduci videntes. Quod quâ ratione fiat, nihil jam esset opus doceri Te, qui scire Te hoc praxi ostendis: consignari tamen id non oberit aliorum causa; siue qui Tibi hic succedent in functione, siue qui alibi methodum hanc imitari fortè induxerint animum.

Summa compendij est, quòd non doces singulos, sed cunctos: nec accedis ad quenquam ut aliquid ostendas, aut loquaris, & præcipias, admissumvé vitium emendes, soli uni. Sed Solem imitatus Cœlestem, contines Te in sublimi Cathedræ Tuæ Cœlo: inde oculorum radios obvertens omnibus; & Voce sonorâ circumtonans omnes; & ut quod præmonstratur, explicatur, præcipiturq; omnibus, videant, audiant, percipiantq; singuli, mox jam ab hoc jam ab illo requirens: ut nemo non statim à se requisitum iri, quicquid dicitur aut ostenditur, metuens, in attentione se contineat semper. Quam Tu ut acuas magis, jubes, quicunq; pensum præsens toties è Libro iteratum, reddere confidit memoriter, ut reddat. Reddunt igitur feliciores ingenio, alius post
alium.

6
alium: quos tardiores (ipsâ morâ, & toties recitantium repetitione adjuti) subsequuntur: donec & tardissimi tandem assequantur omnia. Quam de Ingenij celeritate veluti concertationem Tu letus spectans, de cujusq; Ingenij bonitate judicas: certus, quicquid unus Tuorū scit, non ignorare ceteros; quum nescire quod sic discitur, possit nemo.

Hæc generaliora sunt, de Methodo uniformi, Tibi semper observanda, per omnium Præmonstrationem, Explicationem, Imitationem, quicquid eos doces, aut docebis unquam. Eo fine, ut nulla hora, nedum dies, abeat, quin nova fiat Eruditionis accessio, novusq; in studiis progressus.

Particulariter monendus es, de Libelli Tui Classici structura, tum usu, quomodo Tibi practice pertractandus sit.

Frontem occupat, ut vides, Rerum Nomenclaturæ rudimentum, è Vocabulis totius Lingvæ primariis, potissimumq; primitivis, contextum: non in congeriem, sed ordine bis artificioso. Nam ad externum aspectum ordo Grammaticus est: quia Capite (post Introitum) I. recensentur Nomina rerum substantiva: secundo Adjectiva, tertio Pro-
nomi-

nomina, quarto Verba, quinto Adverbia (Participia, cum à Verbis tantum formantur, inter primitiva peculiarem habere classem nequeunt), sexto Præpositiones &c. Et tamen ordo hic Ordo simul Rerum est intimus: dum initio enumerantur Res ipsæ: Tum Rerum Modi fundamentales: primaria scilicet Rerum accidentia. Mox rerum, & accidentium, demonstrationes brevissime: Inde transitur inspectandos Rerum Motus, actiones & passionem. Sequuntur earundem Actionum & passionum modi: Et Rerum Actionumque Circumstantiarumque coherenter. Ita per summos Cardines suos Rerum & Verborum compages resolvitur. Addimus tamen de Verbis derivatis & compositis: ut inter Voces primitivas & ortas discrimen observare, eoque mentem Linguarum Janua, Vocum apparatus totum explicature, preparare incipiant.

In hac autem initiali Rerum Mundi lustratione serium mihi propositum fuit Paradisiacam tibi aperire Scholam: ubi non alius Tibi labor esset, quam colludere Tirunculis tuis, sicuti ibi Tironi suo, propemodum adhuc infans, Adamo, collusit Deus: suas illi recens factas demonstrans vivas imagunculas, earumque addiscere iubens nomenclaturam. Hoc est, Volui libellum hunc Vestibularem Picturis rerum formas ad vivum exprimantibus, ornare, suam singulis apponendo Nomenclaturam: tum ut facilis huc allicerentur puerorum ingenia, tum ut impressiones rerum primæ fierent

accu-

7
accuratiores. Sed non successit propositum (tamen si factum jam esset initium) ob artificum hic loci defectum. Quem defectum ab industria Tua pensari necesse erit: diligenti Vocabulorum omnium explicatione, Rerumque quas significant quali quali representatione. Vitam & animam institutioni Tue defuturam certus esto, nisi Res hic tironibus assignatas, aut demonstraveris (si presentes haberi possunt, vel saltem imagines earum aliqua) aut circumscribendo sic inculcaveris, ut quoquomodo capiant tandem. Rerum n. & Verborum parallela, articulataque cognitio, profundum illud Methodi mysterium est, quod vagas naturam suam Mentes captivare, & ad Rerum sensuumque medullas deducere, intendimus. Hic ergo ut nobis gratus sis, intentionibusque nostris accurate subservias, vehementer Te oro. Capiant quantum capiant de Rebus, quas illis familiariter aut demonstrabis, aut enarrabis, illis tamen intra mentem lucescere incipiet, ne dubitas; eoque libentius hanc illis operam, ut à Verborum corticibus excussos Rerum nucleos ostendas, presta.

Quod ut tanto Tibi facilis accidat, eadem Rerum Nomenclatura, Vernacule accurate facta, Tibi & tuis datur parata, typis quoque descripta. Ee quidem seorsim melioris exercitii, uti patebit causa. Et quidem Latino Vestibulari Textui premissa, ut primo in eam (post hoc tui alloquium) incidant Discipuli, occasioque sit exercitia hæc à notis (Vernaculis) incipiendo per nota ad ignota (Latina) veniendæ

niendi; sed & (quod stratagematis loco habe) totam Rerum lustrationem, nomenclationemq., egregie lingua notâ peragendi. Ubi defixam in Res attentionem nihil turbabit; neq., Tironum ingenia duplici lucta (cum ignotis Vocabulis, & ignotis Rebus) obicientur.

Absolves igitur Vernaculam hanc Rerum Nomenclaturam (prelegendo, praeexplicando, moxq., examinando, & à discipulis idem exigendo) ipsemet, intra unum & alterum tertiumve, mensem: sat egregiâ laude & spoliis amplis, si omnes Tuos omnia illa promptissime legere (nam & Vernaculos Lectores promptos requirimus) recteq., intelligere, effeceris. Latinum interpretari Textum (in quem è Vernaculo immediate venietur) non Tuum erit, sed discipulorum; Tu tamen quomodo illi Verba verbis accommodent (respondet enim alter alteri Textus adverbum) attendes, & si quid forte errabunt, revocabis. Illis quippe hic actio Tibi directio, mandatur.

Pertransito sic iterum (duorum triumve Mensium spatio) Latino Textu, ut Verba & Res intelligent, & memoriâ teneant, venietur in Grammaticam Vestibularem: quam sic illis explicabis, ut singulis Capitellis sua adjungas Exercitia. Cujus rei rationem, sicut & Dictionarij praxin, subjectis ibidem brevissimis Hypomnematis docebo. Nunc reliqua officij Tui munia in aphorismos contrahâ.

- I. Libro alio quàm Claſſico ne utare: neq., Tui.
- II. Lectionibus & Exercitiis omnibus semper Ipse

Ipse adesto, Tuiq., omnes ut adsint, semper videto.

III. Omnes ama, omniumq., profectus opta & quare, prosopolepsiam ignora: multo v. magis invidiam. Nihil in his Encyclopediæ rudimentis scies Tu, quod ignorent Tui. Si n. scierint, Tibi cedit laudi & illis: si nescierint, Tibi dedecori, non illis. Vel unus negligens, & indoctus, reperius, sufficiens contra diligentiam Tuam erit testis.

IV. Inter operas neminem aliud agere permitte. Utq., ne permittas, oculos & aures semper illis obverte, obvertereq., suos Tibi, & rei quæ agitur, adige. Nempe jam hunc jam illum (eos maxime quibus fidis minimè: sunt n. quadam Ingenia vaga) interrogando, examinando, emendando.

V. Qualiter se quis inter operas gerit, taliter Tu erga illum. Industrios ama, & subinde collauda: desides increpa, nec tamen odio habe, sed instantius arge.

VI. Si quid valde observandum monere habebis, id non nisi imperato silentio efferes, ut attentè excipiat ab omnibus: mox ab aliquibus, quid dixeris, & quò sensu, reposcens.

VII. Qualibet horâ prælege, quod idem mox legant illi: & explica, quod idem explicent illi: & inspectantibus illis fac, quod idem mox faciant illi. Tibi n. ubiq., præitio mandatur: sed cum attentione, an Te præeuntem sequantur, & an sic, ut assequantur. Alioqui frustra præbis, si non illi sequantur: frustra sequentur, si non assequantur.

VIII. Assequantur a. si nihil nisi dilucidum, (aut
bonè

benè dilucidatum) ad spectandum proposueris; ni-
hil nisi factu proclive, iusseris: progrediarisq; cum
illis lente, nec aliter permittas illos. Præcipitan-
tiam ubiq; dedocenda est Juventus, assuefacienda
circumspectioni.

IX. Hærentem quemcunq; juvet quicunq;: si ne-
mo, Tu.

X. Si quem tardum vides, tolera, ad ingeniosio-
res transi: donec & tardior ille assequatur. Pude-
bit n. tandem non assequutum videri.

XI. Balbutire Latine si Tui volunt (loqui n.
nondum sciunt) ne prohibe, sed neq; cõge. Fastidi-
mus plerumq; imperata, negata cupimus.

XII. Ad novas lineas nunquam transi, nisi penso
priori rectè subactõ: idq; eõ fine, ut ne quid per-
functoriè prioribus adjectum, in ruinam ponatur
sequentibus.

Addo: Quia quicquid Tu hoc loco struis, toti
Encyclopadie fundamentum dare debet, Tibi to-
tam illam (sicut & sequentibus Collegis Tuis) no-
tam esse debere: ut quicquid cum Discipulis agi-
ris, lux universalis emicet, Vestrasq; stellulas, sicut
Solis radij Planetas suos, collustret.

Hanc si sequeris rationem, diligentis Magistri
explebis numeros, laudemq; mereberis, & ulterio-
ribus Adolescentulorum studiis consu-

les optime,

Vale.

Nyel-

Nyelveknek TORNATZA- BAN

I.

Hivatal.

Övel Gyermek,

2. Szóllok te veled szükséges dologról. minde-
nek felet

. Szólly: megh hallom.

. Akarsz-e Bölcsé lenni?

. Micsoda az, Bölcsé lenni?

. Erteni mindeneket; és igazán Tselekedni min-
deneket; és igazán Szóllani mindenekről.

. Akarok; de ki adgya azt énnékem.

. Az Isten és a' Társalkodás, az élő és holt Böl-
csékkel

. Micsoda Előkkel? a' Tanítókkal

. És micsoda Holtakkal?

. 1. Azokkal a' kik mi előttünk éltenek, s-még-is
szólnak mi velünk a' Könyvekben.

. 2. Elégé az? Elég.

. 3. Csak Istennek Könyörögi, a' Tanítónak en-
gedgy; a' Könyveket szeressed.

. 4. De hogy megh érted, azokat a' Bölcséket

. 5. Tanullyad a' beszédet, mellyen irtanak.

. 6. Tudni illica' Deák Nyelvet.

A

178

27. A' melly szép, és közönfegyész az népeknél s-tu-
dókat téshen.

28. Ki tanít meg engemet arra?

29. En, Isten segétségével:

30. Könyű uton penigh, a' mely három részre oszol.

31. Az Előbentéshűk le, annak minden *Funda-
mentumit*

32. A' Másodikban fel emellyűk annak egész szűk-
fegyész *Alkotmányát*.

33. Az Harmadikban hozzá adgyuk minden nemű
ékeességét.

34. Amaz Előt végezzük el ebben az első Köny-
vecskében.

35. A' mellyet maft vész Kezében; a' melly *Nyelv-
nek TORNATZANAK* mondatik:

36. A' második el végeztetik, a' legh közeleb kö-
vetkező Könyvben,

37. Melly *Nyelvnek AJTAJANAK* nevezte-
tik.

38. A' Harmadik a' harmadik (Könyvben).

39. Mellyet hívunk *Nyelvnek PITVARANAK*.

40. Es innét bebocsátlak tégedet a' *Könyviróknak*
PALOTAJOKBAN,

41. Azaz a' bölcsen irt Könyvekhez,

42. hogy te is légy bölcs, okos, ékeessen szollo.

43. Ez dolognak nehéz volta elne ijesztzen tégedet

44. A' ki kíván (tudni) mindeneket meg fogh az,

45. Ha az Kezete nehéz,

46. Az Közepe könyű lész,

37. S-Vég

37. S-Vége gyönyörűség.

38. A' ki jól meg különbözteti a' dolgokat, jól
tanít.

39. Es az ki jól rá figyelmez; jól tanul: ez nem
tal meg.

40. Nosza fogj hozzá, Isten nevében.

II.

Dolgoknak osztása.

41. *MINDENNEK, VALAMINEK,
SEMMINEK* vagyon Nevek

42. A' Minden: Isten, Világh, Ember.

43. A' Valami: Dologh, módgya (az dologh-
nak) Mozgás.

44. A' dolgokban vagyon: Egész, Rész, Fogyat-
kozás.

45. a' Mozgásban vagyon: Szerző ok, Erő,
Eszköz.

46. a' Rész: Fél, Darab, Morfa.

47. a' Egészben vagyon: Kezdet, Közép, Végh,
Rend, üdö, Hely.

48. a' Rendben vagyon: Szám, Mérték, Font.

49. az üdöben vagyon: Szempillantás, Kéfede-
lem, Ora, Nap, Hét, Holnap. Esztendő,
Száz esztendő, örök üdö.

50. a' Napban vagyon: Reggel, Dél, Estve:
Est-hajnal, Estzaka, Hajnal.

51. az Esztendőben vagyon: Tavasz, Nyar, Ősz,
Tél.

52. az

52. *a' Helyben vagy on*: Tágasság, Távullétel, Határ, es ez világhnak négy része.

53. *a' Dolognak eredeti*: Természet, Mesterfégh, Történet.

54. *a' Dologh*: Test, Lelkiállat, Alorcza,

55. *a' Testben vagy on*: Matéria, Forma, Felső-szin,

56. *a' Lelki állat*: Ember lelke, Angyal, ördögh. *a' kennek lakó helyek*; Az Eltető állat, az Egh, a Pokol.

57. *Az Eltető állatok*: Tűz, Levegő egh, Viz, Föld.

58. *az Egben vannak*: Egi tündöklő állatok. *a' mellyektől származik*: Melegh es Hidegh, Ho es Fagy.

59. *az Eghi tündöklő állatok*: Nap, Hold, Csillagh.

60. *a' Napban vagy on*: Világosság, Sugár, Fényesség. *Fényesség nélkül vagy on*: az Arnyék, Homály, Sötétség.

61. *a' Tűztől vagy on*: Szikra, Láng, Füst es Korom. *az Tűzben vagy on*: Tűzes üszögh, Elevenfén, Sarátnak. *a' Tűz után marad*: Füstölő üszögh, Holtfén, Hamu.

62. *a' Levegő éghen vagy on*: Szél, Napkeleti-szél, Déli-szél, Napnyugoti szél, Északi-szél. *Ismét*: Pára, Kőd, Felyhő, Szivárvány.

63. *a' Felyhőből*: Eső, Ho, Jéghegy. Harmat, Zuzmaráz, Manna. Villámás, Menydörges, Menykü.

64. *a' FOLYO viz*: Forrás. Kút, Patak, Keringő folyóviz, Nagy folyóviz, Sebesfolyó viz.

65. az

65. *az Allóviz*: Láp: Alló tó, folydogaló tó, Tenger.

66. *a' Folyó vizben vagy on*: Folyamat, Fenek, Örvény, avagy Gázló.

67. *a' Tengerben vagy on*: Hab, Habzás, Melység, avagy Sziget.

68. *a' Vízből leszen*: Csöp, Buborék, Taiték, Jég.

69. *a' Víz mellett vagy on*: Szél, Vízpart, Tenger part.

70. *a' Földben vagy on*: üregh. *az Föld felet*: Hegy, Völgy, Mező.

71. *a' Mezőben vagy on*: Göröngy, Domb, Haló.

72. *a' Vizenyős föld*: Seppedek, Mocfár, Highfár, Sár. *a' Száraz föld*, Rögh, avagy Por.

73. *a' Föld*: Agyagh, Feiér Créta, veres Créta.

74. *a' Földből való*: Földben termet állat, Földből ki nőt földelő állat, Lelkes állat.

75. *a' Földben Termet állat*, El olvadható állat, Ercznem, Kő.

76. *Elolvadható állat*: Só, Temfo, Sálétrum, Kénkö, Gálitz kö, Gyanta.

77. *az Ertznem*: Fekete on, Feiér on, Vas: Réz, Arany, Ezüst, Kenőfő.

78. *Csinált értznemek*: Atzél, Velencei réz, Badoh.

79. *a' Kő*: Főveny, Porhonyó kö, Kővecs, Öregh kö, Kova, Fénkö: Márványkö, Magnes, Drága kö.

80. *a' Drága kővek*: Gyemánt, Saphir, Rubin, Smaragd, Iaspis &c.

81. *a* Drága kövekhez hasonlok: üvegh, Cseh-gyemánt Gyöngy, Kláris.

82. *A* Földből ki nőt Zöldellő allat, *avagy* *Plan-ta* Fű, Csemete, Elő fa. *Ismét*: Gomba.

83. *A* Elő fában *vagy*on: Gyökér, Törőfő, Agak.

84. *a* Törőfőkben: Fahej, Fahártya, Fafzéki: *az* *Agban*: Zöld ágh, Falével, Virágh, Gyümölcs.

85. *a* *Fű*: Páfit, Kerti vetemény, Gabona.

86. *a* *Páfit*: Moh, Csalán, Lapu, &c.

87. *a* *Kerti vetemények, avagy igen levelesék*: mint *a* Káposzta, Saláta, Torma &c. *avagy gyümölcszók*; mint *az* Vgorka, Tók, Görög dinnye; *avagy Magzók*: mint *a* Mák, Anis, Kömény: *avagy nagy gyökerek*: mint *a* Répa, Sarga répa, Retek, Veres hagyma, Fok hagyma, Pár hagyma.

88. *a* *Gabonák*: Hüvelykes vetemények, Fejes vetemények.

89. *a* *Hüvelykes veteményben vagy*on: Szár, Hüvelyk. *az* *mellyek*: Bab, Borfő, Lentse, Lednek, Bagoly borfő.

90. *a* *Fejes veteményben vagy*on: Szár *es* Gabonafő, *avagy* Bójt.

91. *a* *Kalászos gabona*: Buza, Ros, Arpa, Czirók &c. *Bojtos gabona*: Zab, Köles, Tatar-ka, Török buza, Riskafa.

92. *a* *Gabonafőben vagy*on: Magh, Polyva, Kalász: *a* *Fejes vetemények között találhatik*: Konkoly, Taklász &c.

93. *az*

93. *a* *Földi Csemetek*: Mogyorosfa, Bodzafa, Rósa, Szőlőtő, Csepkebokor, Tővisbokor, *es a tővisbokorban*, Tővis.

94. *A* *Vízi Csemetek*: Kaka, Gyékény, Nád.

95. *az* *Apro csemetek*: Bogáczkoro, Sállya, Ruta &c.

96. *Elő fak*: Hársfa, Fűzfa, Egerfa, Bükfa, Nyírfa, Fenyőfa, Jegenyefa: *a mellyekből csöpög*: Macska méz, Mezga, Szurok. *a* *Tőgyfa* Makkokat terem.

97. *a* *Előfáknak gyümölcsei*: Lagyhaju gyümölcs, Kemény haju gyümölcs, Apro gyümölcs.

98. *a* *Lagyhaju gyümölcsök*: Alma, Körtvély, Fige: Baratzk, Szilva, Cseresnye, &c.

99. *a* *Kemény haju gyümölcsök*: Mogyoro, Olasz dio, Gesztenye &c.

100. *az* *Apro gyümölcsök*: Szederj, Olaj gyümölcs, Eperj &c.

101. *a* *Gyümölcsben vagy*on: Szár, hej, Husosbél, Magbéli.

102. *az* *Erdő*: Berek, Liget, Csere.

103. *a* *LELKES ALLATBAN vagy*on: Elet, Erzékenység, Mozgás, *es* Nemzésnek külömbsege. *a* *Nemzésnek külömbségében vagy*on, Him, *es* Nőstény *es* ezekről: Fajzat.

104. *a* *Lelkes állat*; FEREC, APRO LELKES ALLAT, CSVSZO ALLAT, MADAR, HAL, NEGY LABV ALLAT.

A

102

105. *a' Feregh*: Giliszta, Nadály, Hernyo, Moly, Szu, &c.
106. *az Apró lelkes állat*: Tetű, Serke, Balha, Palatzka, Hangya, Pók, Vizipók, Scorpio.
107. *Csúszó állatok*: Vizikigyó, Sárkány, Gyek, &c. *a' mellyekben vagyon*: Méregh.
108. *a' MADARBAN vagyon*: Toll és pe-lyh: Szárny és Fark: Orr és Begy, *a' Madártul*: Fészek, Toiomány, Csirke.
109. *a' Házimadarak*: Kakas, Tyuk, Kappan: Rétze, Lud, Hattyu. Páva, Galamb.
110. *a' Ház Körül való madarak*: Veréb, Fecske, Szarka: Szaiko, Variu, Golya.
111. *a' Mezeimadarak*: Pacsirta, Fűri, Fogoly madár: Tuzok, Daru &c.
112. *az Erdeiek*: Császár madara, Fátzán, Fu: Huros madár, Seregély, Rigo: Kakuk, Gerlicze, Babuk.
113. *az Enklők*: Fülemlé, Tengelicz, Sármány, Pinty, Páris &c.
114. *a' Ragadozó madarak*: Sas, Heia, Sas-keselyő, Ölyv, Solyom, Karoly, Hollo.
115. *a' Vízimadarak*: Szárcsa, Buvár &c. *a' vizek körül röpösök*, Gém, Gödény, Barázda billegető.
116. *Ejjeli madarak*: Bagoly, Huhogató bagoly, Denevér.
117. *Apró Szárnyas állatok*: Szunyogh, Légy, Meh, Darás, Lódarás. *Ismét*, Lepke, Cserebogár, Szarvas bogár, Sáska, Me-
zei pöröcsők, Házi pöröcsők.

118. *az Halban vagyon*: Hai, Szárny, Kopéltó. 13
119. *az Folyó vizi halak*: Feiér keszegh, Sigér, Csuka, Potyka, Angolna &c. *Tengeriek* Heringh, Czet hal &c.
120. *Hasonlok a' halakhoz*: 2' Rák, Tekenős Csiga, Ostriga: Tekergős Csiga, és Csik.
121. *az NEGY LABU ALLAT avagy* Apró barom, és öreg barom; *avagy* Vad és Fene bestia. *a' Mellyekben van-*nak Szörök, *avagy* Fürtök *avagy* Gya-piu, *avagy* Serték: *a' a' fajzáfért* Méh, Tölgy, Csécs.
122. *az Apró barmok*: Tehen, Bika, Bornyú, Iuh, Kos, Bárány és öre: Nőstény Kecs-ke, Bak, Gödöllye, és Kecske bak: Disz-no, Süldő, Kan, és Artány.
123. *az Öreg barmok*: Ló, Ökör, Szamár, Eösz-vér, Teve, Elefánt. *a' Löban vagyon*: Sörény, Fark, Köröm.
124. *az Örege vadak, kiknek szarvok és barlang-jok vagyon*: Bial, Bélin, Szarvas, vad-kecske.
125. *az Apró vadak kik agyarkodók, és kőrmő-sök, s-lyukokban laknak*: Róka, Nyul, ür-ge, Maiom, Süldisznó, Evet, Vakondak, Egér. *Es háziak* Eb és Macska.
126. *Kegyetlen vadak*: Oroszlán, Tigris, Párducz, Medve, Farkas, Vad kan.
127. *Víz négy lábú állat*: Hod, és Vidra. *Ismét* Béka, Tekenős béka:

128. *Az Emberidejére nézve; Csecsemő, Gyer-
mek, Eelferdült; Ifjú, Megallapodot-
idejű, Vén: Léányka, Szűz léány, Asz-
szony, Vén asszony.*
129. *a Testnek tagjai: Fő, Dérék, s-ezen ki-
vül való tagok.*
130. *a Főben: Főtető, Hajak. az Artzulat-
ban: Homlok, Szemek, Orr; Vakfze-
mek, Szemhéja, Fülel: Száj, Ajakak, All.*
131. *a Szemben: Szemfény, Szemhej, Szemfőz, az szemfelet; Szömlődők: az szem-
végeiből. Könyvek esordulnak ki.*
132. *az Orrban vannak, Orrlyukak: az Száj-
ban; Pofa, Szajodva, Nyelv, Iny, To-
roklat.*
133. *a Nyakban; Torok es Nyakfzirt.*
134. *a Testnek derékában vagyon; Melly, Has,
Hátullya, Oldalak. a Hasban; Köldök,
a Hátban: Vállak, Hát, Tomporok,
Alfel.*
135. *a Dérékon kívül való tagok: Kezek es
Lábak.*
136. *a Kéznek részei: Kar, Könyök, ököl: Te-
nyér es Marok: Vjjak es Hüvelyk. az Kar
alat penigh, Hónal.*
137. *az Ujjak részei, Izecske, Börtő, Köröm.*
138. *a Lábnak részei: Forgó csont es Czomb;
Térd es Térd hajlás: Szár es Lábikra:
Boka es Talp.*
139. *a Talpnak részei: Sark, Fenek, Vjjak,
Lábhivélyk.*

140. *a Főnek tsontyai: Agykaponya, Ortza,
csont, Alkaptzák, Fogak.*
141. *a Dereknak tsontyai: Melly tsont, Váll-
potzák, Hátgerintz, Oldaltfontok, Ke-
reszt font.*
142. *a Csontokban vagyon: Velő; az Csontok
környül Vannak Harttyák, az tsontok kö-
zöt: Portzogo.*
143. *a Testben való húsos részek: Temérdek
hus, Belső őregh részek, Csatornás részek.*
144. *a Belső őregh részek: az Főben Agyvelő;
az Melyben, Szív es Tüdő; az Hasban,
Gyomor, Máj, Epe, Lép, Vese, Hosszagh.*
145. *a Csatornás részek: a lehelletért való
a gége, az eledelért való, Torok, őregh-
bél es apró bél az hasban; a nedvesse-
gekért való az Ere, Eleterei, Inak; a
mellyekben vagyon, Vér, Takony, Sár.*
146. *az Eledelnek kívánása Ehfégh es Szomjuságh;
a Kellentinél több eledelnek főpreje, Nyál
Piszok, Veriték; Hugy es Gané.*
147. *Megh EREZTETIK: az Szín, Hangh,
Szagh, Iz: Gyönyörűség avagy Fájda-
lom. Mikor az érzékenységek nyugosza-
nak; Alom es Almadozas vagyon.*
148. *az ELMEBEN vagyon: Okosfagh, Akar-
rat, Vágyakodás.*
149. *az Okosfaghtuljónak: Gyors okoskodás, Er-
telem, Emlékezet.*
150. *az Akarattul vannak Indulatok: Szeretet*

- avagy Gyűlöfegh: Öröm avagy Szomorúság: Reménfegh avagy Félelem, Kedv avagy Haragh; Buzgofaghy vagy unalom.
151. a' Vágyakodástul vagy: Negédfegh, Bátorfaghy, Makmerőfegh, Meghibánás.
152. a' Testben való foggyatkozások: Iegy, Mocsok, Csomo: Csapas, Seb, Fekély.
153. a' Bőrön való Bellyegh: Szeplő, ApróSzeplő, Csomók: Szömölcső, Gelyva, Pup.
154. a' Csapástul vagy: Veréshely, Kékfegh, Dagadás: a' Sebtul Alutt ver, Sebhely.
155. a' Fekélyben vagy: Véres genyetsfegh, Ert genyetsfegh, Ev, Völgy. a' Fekélyeskek: Fakadék, Kelés, Boborcso, Orbancz.
156. a' Belsőnyavalyák: Horut, Hideghlelés, Kő, száraz betegfegh, Vizkorfaghy, Dühödes &c.
157. a' Ragadófekely, Vízketegh, Belpoklosfaghy, Inyrothadás, Dögh halál &c.
158. a' Csuda, Orias, Törpe, &c.
159. a' Parasztembernek vagy: Kerte, Szántó föld, legelő mezeie, Réte, Maioria.
160. a' Kert körül vagy: Töltés, Palank, Sövény: és a' Sövényben: Karok, Veszők. a' Kertész eszközei: Kapa, Lapát, Kétágu kapa.
161. a' Mezőben vagy: Eke, Barazda, Borona: Magh, Vetemény, Aratás: az Aratásban: Sárló, Kéve, Kévekötel: a' Aratás után: Tarló, Asztagh.

162. a' Rétenő: Széna és Sáriu: a' mellyekhez való: Kasza, Gereblye, Villa.
163. a' Maiórban vagy: Csűr, Paita, Abrak: és a' Csűrben: Cseplő, Polyva, Szalma.
164. a' Paita, Istálló, Akol, Diszno áll. a' Paitában penigh; Iászol, Saraghlya, Válu.
165. a' Tyuk ölben vagy: Gané, Szemet, Szálkák, tyuk lábara akadozó nyűgh, Ganéverem.
166. a' Pásztorinak vagy: Nyáia, Bottya, Ostor, Táskaia. Es az apró baromtul veszen: Teiet, Vaiat, Saitot.
167. a' Méhkasban vagy: Rai meh, melly esinál Lèpes mezet, es viafzt.
168. a' Malomban vagy: Liszt, Korpa, Sák a' Száraz malomban; Kőlü, és Törőie és innét; Pép, és Lisztkása.
169. a' Sütőnel: Szita, Dagasztó tekerő, Téshta: Sütő Kementze, Kényér, Semlye; és a' Kényérben; Heia és Béli.
170. a' Halásznál vagy: Horogh, Etető, Varsa, Háló, meritő halo.
171. a' Madarásznál; Pozna, Lép, Sip, Tör, Eledel, Kalitka.
172. a' Vadásznál: Vadász halók, Istápok, Vadász darda, Verem &c.
173. a' Mészárosnál; Hurka, Sódor, Szalonna, Sir, Faggyu.
174. a' Szakácsnál; Főt étek, Lév, fűszerzam a' Fűszerzam: Bors, Gyömbér, Szafra, Nádmez, Etzet.

175. *a' Konyhaeszköz*; űst, Vasfazék, Talacska,
Nyárs, Rostély, Serpenyő: Lévszűrő,
Tálcsőbőr.

176. *az Ital*: Bor, Ser, Mézser, *es mas* részegítő
italok.

177. *a' Szőlőben* vagy; Szőlőtő, Szőlőveszfő,
Szőlőlevel, Ket águkapa, Sajto.

178. *a' Szőlőből* leszen, Must: *a' Törkölyből*,
Löre. *a' Söprőből*, Eget bor; *a' Szaladbol* *es Komlobol* Ser.

179. *a' Régiek* öltözete volt: Csuklya, Szukmány,
Telekes bocskor.

180. *Ma*st *az ember* fejének födele: Süvegh,
Csefüvegh, Főkötő &c. *a' Testének* fö-
dele; Ingh, Nadrágh, Szorító Köntös
avagy Dolmány; Felső ruha, Palást *a-*
vagy Suba. *a' Lábának* födele: Czi-
pellősök *avagy* Saruk.

181. *a' Szorító Köntösben* vannak: Vjjak, Ru-
ha allya, *es* Kapcsok; *avagy* Combocs-
kák, Szalakfziinak, Kötölékek.

182. *a' Fononál* vagy: Len *avagy* Kender;
Pozdorja *és* Csöpü. Ismét, Gufaly *es* Or-
so; Fonal *es* Gombolyag.

183. *a' Takács*hoz vitetik: Fót fonal; *a' Ta-*
kácstul *visz-sza* vitetik, Vázon; *a' melly*
ből leszen, Ingh, Gallér, Keszkenő.

184. *a' Szabónál*, Poszto, Olló, Tű, Gyűszű. *a'*
Ruhában vagy; Varrás, Sinor *avagy*
Rost, Prém *es* Allya; Ráncz *es* Kebel.

185.

185. *a' Vargánál*: Bőr, Arr, Sertés fonal, Kaptál 16
a' Szőcsnét; Béllésnek valo bőr, Kőd-
men.

186. *Lakóhelyek* régen; Barlangh, Sátor, Kunyho
az után: Kalyiba, Ház, Palota.

187. *az Acsnál*: Fessze, Bárd, Furo *es* Fűrész. Fas-
Létz, Deszkák: *es a' fabol*: Forgács, Fű-
részpor: *a' faban* penigh, Lyuk.

188. *a' Kőfaragónál*: Csapó finor, Igyenes mér-
tek, Szegélet mérték: Cirkalom, Véső,
Sulyok: *a' Kőmivesnél*, Téglak, Mész,
Kőfal.

189. *az Épületben* vagy, Fundamentom, Fal;
Padlás, (Házhéja) Szegek *es* Kötések; Ofz-
lopok *es* Támaszok: *a' mellyek* ha le dől-
nek, leszen, Omlás.

190. *az Ajtóban*; Ajtófelek, Küszöb, Felső küszöb.

191. *az Ajtó deszkában*: Sarkak, Zár, Retesz,
Láncz, Lakat, Kolcs.

192. *az Ablakban*: Rostély *avagy* Fa rostély. *a'*
Hejazatban, Cserepek *avagy* Sindelyek
avagy Ormozat.

193. *a' Záróshelyben*: Pádimentom *es* Menye-
zet: *a' Menyezetben*, Gerendák *es* Bolt.

194. *a' Háznak* részei: Vdvar, Pitvar, Szoba;
Kamora, Konyha, Elésház. Kémény, Tűz-
hely, Kementze; Folyosó, Eresz, Torony;
Grádics *avagy* Lajtorják.

195. *az Fazekasnál* vagy, Fazék, Csupor, *es e-*
gyéb füles edények: *és ha ezek elromlan-*
ak, Leszen Cserép.

196. *a' Kovácsnál vagyon*; Fuvó, Fogó, üllő, Szal-
lak: Pléh, Iszlógh, Refzelő.
197. *az ötvösnél*: Gyűrű, Aranylancz, Köves-
marha.
198. *a' Szekrénycsinálónál*: Gyalu, Enyv, Ecse-
tecske, Láda, Iskatula, Szekrény.
199. *a' Bodnárnál*: Csöbrök és Hordók: *A'*
Herdoban penigh; Fenek, Falak, Abron-
csok. *a' Kötélverőnél*; Kötél, Istíráng.
200. *Az Uttonjárónál*: Kőpönyegh, Bot, Málha:
Tarfoly, Erzfény, Seb. *Előtte vagyon*:
Vtoniárás, *Vt avagy* ösvény: *avagy*
tsak Kerekvágás, *avagy* Lábnyom. Kő-
rülötte; *Vti társ, avagy* Tolvai, *avagy*
Akadály. *őneki való*: *a'* Vendéghe fog-
gado, *avagy* Kortsoma, *az holot, a'* Ven-
deghe *a'* Gazdához megyen.
201. *a' Lovasnál vagyon*; Zabola, Fékemlő, Kő-
tő feke; Nyeregh, Kengyel, Sarkantyuk,
néha; Pokrocz, Nemez és Turba.
202. *a' Kocsisnál vagyon*: Szán *avagy* Szeker;
Rosta és Vakaró; Gyeplő és Ostor.
203. *a' Szekerben vagyon*: Rúd, Iárom, Tenge-
lyek, Kerekek: *a' Kerekben*, Kerekagy,
Külők, Kerek talp.
204. *a' Szeker avagy* Ket kerekű Szeker; *avagy*
egész vágású Szeker; *avagy* Kotsi, *avagy*
Hintó.
205. *a' Víz felet vagyon*; Hid, Pallo, Hidas: Szál-
haió, Csonak, Haio.

206. *a' Hajo részei*; Hajo orra, Hajo fara; Ha-
jó feneke és Fődele: Vitorla és Evező,
avagy Csáklya és Kormány.
207. *a' Hajóban vannak*: Hajo fók, Moslák he-
lye, és Csömör. *A' hajo veszteg áll a'*
Révben; *avagy a' megh álló helyen a'*
Vas macskán.
208. *a' Mester emberrel vagyon*: Terhes állat és
Emelő eszköz. *az Emelő eszköz*: Vono-
csiga, Emelő rud. (ék) Sulyok, Sajtó.
209. *a' Terh hordozónál*: Nyakban vető kötel,
Talyiga, Rudak.
210. *a' Fordó házban*: Tekenő, Lúgh, Szappan:
Spongia, Fűfű, Borotva, ollo: *a' mellyek-
kel megh igazittatik*: az üstök.
211. *a' Lágylékre való*: *a'* Nyoszolya, Agy,
Bölcső; Párna, Lásnak, Gyékény; az ü-
lékre való: *a'* Pad, Szék, Székre való pa-
planka.
212. *a' Csemegék*: Béles, Czipó, Peretz.
213. *a' Szaglást gyönyörkíteti*; *a'* Tömjén, Pef-
ma, Kenet, Koszoru &c.
214. *Hállást indit a' Hangh*: *a' mellyet szerez-
verve*; *a'* Dob és Harangh, *Felfuva*;
a' Tárogató sip, Trombita, Kürt: *Hurok-
nak zengésével*; *a'* Citera, Lant, Hegedű.
215. *a' Képirónál vagyon*; Festék, Fésztő ecset,
Kép.
216. *a' Kerek ségben vagyon*; Közép és Kerület:
mint a' Kerekben és a' Golyobisban.

217. a' Széleségnek avagy Hofzszuságnak
mértékei: Tenyér, Arafz, Singh: Lépés,
öl, mérőrud; Dülőföld, Mérőföld &c.

218. a' Száraz állatoknak mértékei: Véka, Kő-
ből &c. Hgh állatok mértékei penigh:
Kónder, Vödör, Hordo.

219. a' Nehéz állatoknak mértékei a' függő mér-
tékben: Dragma, Fél löt, Löt, Font,
Mafa.

220. az időnek mértéke; Ora.

221. a' Könyvben vagyon: Hártya avagy Pappi-
ros. a' Pappirosnak részei; Arkus, Kötz,
Kötés.

222. a' Könyvek részei; Levelek, levelnek olda-
lai, Karéja: az Jrás részei: Vers, Szó,
Bötük: a' Bötük részei: Pont, Línea,
Teteje.

223. az Jronál vagyon: Rézpenna, avagy Toll;
Penna csináló kés es Linéale. a' Tolban:
Szára es Orra.

224. az Oskolában a' Tanítóért vagyon: a' Tani-
tó szék; a' Tanítványért, Alacson szék:
es Tábla, avagy Jegyző Könyv &c.

225. a' Tanítási fenytékben vannak: Példa, Pa-
rancsolat, Követés: Vének, Feddés,
Megh-jobbitás: Szorgalmatosság, He-
nyelés, (Hivolkodás) Tenyér ütő La-
potzka.

226. a' Hazi társaságban vagyon: Ur es Szolga,
Aszszony es Szolgáló: Gazda es Szolga,
avagy

avagy Sellyér; Munkás: Elés, Bér.

227. a' Tselédet el kezdik; a' Völegeny es Jegyes:
Jegy ruha es Menyeközö; Ferj es Fele-
ség, Hazas társok.

228. a' Haz népben vannak: Szülék es Magza-
tok. Attyafiak, Nénék es Hugok; a' hon-
nan terjed: Nemzetiség es egy egész
Nemzetiség.

229. a' Rakonságban vannak; Attya es Anya;
Fiu es Leány; Nagy atya es Nagy anya,
Unoka fiu es Unoka leány: Atyám bá-
tya es Attyám nennye; Anyám bátya es
Anyám nennye.

230. a' Sogorságban vannak; Mostoha atya, es
Mostoha fiu; Mostoha anya, es Mostoha
leány; Jpam es Vöm, Napam es Menyem.

231. a' Halál után marad: Özvegy ferfiu, a-
vagy Özvegy aszszony, es örökös árva;
Tutor es Kisdéd arva.

232. a' Polgari társaságban vagyon; Eggyüt-
lakás, Kereskedés, Igazgatás.

233. Sokaknak eggyüt lakások: Fálu, Mező vá-
ras, Keritet város: Birodalom, Tartó-
mány, Ország es Határ: Haza es Szokás.

234. a' Keritet város körül: Kü falak, Sántz, Arok,
Kapuk.

235. a' Keritet Városban: Hazak, Utza, Piatz,
Tanács ház, Vár, Kastély.

236. az Utzán: Kut: es a' Kútnál; Kút kava,
Kút gém, Merítő edény, Válu,

237. *a' Patikában:* Mosár és Mosár törő: Szelen-
cze, Iskatula, Kofár.

238. *minden Dologban* vagy; Cél, Eszköz,
Alkalmatosság: dologh kezdő, Segető,
Akadály.

239. *az Kalmárnál talaltatik:* Aru, Arra, Folyó
penz; Penz, Fillyér (Batka) Dutka: So-
kadalom; Nyereség, Kár: Ravaszág,
Alnokság, Calárdág.

240. *a' Kölcsönadónál:* Kézírás, Zálagh; Ufóra.

241. *a' Kazdagnál:* Kazdaghság, Kints, Bujál-
kodás. *a' Kuldsznál:* Táská, Toldozot
foldozot Köntös.

242. *a' Játékban* vagy: Tréfa, Kotzka, Jegyes
négy szegű Kotzkák (tzinkus). Hartz,
Viadal, Fity, Artzúl csapás.

243. *a' Játék néző helyben láttatik:* Leveles szín,
Alakos; Comœdia, *avagy* Tragoedia.

244. *a' Vendégtség:* Flöftököm, Ebéd, Osonna,
Vacsora.

245. *a' Vatsoráló házban:* Asztal, Kendő, Le-
gyező: Kézre víz öntő edény, Mosdo
medentze.

246. *az Asztalon:* Szönyeg, Abrosz, Sótartó:
Tálak, Tányérok, Kalánok.

247. *a' Tálakban:* Leves, Pép, Falat, és egyéb Et-
kek, és Fris étkek.

248. *a' Pohár széken:* Kanna, Fa palatzk, Poha-
rok; Csészék: *a' Kik mellett áll;* *a' Po-*
hárnok.

249. *Etzaka szolgálnak:* Fáklya, Lampas, Gyerc,
tya, Szövetnek.

250. *az Igazgatásban* vannak: Tisztviselők és
a' Felső hatalom alatt lévők: Igasság és
Törvény, Hivatal és Tiszt; Vének és Itélet.

251. *a' Tisztviselők a' Városban:* Polgár, Pol-
gár mester, Fő bíró.

252. *az Országban:* Király, Császár, Fejedelem.
(néha kegyetlen.) *a' Kiknél tétetnek;*
Gróf, Zafzlós ur, Nemesember: és ren-
deltetnek; Fel vetett adók, Adók, Vá-
mok, *av.* Szabadságok (Privilegiumok.

253. *a' Királyé;* Királyi szék, Királyi páltza, Korona;
Pénz, Királyi jóság, Kincs, Tanácsosok,
Követek, Tolmacsok és Katonák.

254. *az Udvarbán* forognak: Hízeltödő, Tré-
fás bolond, Trágár. és ezekről; Károm-
kodások, Csélcsapások, Csúffágok.

255. *a' Felső hatalom* alatt lévők; Fő rendek, Nép,
Kötség.

256. *a' Nép osztatik:* Nemzetiségekre és Rendes-
seregekre. *a' Kötség;* Polgárookra, Mű-
vesekre, Béresekre.

257. *a' Vének;* Bűn *avagy* Latorság, *avagy* Tzege-
res, (Szarvas) vétek, és ezért; Pör és
Idező lével.

258. *az Itéletben* elő állanak, *a' Fel-peres,* Al-
peres, Biro: Tanu, Prokátor, Kezes.

259. *a' Birónak* hatalmában vagy: Jutalom,
és Büntetés, Bíróság *avagy* Főbenjaro
büntetés, *avagy* Engedelem.

260. *a' Főbenjáró büntetés: Számkivetés: Tömlőt, öles.*
261. *a' Tömlőtben: Béklyo, Csincsér, Szeny.*
262. *a' Megh-öléshez valók; Kard, Kereszt fa, (most Akasztó fa) Egetésre való rakas fa.*
263. *a' Végbenvivők: Poroszló, Hohér; Kiknek hatalmuk alá adatik; Lopó, Lator, Büjös bájos, Boszorkány, Kurva, neha Martyrom-is.*
264. *a' Jo avagy gonosz Igazgatástul származik: Eggyeffégh, avagy Háborusággh, Bekefegegh avagy Had.*
265. *az Eggyeffegben vagyon: Frigy, a' Tárlok és Barátok Között. Ismét: Segedelem, Vigasztalás, Tiszteffégh: Adomány, Ajándék, Kegyelem.*
266. *a' Háboruságban: Ellenségh, Fenyegetés, és Vissza-vonás, Boszszusággh, Párt ütes. Bizonyos halál, Nyomorusággh.*
267. *a' Bekefegeghben; Nyugodalom, Bátorfágh, Bőffégh. a' Hadban; Zenebona, Bizontalan halál, Szükségh.*
268. *a' Hadhoz tartoznak; Fegyver, Sold, Elés, Seregh.*
269. *a' Fegyverek avagy oltalmazók; Sifák, Pántzél, Pais.*
270. *avagy Távolról ártók; Parittyá, Kéziv, Szamszeriv, Nyil, Hajító nyil, Hajító dárda: neha Agyu, Puska, Öreggh Agyu.*
271. *Közelről ártók: Kopja, Dárda, Két tollu dárda:*

- da: Hegyes tör, Horgas kard, Szablya: Rövid Kard, es Handsár, Lántzos bot, Buzgany, Furko.
272. *a' Kardban vagyon: Markolat, El, Hegyi a' Kardhoz valók: Hüvely és Szablya, szij.*
273. *a' Seregeben vannak: Válogatott vitézeknek fokfága, Lovas seregh, Vitéz, Uj vitéz.*
274. *a' Taborban: Sátorok, őrző, Stráfa (Vigyázó). Frigy avagy Les.*
275. *a' Hartzban: Jegy és Jel; Kiáltás és Viadal: az után: Futás, Verontás, Győzödelem.*
276. *a' Győzödelem után: Fosztott marha és Práda: Győzödelmi jel és Győzödelmi pompa. Bizontalan (Költöt hír es Köz hír, Levél hordozó a' Levellel: avagy Hirmondo az izenettel. Lőtt dologgh avagy Költöt dologgh.*
277. *Igy az embereknek életében vagyon, Munka avagy Hivolkodás; Jo tselekedet avagy Vének: Böcsület avagy Becstelenfégh, és innét: Ditseret avagy Szidalom; Dicsőffégh avagy Gyalázat.*
278. *a' VALLASBAN vagyon; Isten, Tisztelet, Ahítatosságh; Ceremonia (Rendtartás) Szokás, Szin-mutatás.*
279. *az igaz Vallásban; Hit, Szeretet, Reménfégh; Bőjt, Könyörgés, Alamisna; Szent gyülekezet, nagy-Sinat, Titok.*

280. *a' hamis Vallásban*: Bálvány, Kapolna, Babonafagh; Eretnek ségh, Szakadás.
281. *a' Templomban*: Oltár, Aldo-zó pap, Aldo-zat, Prædikáló székhely, Prædicatio, Könyvtartó, Eneklők &c.
282. *az Istennek gondviselésében vagyon*: Vegezés, Sors, Szerencse; Csudálatos dologh, Jövendő-lő csuda, Jövendőt mutató jegy: Jövendő-lő, Madarizobol jövendő-lő: és dolgoknak külömböző változái.
283. *Mindeneknek Igazgatói*: Christus *avagy* Sátán.
284. *Mindeneknek Vége*: Idveffégh *avagy* Kárhozat: Paradicsom *avagy* Gehenna (Pokol)

I I I.

A Dolgoknak Módgyai.

285. *MINDENEK*, Hasonlok *avagy* Hasonlatlanok. Mellyet megh látz ha gondolsz, Kettős dolgokat ellenben, *avagy* Hármast rendel.
286. *VALAMI*, Ez *avagy* Amaz *avagy* Más. Ugyan azon *avagy* Külömböző, *avagy* Ellenköző.
287. *a' SEMMI*, Semminemű.
288. *az ISTEN*, örökké való: Ez Világh, Ideigh való; az Ember most Halando, ez után Halhatatlan.
289. *a' DOLOGH* minemű? Illyen, Egy-mo-

du

du *avagy* Külömb külömbféle; Szép *a-²⁴*
vagy Rut, Hasznos *avagy* Artalmas, Egesz
avagy Fél.

290. *a' Mód*: Alkalmatos *avagy* Alkalmatlan.
291. *a' Mozdulás*; Gyors *avagy* Kélő
292. *az Egesz*; Epp *avagy* Szakadozot, *avagy* Csonka.
293. *a' Rész*: Nagy *avagy* Kitsin.
294. *a' Fogyatkozás*: Külső *avagy* Belső.
295. *a' Rendtől a' dologh*, Hanyadik? Elő, Középső, Utolsó.
296. *az idő*, El múlt, Jelen való, Jövendő. *a' Dologh az időtől*, Ugy *avagy* ő; Minapi *avagy* Régi.
297. *a' Hely*: Tágas *avagy* Szoros; üres *avagy* Tellyes; Szent *avagy* Szentsegtelen. *a' Dologh a' helytől*: Közel való *avagy* Távul való.
298. *a' Szám*; Feles *avagy* Feletlen. *a' Dolgok a' Számtól*, Sokak *avagy* Kevesek; Gyazkran valok *avagy* Ritkák.
299. *Hányak?* Annyik. ha Egy, léfzen Maga *avagy* Tárfos; ha Kettő, mellyik? Mind kettő *avagy* Eggyik.
300. *Ha valakik*; Léfznek. Három *avagy* Négy *avagy* öt, Hat, Hét, Nyoltz, Kilentz, Tíz, Husz, Harmintz, &c. Száz, Ezer,
301. *a' Mérték*: Egyenlő *avagy* Egyenetlen. *a' Dologh a' Mértéktől* Menyi? Ennyi. Hosszu *avagy* Rövid; Széles *avagy* Kes-

B 5

keny

- keny; Temerdek *avagy* Vékony: Igen nagy *avagy* Kisdéd.
302. *a'* Tereh, Nehéz *avagy* Könyű.
303. *a'* Lélek; Jo *avagy* Gonosz; az Ember lelke; Kegyes *avagy* Istentelen.
304. *a'* Test: Öreg *avagy* Kisdéd: Darabos *avagy* Sima. az Úvek; Világos; *a'* Fa: Setétes.
305. az Abrazat; Ekes *avagy* Undok, (ocsmány)
306. *a'* Forma: Kerekded *avagy* Négy-szegű. *a'* Linea Egyenes *avagy* Horgas.
307. az Embernek termete; Magas *avagy* Alacson. az Ember termetitül; Szörnyű nagy *avagy* Törpe.
308. *a'* Dologhnak állása: Illendő *avagy* Illetlen. *a'* Dologh az állástul; Jobb felől való *avagy* Bal felől való; Leborult *avagy* Hanyát.
309. *a'* Nap: Innep *avagy* Köznap.
310. *a'* Nap: Tiszta *avagy* Homályos: *a'* Hold: Tele *avagy* Fél: *a'* Csillagh: Alló *avagy* bujdosó.
311. az Egh; Felderült *avagy* Nedves. *a'* Lovagó Egh: Világos *avagy* Felyhős. *a'* Víz: Tiszta *avagy* Zavaros: Meleg *avagy* Hideg, *avagy* Lágymelegh.
312. az Eő: Ritka *avagy* Sűrű: *a'* Folyóvíz; Mély *avagy* Csekély.
313. *a'* Föld: Száraz *avagy* Nedves; *avagy* csak Vizenyős. *a'* Rőgh: Kemény *avagy* Lágú. *a'* Szántóföld: Termékeny *avagy* Száraz.

- vány. *a'* Tartomány; Sika *avagy* Hegyes. ²²
314. az Ertz nem: Tiszta *avagy* Tisztátalan.
315. *a'* FÖLD BÖL KINÖT ZÖLDELLŐ AL LAT, Gyenge *avagy* Vastagh; Zöld *avagy* Aszszu.
316. *a'* Fűszár: Merő *avagy* Hézag. Erős *avagy* Erőtlen.
317. az Előfa: Alacson *avagy* Magas. annak Faja; Töredékeny *avagy* Szivos.
318. *a'* Gyümölcs: Előve érő *avagy* Későn érő: Ert *avagy* Eretlen: Uy *avagy* Fonnyat: Senyvet (Poshat) *avagy* Rothat. *a'* Kemény hajú gyümölcs: Tele *avagy* üres.
319. *a'* Bor: Szín bor *avagy* Vizes bor: Ez idei *avagy* Esztendő bor. *a'* Méz: Szín méz *avagy* Sonkolyos.
320. *a'* LELKES ALLAT: Oktalan *avagy* Okos. az Oktalan: Szelid *avagy* Vad; Hizlalt *avagy* Mégh ehető (Hitván)
321. az EMBER; Elő *avagy* Holt: az Elő: Egészséges *avagy* Beteg. az Egészséges, Kővér *avagy* őstővér. Ifjú *avagy* Vén (Aggh).
322. *a'* Személy: Ekes *avagy* Ektelen: Nemes *avagy* Nemtelen: Közönséges *avagy* Magán való.
323. *a'* Csecsemő: Meztelen *avagy* Ruhás. az Ifjú: Fel-serdült *avagy* megh - Allapodot. idejű: *a'* Ferfin: Nőtelen *avagy* Nős *avagy* özvegy.

324. *a' Szűlek*: Szabadosok *avagy* Szolgák. Kar-
dagok *avagy* Szegények.
325. *a' Magzatok*: Igazágyból valók *avagy* Fat-
tyak: Elők *avagy* megh Holtak.
326. *az Attyafi*: mind Apával, Anyával eggy *a-
vagy* csak Anyával eggy. *és Születnek*:
Eggyenként *avagy* Kettőssen.
327. *az Embernek bőre*, Sima *avagy* Borzas. *a'*
Feje: Kopasz *avagy* Hajas. *a' Hajak*:
Fodorok *avagy* Verhenyők, *avagy* ő-
szők.
328. *az Artzulattya*; Ismeretes *avagy* Ismé-
retlen: Vidám *avagy* Kesergő *az* örven-
detes *és* szomorú dolgok *miat*.
329. *az Abrázattya*; Nyájjas *avagy* Mord. Vi-
dám *avagy* Komor. *a' Homloka*: Sima
avagy Ránczos.
330. *a' Szeme*: Látó *avagy* Vak, *avagy* Egy-sze-
mű: Csipás *avagy* Kancsal (Sandaly).
331. *a' Füle*: Hallo *avagy* Siket. *az Orra*: Egye-
nes *avagy* Horgas.
332. *a' Hása*; Kartsú *avagy* Porrohos. *a' Gyom-
ra*, Igen kívánó *avagy* Lankat, Megh-
elégedet *avagy* Eh, (Eten).
333. *a' Keze*: Gyors *avagy* Reszkető. *az Ember
a' Kezetül*; Csonka *avagy* Sugorodot-
kezű *avagy* Balogh.
334. *a' Lába*: Törpet száru *avagy* Kitekerődöt.
a' Lábá ikrája: Húfos *avagy* Vékony.
az Ember a' Lábátul: Santa *avagy* Fi-
tamodot (Kimenyült) lábu.

335. *a' Szó*: Hangos *avagy* Rekedező. *az Em-²³
ber a' Szavátul*: Hangos szavu *avagy*
Néma; Rebegő *avagy* Selyp.
336. *a' Szagha az Orr lyukakban*: Kedves *avagy*
Ifzonyu.
337. *az Iz a' Szájban*: Edes *avagy* Keserű: Sa-
vanyú *avagy* Igen erős: Keserű *avagy*
Poshat, Sós *avagy* Sótalan.
338. *a' Szin a' Szemekben*: Fejer *avagy* Fekete
és Szürke: Sárga *avagy* Kék: Veres *a-
vagy* Zöld.
339. *az Embernek elméje*: Elés *avagy* Tompa.
az Ember elméjétül: Goromba *avagy*
Könnyen tanuló: Tudatlan *avagy* Tu-
dos: Bolond *avagy* Bölcs: Ravasz *avagy*
Esztelen.
340. *az Embernek vágyakodása*: Bátorfágos *a-
vagy* Szorgalmatos: Félénk *avagy* Mé-
rész. Alázatos *avagy* Kevély.
341. *a' Velekedes*: Bizonyos *avagy* Kétséges. I-
gaz *avagy* Hamis. *a' Tanaes*; Titkos *a-
vagy* Nyilvánfágos. *a' Remenségh*; Al-
hatatos *avagy* Héjjában való (Alhatat-
lan).
342. *az Akarat*: Szabadós, (Önkényén való) *av-
ag* Kételén, Alhatatos *avagy* Kételkődő.
az Akaró: Szabad *avagy* Nem-szabad.
343. *az Indulat*: Lassu *avagy* Felettéb való: *az
Ember az indulattya* *tul*: Jó tévő *avagy*
Gonosz tévő, Könyörülő (Irgalmas) *a-
vagy* Kegyetlen.

344. az *Erkölcök*: Jámorok *avagy* Veszettek;
Emberfégesek *avagy* Fajtalanok: Tisz-
tak *avagy* Ocsmányok.
345. az *Ember erkölceitől*: Szelid *avagy* Vad;
Engedelmes *avagy* Vakmerő: Szűz *a-
vagy* Bujja: Szent *avagy* Fertelmes, Jo
avagy Semmire kellő.
346. a' *Beszéd*: Maganos *avagy* Máffal való. Tisz-
tesleges *avagy* Undok: Tréfás *avagy*
Valóságos.
347. az *Ember beszédeiben*: Kedves szavú *avagy*
Akadozo: Nyájas beszédű *avagy* Fő-
csögő (Maga gondolatlan).
348. az *Ember erejében*: Erős *avagy* Erőtelen;
Vastagh *avagy* Lankatt.
349. a' *Munka*: Könnyű *avagy* Nehéz: a' *Mun-
kás*, Serény *avagy* Tunya: Gyors *avagy*
Lassu.
350. a' *Dologh*: Kész *avagy* nem Kész: El végez-
tetet *avagy* Nem vegeztetet. Jeles *a-
vagy* Közönséges.
351. az *Út*: Darabos *avagy* Sikamló: Bátorfágos
avagy Veszedelmes: Kies *avagy* Kietlen.
352. a' *Posta*: Gyors *avagy* Rest, *avagy* az úttúl
megh Faradt; a' *Vitéz*, Epp *av.* Sebhatt:
353. az *Oskolai Déak*: Szorgalmatos *avagy* He-
nye: Méltó (jutalomra) *avagy* Méltatlan.
354. az *Ember az embernél*: Kedves *avagy*
Gyűlölféges.
355. a' *Szolga az Urának*: Hülféges *avagy* Hü-
fégh.

- 24
fegtelen: az *Ur ismétlen*; Kegyelmes
avagy Kegyetlen; Engedelmes *avagy*
Haragus: Szelid *avagy* Szörnyű.
356. a' *Gazda*: Emberféges *avagy* Komor: a'
Vendég: Kedves *avagy* Kelletlen;
Magát Kedveltető *avagy* unalmat szerző.
357. a' *Vendég*: Bőv *avagy* Kitsin: az *Et-
kek*; Nyersék *avagy* Főttek; Vizben főt-
tek *avagy* Sültek: Pergeltek *avagy* Rán-
tottak. a' *Vendég*: Józa *avagy* Részegh.
358. a' *Ruha*: Bőv *avagy* Szűk: Ekes *avagy* Ek-
telen.
359. a' *Kalmár*: Efzes *avagy* Efztelen: az *Arú*:
Eladó, Olcso *avagy* Draga, az *Arra*:
Igaz *avagy* Hamis.
360. a' *Pénz*: Kevés *avagy* Felettéb való: Tu-
lajdon *avagy* Másé, *avagy* Közönséges.
361. a' *Tulajdon*: Enyim *avagy* Tiéd, *avagy* Ő-
vé. Miénk, Tiétek, Ővék.
362. a' *Kazdag*: Fősvény, Szükön költő, Magá-
nak való *avagy* Ellenben, Mértékletes,
Adakozo, Tékozlo.
363. az *Alperes*: Bűnös *avagy* Bűntelen: a' *Bi-
ro*: Igaz *avagy* Hamis: Irgalmas *avagy*
Irgalmatlan.
364. a' *Nemzet*: Ekes *avagy* Paraszt: Hires
néves *avagy* Alá való.
365. *Kimeneteli* a' *dologh*nak: Szerencsés *avagy*
Szerencsétlen: a' *Kimeneteli* az *Em-
ber*, Boldogh *avagy* Nyavalyás: Idve-
zült *avagy* El vesztet (Kárhozott).

366. *Es így a többek, ha mik hátra vannak.*

IV,

A Dolgoknak Emlekezeti.

367. KI *vagyon ott?* AZ a *kit látz.* MIT *hoz?* AZT, A MIT *látz.* EN MAGAM *mondom:* TE *halgasd:* Ő-is. *noha* EZ és AMAZ *nem akarja:* az EN *Könyvem* ENYIM. TE *nálad* a TIED. Ő *nála* az Ő-VE. MI *nálunk* a MIENK; TI *nálatok* a TIETEK.

V.

A Dolgoknak Mozgások.

368. *Ninden Dologh valami* LEHET; *valamit* TSELEKEDHETIK, SZENVEDHET.
369. *Es hogy* LEGYEN; *kel* *megh* lenni, és *Maradni;* *ha nem akar* el-Veszni.
370. *Midőn* TSELEKESZIK; szokta (azt) *el kezdeni* *megh* Művelni, *el-Végezni.* *Es innét* *valamit* *Mozdítani* és *Változtatni:* és *el változtatván* *megh* Bontani, és *el-Rontani,* *avagy* *megh-Jobbitani.*
371. *Midőn* SZENVED; *el-Fogyhat,* *el-Eshet,* *Omolhat;* és *ismét,* *Ujjulhat.* *Mellyeket mind* *hogy* *tudgy* *Nevezni,* *halgas réá,* *megh* *mondom.*
372. az ISTENNEK *tselekedeti;* *Teremteni,* *Táplálni,* *Boldogítani;* az *Angyale;* *Jeleni,* *Enyészni,* *Segeteni:* az *ördögé;* *Csabitani* (*el áztatni*) *Csalni* és *el-Vesztetni.*

373. az Egnék *kel* (NB. *tudni illik tselekedni:* 25 *igy mind a K vetkőzend kben*) *Forgani:* a *Világosságnak:* *Világoskodni:* a *Napnak;* *Tündöklenni,* a *Holdnak;* *Fénleni:* a *Csillagoknak;* *Ragyogni minden Egitündöklő* *allatoknak;* *fel-Kelni* és *el-Enyészni.*

374. a *Tűznek* *kel;* *Szökdőfni,* *Egni,* *Lobogni;* *Innét valamit:* *Sűtni,* *Egetni.* a *Tűzes* *allatnak* *penigh* *kell;* *Tűzeskedni* és *Fenyelkedni.*
375. a *Felyhőnek* *kell;* *Efsőzni,* *Havázni,* *Jégh es-sőzni.* *Ismét:* *Csillámlani,* *Dörgeni,* *Meny-követ ejteni.*

376. a *levegő Eghnek* *kell;* *Olvadni,* és *Reszketni:* *Melegedni* *avagy* *Hidegedni,* *avagy* *Lágy* *melegnek* *lenni.*

377. a *Szellőnek* *kell;* *Lengedezni,* a *Szélnek,* *Fújni.* a *Gőznek* (*Párának*) *Gőzölgeni,* (*Páralni*).

378. a *Víznek* *kell;* *Nedveskedni* és *Szivárgani:* *midőn penigh* *megh* *fagy;* *Keménykedni;* *midőn* *feletteb* *melegedik* *Forrani* és *Buzogni.*

379. a *Kút főnek* *kell:* *Ki buzgani* *avagy erővel* *is* *fel-Szökni.* a *Folyamatnak;* *Folyni* és *Csergedezni:* a *Csöpnek:* *Csöpögni:* a *Buboréknak;* *Dogadni* és *Romlani:* a *Táteknek;* *Tájtekozni.* a *Tengernek;* *fel* *buzdulni* és *Zugni.*

380. a *Földnek* *kell;* *Száradni,* a *Kőnek:* *Fekünni:* az *Ercz* *nemnek;* *Olvadni* és *viszont* *akegyben* *Allani.*

381. a *Hegynek* *kell;* *Ki-tetzeni:* a *Völgynek:* *Erelzke-*

teszkedni (Süllyedni). *a' Mezőnek*; ki-Terjedni. *a' Veremnek*; *a' Föld alatt lenni.*

382. *a' Földből ki nőt zöldellő állatnak av. Plan-*
tanak kell; Elni és Nőni: Zöldelleni *avagy*
Fonnyadni: *fel felé*; Huzalkodni (Emelked,
ni) *alá felé*; Hanyatlani.
383. *a' Virágnak kell*; Ki-nyilni és Szagoskodni:
az, az: Illatozni *avagy* Bűdösködni: *a' Gyá-*
mölcsöknek; Erdegelni. *Egyéb dolgoknak*;
Penyészefedni, Senyvedni &c.
384. *a' Lelkes állatnak kell*; Születni *ava. megh-*
Halni: Szopni *av. Enni*: Kővéredni *avagy*
Ösztöveredni: Egésségfedni *avagy* Bete-
geskedni: Mozgani *avagy* Nyugodni: Erez-
ni *avagy* Ajulni.
385. *Mozgani*: Röpülni *avagy* Ulni: Csuszni
avagy Mászni, Lépní *avagy* Ugrani: Men-
ni *avagy* Futni: Jární *avagy* Heverni.
386. *a' Fenevadnak kell*; Dühösködni és Kegyet-
lenkedni. *a' Madárnak*: Orrával vágni.
a' Tyuknak; Vakargatni.
387. Erezni; Látni, Hallani, Szagolni, Kostol-
ni, Tapasztalni.
388. *a' Lo szokot*; Nyeríteni; *a' Szamár*; Sza-
már módra Ordítani. *az Orozlan*; O-
rozslán módra Ordítani. *az Ókór*; Bög-
ni: *a' Diszno*; Röhögni; *a' Farkas*;
Ordítani: *az Eb*; Ugatni *avagy* Agyarkod-
ni: *a' Juh*; Bégetni. *a' Roka*; Nyikogni:
a' Nyúl; Mokogni: *a' Kigyó*; Sűvöltetni &c.

Ember:

Embernek Tselekedeti elsőben²⁶

Testének tagjai által.

389. *Az Ember szokot fejével*: Inteni, Hajaival;
öszülni; *avagy* Kapaszülni.
390. *Szemeivel*: Nézni *avagy* Látni, *avagy* Pil-
logni. *Es midőn néz*; Szemlélni. *Füleivel*;
Halgatni.
391. *Nyelvével*; Kostolni, Nyalantani Nyalni.
Szájával; Csokolni, Asítani, Tátogni: Fo-
gaival; Rágni, Harapni, (marni) Enni.
392. *a' Torkával*; Nyelni: *a' Gyomrával*; E-
mesztetni: *az alfelével*; Ganajlani. *a' Hoja-*
jaggal; Huddozni.
393. *Kezével*; megh Fogni, Kapni, Ragadni,
osztán Tartani, *avagy* el-Botsátani: Nyuj-
tani *avagy* Viszszá ragadni.
394. *az Ujjaiával*: Nyomni *avagy* Szoritani: Vá-
ni (Szedni) *avagy* Tépni, *avagy* Fatsarni,
(Tekerni). *Körmeivel*; Válogatni, Vakar-
ni, Nyírni. Csipkedni (Tépni) Szaggatni,
Darabolni.
395. *Edgy markával*; Törölgetni, Tapogatni,
Vakarni. *mind a két markával*: Morfolni,
Apróra törni: *öklével*, Verni; *Araszszá-*
val; Mélni.
396. *Lábával*; Jární (Ballagni) Setálni, Tapoda-
ni: fel-Hágni, Zörgegni, Botlani.
397. *Egész testével*: Allani, ülni, Fekünni: Tán-
torgani, Düléngezni, Tamaszkodni: Esde-
gelni, Esni, felkelni.

398. Félelmében; Rettegni és Dobogni. Öröme-
ben; Vigadni és Tombolni: Mozgásban;
Sietni, és Hamarkodni (Gyorsalkodni) a-
vagy viszontag; Mulatni, Kélni, Mulatoz-
ni. Szélljel; Csavargani, el-Szélledni.

Embernek lelke által való Tsele- kedeti.

399. az Ember lelkénekkel; Erejében lenni, a-
vagy Lankadni: Vigyázni avagy Alunni:
Almadozni avagy fel-Serkenni: réa-Szokni
avagy rola el-Szokni.
400. az Elménekkel; Tudakozni, Gondolkodni,
Elmélkedni; Erteni avagy Vélekedni: Hin-
ni av. Kételkedni: Ismerni avagy nem Tud-
ni: Tudni avagy Alítani, és Csudálni.
401. az Akaratnak kell; Választani, Akarni, nem
Akarni: Kivánni avagy Utálni: Tettzeni a-
vagy nem-Tettzeni.
402. az Emlékezetnek kell; Emlékezni avagy el-
Felelkezni, és viszontag réa-Emlékezni.
403. a' Tehetőségeknek kell; Tehetni, Birni, Szor-
galmatoskodni és Igyekezni: Igérni avagy
megh-Tiltani: Tselekedni avagy el-Hadni:
Venni és el-Költeni, avagy el-Hagyni.
404. az Indulatoknak kell; Szeretni avagy Gyű-
lölni: Kedvezni avagy Irégykedni avagy
Tettetni. Kivánni avagy Utálni: Bizni a-
vagy nem-Bizni: Remenlenni avagy nem Re-
men-

27
menlenni (Kétfélegben esni). Mérézleni avagy
Félni avagy Ijedni: Örvideni (Vigadni)
avagy Szomorkodni: Örülni avagy Keser-
geni (Bánkodni) &c.

405. a' Lelki ismeretnek kell a' tselekedeteket: I-
gazgatni, avagy Vétkezni, (Szokott) és an-
nak utánna; megh-Bánni, megh-Térni.
406. a' Nyelvnek kell; Szólni avagy Halgatni: Be-
szélleni mondom avagy Veszteglenni; Kiálta-
ni avagy Suttogni.
407. a' Szóllónak kell: Köszönteni avagy megh-
Köszönni. Kérdeni avagy Felelni: megh-
Mondani (Allatni) avagy Tagadni. Beszél-
leni (dolgot) avagy Hazudni: Könyörögni
avagy Parancsolni: Hagyni avagy Tiltani,
avagy Javallani: Inteni avagy Hízlekedni:
Ditsérni avagy Gyalázni: megh-Feddeni
avagy Hazudozni. Csácsogni; Dadogni: és
igy a dolgot megh-Háborítani avagy le-
Csendesíteni.
408. az Elmének indulattját magunk viselése al-
tal szoktuk; Jelenteni: az az, Nevetni,
Sirni: Katzagni, Rini: Vigadozni, Keserge-
ni: Örömeben Tapsolni. Jaj szóval sirni, és
Könyvezni: Ingerkedni avagy Könyörögni.

Embernek eszközök által megh külömböztetett Tselekedeti.

409. Mindentől lehet valamit valami eszközzel:
mint Kessel Mettzeni: fejszével Vagni: Szab-
lyával;

- lyával. Csapni: hegyes törrel Szurni; Bo-
tal (fustéllyal:) Verni: plagával Sustani;
ekkel Hasítani: útéssel Törni: erővel Rontani:
Kötellel Kötni avagy Oldani: esztergár-
ral Esztergározni. boroggal hozzá-Vonni.
410. Ruházattal; Ruházni avagy Mezteleníte-
ni: földel Földözni avagy fel-Földözni: be-
Takarni avagy ki-Takarni.
411. Vizzel; Meríteni: avagy Mártani, avagy
megh-Önteni: Kövekkel: Kövezni: föld-
bentemetni.
412. Trombitával: Trombitálni, csengetyűvel
Csengetni. haranggal Harangozni.

Embernek a Tselekedendő dol- gok által megh különböztetett Tselekedeti.

413. Akarké valamit megh Próbálhat, és megh
Tselekedhetik: Tudni illik.
414. Sokdolgokat: Számlálni, öszve-kötni, Ele-
gyíteni: öszve-Foglalni avagy egymás-
tul-el-Választani: el-Hinteni (el-Szél-
leszteni) avagy öszve-Szedni: öszve-
Rakni avagy el-Oszlatni.
415. a Nagy dolgokat: Mértékelni, Öregbiteni,
Kisebbiteni. a Ritkakat megh-Tömní:
a Hosszakat Rázni avagy megh-Resz-
kettetni (Rendíteni) a nehezeket Emel-
getni avagy Fontolni.

- 28
416. A jó dolgokat: Kivánni és el-Nyerni: Keresni
és megh-Találni: Valakinél lenni, és
véle Birni és (azokkal) Kedvére élni:
gyakran penigh (azokat) el-Veszteni, és
Azok nélkül lenni.
417. a Gonoszoktól: Félni, el-Kerülni, (azokat)
el-Távoztatni: a titkos dolgokat el-Tit-
kelni avagy megh-Jelenteni és újjal Mu-
tatni: a Késéges dolgokat megh-Bizonyi-
tani avagy megh-Czáfolni (Hamisítani).
418. Valamit megh tisztultat: megh Ündokitani,
megh-Förtöztetni: a Tisztat megh-
Mocskolni. a Mocskokat penigh Ismétel-
el-Törölni: a Ocsmányságot el-Tisztíta-
ni: a szemetet sóprával el-Söpreni.
419. Víz edennyel: Miríteni: az edényből Töl-
teni: az edényben be-Dugni: a folyó víz-
ben megh-Allatni.
420. az Ertz nemeket: ki-Afni, megh-Olvasztani.
421. az Épületeket: Fundálni, Rakni, Támasztani,
Erősíteni: le-Rontani avagy fel-Epi-
teni. Ismét szegyet porólyal be-ütni: Ka-
rór sulyokkal le-Verni.
422. az Ajtót: megh-Nyitni avagy be-Zárni:
be-Szegezni avagy Zárait fel-Nyitni.
423. a Kezeket: megh-Mosni, hogy Tiszták legyenek.
az Orr lyukakat ki-fújni hogy ne
Csöpögjenek.
424. a Ruházatot: fel-öltözni és le-Vetkőzni:
mágot palástal av. felső ruhával: Kör-
nyül-Ruházni, Kötővel: Környül kötni.

425. *az Etke*: Ehezni, Enni, mohon enni (Faldokni) Nyalakodni. *az Italt* Szomjuhozni, Innya, Iddogalni, Hörpölni: és innét Böjtölni *avagy* Tobzodni *avagy* Vendégeskedni, Fölöstökömdözni, Ebédelni, Vatsorálni.
426. *a' Gyertyát*: megh-Gyújtani, Hamvát elvenni, el-Oltani: *a' Házban* Füstölögni.
427. *a' Lelkes állatokat*: Szelidíteni, Hízlatni, Törölgetni &c.
428. *az Embert*: Böcsülni (Tisztelni) *avagy* megh-Útálni, megh-Sérteni *azt és neki* Artani, *avagy* Használni. Tanácsot adni *neki avagy* tet el-Arúlni: Boszfzontani *avagy* Engesztelni.
429. *a' Vigyázót* el Alutni; *az alvót* fel-Költe-
ni; *a' Munkálkodót*; megh-Segíteni. *a' Keserődöttet*, Vigasztalni: *az egy gyűt*:
(szoval) Fogdosni, (Zaklatni) &c.
430. *Mástul* valamit: Kérdeni és Kérni: Kivánni és Kölcsön kérni, s megh-Nyerni.
431. *Másnak* valamit: Igérni és megh-Teljesíteni: Fogadni *avagy* megh-Másolni: Adni *avagy* Venni: neki Ajánlani *avagy* tőle el Venni.
432. *az Ellenközönek*: Engedni *avagy* ellene-
Allani: véle érdeme szerént banni, és rajta Boszfzut állani: Haragudni réá, *avagy* véle megh-Békélleni: Aldani *avagy* Atkozni.

433. *az Ellenséget*: Várni, utánna Várakozni, *avagy* el-Futni előtte: *avagy* azt el Icsiz-
teni, el-üzni *avagy* el-Kergetni: megh-
ütközni véle, és azt megh-Nyomorítani:
megh-Gyözni és megh-Kötözni. *a' Fog-*
lyot Mutogatni, Örizni és el-Bocsátani.
434. *a' Holtat*: Gyászolni és el-Temetni: és *az*
alamisnát Osztogatni.

Embernek Környül álló dolgok- kal megh-Külömböztetett Tse- lekedeti.

435. *Akark* tülis lehet valamit magához, Von-
ni. magától el-Mozdítani; *avagy* erő-
vel Taszítani; előtte Hajtani, üzni Hen-
gergetni: *Hát* meget Hurczolni (Rán-
gatni). *magával* Vezetni.
436. *Magán*; Vinni, Hordozni, el-Emelni: *fel* fe-
lé fel-Vinni, *avagy* fel-Hajigálni: *alá* fe-
lé le-Tenni *avagy* el-Vetni: megh-Allat-
ni *avagy* le-Teríteni (Dőrteni).
437. *Oldalra* valamit Hajtani *avagy* Tekeríteni,
boszfzára Nyújtani: *szeleffégre* Ter-
jesztteni. *más részre* Fordítani: *egy-*
máshoz Foglálni (csatolni) és Kötni.
438. *Viláholot* Helyheztetni: *Szoros helyre* Szor-
ritani: *a' szorosság* bol Tagítani: *eléb* Iz-
gatni. *Közep* aránt által Hatni (menní
rajta).

439. *a' Házban* bé-Menni: *a' házban* Lakni:
a' ház bolki-Költözni: *valahová* Menni
avagy mást Küldeni: *a' Kívül* valók Kö-
 zöt Bujdosni. *Lovon* Nyargalni (Lova-
 golni) *szekerem* Menni.

*Az Em' ernek külömb Allapa-
 tokkal megh-Küloböztetet
 Tselekedeti.*

440. *Minden embereknek kell valamire; Gon-*
 dot viselni, tisztiben eljárni, Munkálód-
 ni, Fáradni: *néha* mind az által dologh-
 tul megh-Szünni; Hivolkodni, Dolog-
 tul üressédni. Jádzeni, Trefalodni sza-
 bad.

441. *a' Mester Embernek kell; Dolgozni, az az,*
a' Matériát (a' miből valami lesz) el-
 Készíteni, Formálni, Erőssíteni, Tisztita-
 ni, Ekesíteni.

442. *a' Kovácsnak kell; Verni, Reszelni, Elefite-*
ni: az Acsnak; Bárdolni, Gyalulni.

443. *a' Kép-írónak; Képet írni (Festeni) a' Met-*
terőnek Mettzeni. a' Takácsnak Szöni.
A' Szabónak Varrani. a' Vargának
Bőrt varrani avagy Fejteni. a' Pónónak
Gerebenleni és Fonni. a' Bárbdynak az
üstököt Beretválni avagy Füsülni.

444. *a' Kertésznek kell; Kertelni, Vetni, Pántál-*
ni.

30
 ni, Öntözni, Gyomlálni, Mettzeni
Haját Hántani: *Gyümölcsét* le- Szag-
 gatni.

445. *a' Paraszt embernek kell; Ganajozni, Szán-*
 tani, Vetni, Boronálni, Aratni, Csépelni.
a' Molnárnak Örleni. *a' Sütőnek* Süt-
 ni, Dagasztani.

446. *a' Pásztorának kell; Legeltetni, és Fejni. a'*
Mészárosnak; Ölni és Hurkat cölteni.
a' Halásznak Halászni. *a' Madarásznak*
Magához Hitegetni és megh-Etetni. a'
Vadásznak Nyomozni, Vadászni, fel-üz-
 ni, béli ki vetni,

447. *a' Sáfárnak kell; el-Tenni és elő- Adni. a'*
Szakácsnak; Asztatni, Szűrni, (az ő
mesterfőge szerint) el-Készíteni: az az,
Főzni avagy Sütni; Rántani avagy Piri-
teni: Sózni és Izit megh adni, (fűszer-
számozni).

448. *a' Kalmárnak kell; Kalmárkodni: az az,*
Venni és Adni. Arron tartani és réa-Bő-
csülni avagy el-Cserélni: a' Vevőnek,
árrat Igerni, Tartozni, Fizetni. a' Kol-
du szokot, Szükölködni és Koldulni: a'
Házagnak, valamit Költeni.

449. *a' Kocsisnak kell a' kereket; megh-Kenni:*
a' Lovakat be-Fogni és Hajtani. a' Ter-
het fel-Tenni és Vontatni.

450. *a' Hajósnak kell; Hajokazni és hajót Igaz-*
gatni.

gatni. az *Utonjárónak* Menni *s-neha*
Gázolni. az *Uti társnak* elöl-Menni,
avagy Követni. a' *Vendégnek* kell; Jö-
ni, megh-Maradni, el-Menni.

451. a' *megh* - *Elégedetnek* kell: Bőfőgni. Csuk-
lani. Pírúsfizenteni: Kákogni, Pökni,
Horutani: Hortyogni, Poszogni, Finga-
ni, Okádni.

452. a' *Betegh szokot*: Betegeskedni: az az,
Reszketni (Iszonyodni) Viszketni; Faj-
dalmasnak lenni (Fajlalni); Lankadni,
Sárgulni, Dagadni; Szorongattatni, Iza-
zadni, Sohajtani (Nyögni) Foházkodni,
Panaszolkodni, *s-neha* Eszelősködni,
Dühösködni.

453. az *Orvosnak* kell: a' *Betegh* gondgyát-
fel venni. Orvosolni, Gyogyítani. a' *Pa-
tikáriusnak* az Orvosságot csinálni; Fla-
stromot kenni, a' *Sebgyógyító Borbely-
nak*; Köppölyözni.

454. a' *Léánynezőnek* kell: Léánt nézni, (Ked-
velleni), a' *Léánynak* Ferjhez menni.
a' *Szúleknek* Nemzeni. az *Anyának*
Szülni. a' *Dajkának* Meleggetni, Tá-
plálni, Dajkálodni, Csokolni. fel-Nevel-
ni, Kedvezni.

455. a' *Tanítónak* kell: Tanítani, Emlekeztetni,
Inteni: Gyakorlani, Feddeni, Sanyar-
gatni.

456. a' *Tanítványnak* kell: Tanulni, Engedni,
Figyelmezni: a' *Mestert* Követni: a'
Tanuló társával Vetelkedni: *ismét*,
Irni, Olvasni, el-Mondani, elő-Kérni.
a' *Vétkes írásokat* el-Törteni: és így
őregbűlni a' tudományban avagy Ve-
retetni.

457. a' *Cántornak* kell: Enekelni. a' *Predikátor-
nak* Prædikálni. a' *Hirdetőnek* ki-Hir-
detni, ki-Mondani. az *áldozó Papnak*;
Aldozni, engesztelve Aldozni.

458. a' *Magistrátusnak* kell: Parancsolni; és
Törvényeket adni. a' *Hatalom alatt le-
vőnek* kell, Engedni, és a' Törvényeket
bőcsülni, nem Zugolodni avagy Mor-
golodni.

459. az *Urnak* kell; Uralkodni: a' *Szolgának*
Szolgálni, és a' Bért erdemleni. a' *Ki-
rállynak* Országolni, *Követeket* Követ-
ségben küldeni: a' *Szomszédokkal*, Bé-
keféget szerzeni; az *ellenféget* megh-
Szélidíteni. *Soldot* Osztogatni.

460. a' *Vitéznek* kell; magát el-Készíteni, Kém-
leni, Hartzolni. a' *Bajnoknak* Vini. a'
Nyilasnak Arányozni, és Lőni: megh-
találni (a' *rzélt*) avagy Hibazni: a' *Lo-
pó szokot* lopni. a' *Tolvaj* (Embert) öl-
ni.

461. a' *Fel peresnek* szabad az *Al-peres*; Hini,
Citálni, Vádolni: az *Alperesnek* szük-
ség

Jéghelö-Alláni, és a Vétiket megh-Vallani avagy Tagadni: a Tanuknak szabad, Eskünni, és Bizonyítani; a Prokátornak kell azt a Kinek igyet felvállaltat: Örizni, Menteni, Oltalmazni.

462. a Biro ne unnyon, avagy resteljen, avagy Szégyenlyen: Itélni: az az, az ártatlant, megh Igazítani és neki Kedvezni: a Büntető, Kárhoztatni, és megh Büntetni: a Tanácsbéliék szoktak egyenlőképpen Voxolni avagy Voxal különbözni.

463. a Hobérnak kell: Csigázni, avagy Kinzani: fejet Venni, avagy Fortani, avagy fel-Akasztani: a Lopónak Függeni.

464. a Halálnak kell mindeneket megh-Ölni és el-Törteni: a boltnak, megh-Kékölni, Senyvedni, Büszködni.

465. Minden emberekhez illik: Bölcselkedni, a Jövedőkről, Gondot viselni, az Istent Félni, Segitsegre hinni, neki Vallást tenni, és fogadást Fogadni.

466. Elég. Minden megh-vagyon, a mint Vélem és Itélem. a melyeket ha jól elmédben tartani akarsz Bölcsnek tartatol: ha nem akarsz, Távozzál el.

VI.

Tsele

Tselekedeteknek és Szenvedéseknek Modgyok. ³²

467. El-Jötté? Azt kerdem ha el-jötté? Vajlyon el-Jötté? Vajha el-Jöne? Örömet el-jö. Talám, Sőt inkább, Bizonyára. Nem jö, Aligh, Semmiképpen nem.

468. Hol vagyon? Jtt, Ott, Amott; Kin, Ben, Ala, Fel: Mindenütt, Sohósem, &c. Honnét jösz? Innen, Onnen, Amonnan, &c. Hová megy? Ide, Oda, Imide: Ki, Be, &c. Merre? Erre, Arra, Amarra.

469. Mikor térsz vissza? Most, Akkor, Soha sem: Majd, Mindgyárt, Holnap: Hamar, Hirtelen, Lassan: Véletlenül, Gyorsan, Kéőn, Immár, Ma, Mindenkor: Most, Tegnap, Minap: Regen, Hajdan, Végezetre, &c.

470. Meddigh maradsz? Sokáigh, mind Addigh, Migh, Eddigh, még Eddigh, &c.

471. Miképpen? Hogyhogy? Jól, Rószszul &c. Így, Ugy, a mint; Ugymin, Mintha, Mint, betegh Modgyara.

472. Menyire? mely igen? Tellyelleggel, Bövön, Igen, Többé, Kévesbé. Elégge, Felette

- lette igen; Keveffé, Inkáb, Szintén,
Tsaknem, Tsak, Akar tsak.
473. Hányszor *jűsz ell*? Egyszer, Kétszer, Harom-
szor, Négyyszer, Ötször, &c. Gyakran,
Ritkan, Neha, Ismét, &c.
474. *Micsoda rendel*? Eggyüt, Öszve foglalva,
Külön: Elsőben, Másodszor, Ösz-
tan, &c.
475. Miért? Ezert, Ok nélkül, Hejében, Önke-
nyen &c.

V I I.

A Dolgok és a Tselekedetek Környül állási.

476. Minden dolgok avagy mozognak, avagy
nyugosznak: A mi mozdúl, mozdít-
tatik valami-tul, Valami Nélkül, Vala-
mi-re.
477. Avagy, Valami-ből, Valami Altal, Vala-
mi-ben.
478. Avagy valami Felől, valami - hez, vala-
migh.
479. Es valami-Mellet, Valamin-Tul, Valami-
Alat.
480. a mi penigh nyugszik, nyugszike-felől (av. jn-
nét)

nét) a' Határon, avagy a' Hatar-ban, 33
avagy a' Hataron-Tul: avagy a' határ-
Táján.

481. Még penigh, an-nál, avagy Közel hozzá, a-
vagy Távol tőle.
482. Mozognak penigh és nyugosznak egyszer-
mind Valaki Véget: avagy Valamiert, a-
vagy valaki-ElLEN.
483. Valami-Előt, avagy Valami Után, avagy a-
zok Köröt.
484. Valamin-Belől, avagy Valamin - Kivül: a'
Mellet, avagy a' Körül,
485. Mas-Sal, avagy a' Nélkül, tőle Titkon, a-
vagy Előtte, mindenek Tudtára.
486. A' mit a' Pinczé-ben rejtettél, megtaláld
a' Pintzében. A' mi az, asztal Alá eset,
az asztal Alat hever. A' melly madar
a' fa-fölibe repült, a' fán ül.

V I I I.

A Dolgoknak es Tselekedetek- nek egyezése.

487. A' Dolgoknak külömb - külömb-féle egye-
zési igy mondatnak ki: en es te, s. ö. em-
berek vagyunk: mások-Is,

488. Avagy te cselekedgyed ezt Avagy én. Akar-
te Akar en. Sem én Sem te.

489. Te inkább. Hogy sem én Ném en Hanem te.
En el megyek, te Penigh maradgy megh,
ó akaria De en nem akarom.

490. Noha én el fogok menni, Mindazonáltal jó-
vel te - is. En el megyek Ugyan, De
te - is.

491. Jóvel Ha akarsz: Hanem ha nehéz ségedre
vagyom, jóvel Hogy lassad.

492. El-jövök azért, Hogy látni kívánom; Tud-
ni-illik azt az én barátomat.

493. Mivel szerelmő barátom: Mert szerelmő
barátom.

494. El megyek Tehát. Osztan Vissza for-
dulok.

I X.

A Dolgoknak és a Szóknak megh-Rövidítése.

495. Hallod-e te? Hallom. Ithon vagyok! Im itt
vannak e Világi első Dolgok, és a
Kiválképpen való Szók az egész Nyelv-
ben.

496. Ugyé? Hajja! Jól vagyom! Örülök rajta!

Nofra

34
Nofra mennyünk el. Ah, Jaj a bi-
volkodoknak, Oh, Eha.

X.

A Dolgoknak és a Szóknak Sokasítása.

497. Minden dolgok megh sokasitták magokat
nagy bőséggel, a miképpen a szokis.
Mert a Tudos Tanító tanít más tanul-
hatókat a tudományra, bizonyos tanuló-
gokkal. A Tanítvány tanulja a tanulni
való dolgokat fenyték alatt.

498. Emez a jó dolgot együt Tanította; a gonosz-
rol el-Tanította, és mindenkor többet
Tanít-hozzá, migh szinten megh Tanita-
tya és által-Tanította. Ez a jó együt-
Tanulja, a gonoszt, le-Tanulja,
és mindenkor többet Tanít-hozzá, migh
minden szükség dolgot megh-Tanul
és által-Tanul.

499. A Jötevő jól teszen sokakkal: a Gonosz-
tevő, gonoszúl, a Posztó csináló, csin-
ál posztókat. a Fegyver-hordozó hor-
dáz fegyvert &c.

500

600. A' Mellyeket tanulni fogsz a' NYEL-
VEK NEK AJT AJABAN:
a' melyt é neked immar megh fogh nyil-
ni, csak hogy ezekkel való elést jól
megh tanullyad, a' Követközendő Gram-
matikának es szókat magyarázó Könyv-
nek segítségével.

V E G E

In VESTIBVLVM

Lingvarum.

Invitatio.

Veni puer,

2. Loqvar tecum de re necessariā, super omnia.
3. Loqvere: audio.
4. Vis-ne SAPIENS esse?
5. Quid istuc est, Sapiētem esse?
6. Intelligere omnia; & rectē agere omnia; & re-
ctē Loqui de omnibus.
7. Volo: sed quis dabit hoc mihi?
8. DEUS, & conversatio cum Sapiētib; vivis &
mortuis.
9. Quibus vivis? Præceptoribus.
10. Et quibus mortuis?
11. Illis qui ante nos vixerunt, & loqvuntur nobis-
cum adhuc, in Libris.
12. Satisne id? Satis.
13. Modò Deum ora, Præcepti páre, Libros ama.
14. Sed ut intēlligas Sapiētes illos
15. Disce sermōnem quō scripserunt.
16. Nempe Latinam linguam,
17. Quæ pulchra est, & communis populis, fa-
cilitq; doctos.
18. Quis docebit me illam?
19. Ego, auxilio Dei:
20. Idq; viâ facili, divisâ in tres gradus,

A

21. In

21. In primo ponemus omnia eius *Fundamenta*:
 22. In secundo erigimus totam necessariam eius
Structuram.
 23. In tertio addemus omnimoda eius *Ornamēta*.
 24. Illud primum absolvemus in hoc primo
 Libello,
 25. Quem nunc sumis in manum, *I E S T I B U*.
L U M Lingua dictum.
 26. Secundum absolvetur proximè sequenti Libro,
 27. appellato *J A N U A* Lingua.
 28. Tertium in tertio
 29. Quem vocabimus *A T R I U M* Lingua,
 30. Atq; inde immittam te in *P A L A T I A*
Authorum:
 31. hoc est in Libros scriptos sapienter,
 32. ut ipse quoq; fias *sapiens, prudens, eloquens*.
 33. Difficultas ne terreat te:
 34. qui cupit, capit omnia.
 35. Si principium est difficile,
 36. Medium erit facile,
 37. finisq; iucundus.
 38. Qui benè distingvit, benè docet:
 39. & qui benè attendit, benè discit: hoc non fallit.
 40. Eia aggredere, in nómine DEI.

I I.

Divisio Rerum.

41. OMNIA, ALIQUID, NIHIL.
habent sua Nómina

42. omnia sunt: Deus, Mundus, Homo. ³⁶
 43. aliquid est: Res, Modus(rei), Motus.
 44. in Rebus est: Totum, Pars, Defectus.
 45. in motu: Causa, Vis, Instrumentum.
 46. Pars est: Dimidium, Frustum, Mica.
 47. in Toto est: Principium, Medium, Finis.
 Ordo, Tempus, Locus,
 48. in ordine sunt: Numerus, Mensura, Pondus.
 49. in Tempore: Momentum, Mora, Hora:
 Dies, Septimana, Mensis:
 Annus, Sæculum, *A vum*.
 50. in Die est: Mane, Meridies, Vespera:
 Crepusculum, Nox, Aurora.
 51. in Anno sunt: Ver, Æstas, Autumnus, Hyems:
 52. in Loco: Spatium, Distantia, Terminus:
 & quatuor Plagæ mundi.
 53. Rerum origo est: Natura, Ars, Casus,
 54. Res ipsa est: Corpus, Spiritus, Larva,
 55. in Corpore sunt: Materia, Forma, Superficies.
 56. Spiritus est: anima, angelus, diabolus.
quorum habitacula sunt: Elementum,
Cælum, Orcus.
 57. Elementa sunt: Ignis, Aer, Aqua, Terra,
 58. in æthere sunt: Sidera.
à quib; veniunt: Calor & Frigus; Æstus & Gelus.
 59. Sidera sunt: Sol, Luna, Stella.
 60. in Sole sunt: Lux, Radius, Lumen,
sine lumine est: Umbra, Caligo, Tenebræ.
 61. ab Igne venit: Scintilla, Flamma, Fumus,
 (& Fuligo.

- in Igne sunt*: Torris, Pruna, Favilla;
post Ignem manet Titio, Carbo, Cinis.
62. *in Aere est*: Ventus, (Eurus, Auster, Favonius, Boreas.)
Item Vapor, Nébula, Nubes, Iris.
63. *E Nube veniunt*: Pluvia, Nix, Grando.
 Ros, Pruina, Manna.
 Fulgur, Tónitru, Fulmen.
64. *AQUA fœuens est*: Scatebra, Fons,
 Rivus. Amnis, Flumen, Torrens.
65. *Stans aqua*: Palus, Stagnum, Lacus, Mare.
66. *in Flumine est*: Fluentum, Fundus, Gurgis,
aut Vadum.
67. *in Mari*: Vnda, Fluctus, Abyssus,
aut Insula.
68. *ex Aquafit*: Gutta, Bulla, Spuma, Glacies.
69. *iuxta Aquam*: Ora, Ripa, Littus.
70. *In TERRA est*: Specus;
super Terram: Mons, Vallis, Campus.
71. *in Campo sunt*: Grumus, Tímulus, Collis.
72. *Terra cum aqua sunt*: Vligo, Lacu na,
 Limus, Lutum.
Terra sine aqua: Gleba *aut* Pulvis.
73. *Terra ipsa est*: Argilla, Creta, Rubrica.
74. *è Terra veniunt*: MINERA, STIRPS, ANIMAL.
75. *MINERA est*: Succus, Metallum, Lapis.
76. *Succus mineralis est*: Sal, Alúmen, Nitrum;
 Sulfur, Vitriolum, Súccinum.
77. *Metallū est*: Plumbum, Stannum, Ferrum;
 Æs (vel Cuprum): Aurum,
 Argentum, Argentum vivum.

78. *Factitia metalla sunt*: Chalybs, Orichalcū,
 Electrum.
79. *Lapis est*: Aréna, Glárea, Scrupus: Sa-
 xum, Silex, Cos.
 Marmor, Magnes. Gemma.
80. *Gemma sunt*: Adamas, Sápphirus, Rubí-
 nus, Smaragdus, Iaspis &c.
81. *Gemmis similes sunt*: Vitrum, CrySTALLUM,
 Vnio (sen Margarita), Corallium.
82. *STIRPS, seu Planta est*: HERBA,
 FRUTEX, ARBOR.
Item: Fungus.
83. *In Planta sunt*: Radix, Truncus, (sen
 Stipes) Rami.
84. *In Stipite*: Cortex, Liber, Medulla.
in Ramo: Frons, Folium, Flos, Fructus.
85. *HERBA est*: Gramen, Olus, Fruges.
86. *Gramen est*: Muscus, Vrtica, Lappa &c.
87. *Olera nobis dant, vel folia*: ut Bráslica, La-
 ctuca, Nastúrtium &c.
vel fructum, ut Cúcumis, Cucúrbita, Melo.
vel sémina, ut Papáver, Anísium, Cuminū.
vel radices, ut Rapa, Sifer, Ráphanus;
 Cepa, Allium, Porrum.
88. *Fruges sunt*: Legúmina & Frumenta.
89. *Legúmen habet Caulem & Siliqvas*: ut
 sunt Faba, Pisum, Lens, Vicia, Cicer.
90. *Frumentum habet Culmum & Spicam, aut*
 Pannículam,
91. *Spiceum far est*, Tríticum, Siligo, Hor-
 deum, Ador &c.

- Paniculatum far, Avena, Milium, Panicum, Fagopyrum, Oryza.*
92. *In Spica est; Granum, Cluma, Arista: inter frumenta reperiuntur, Zizania, Lolium &c.*
93. *FRUTICES terrestres sunt: Corylus, Sambucus, Rosa, Vitis, Rubus, Sentis: & insente Spina.*
94. *Frutices aquatici: Iuncus, Scirpus (seu Cana) Arundo (seu Calamus.)*
95. *Suffrutices vocantur: Carduus, Salvia, Ruta &c.*
96. *ARBORES sunt: Tilia, Salix, Alnus: Fagus, Betula, Pinus, Abies: e quibus stil- lat Gummi, Resina, Pix. Quercus dat Glandes.*
97. *Arborum fructus sunt: Pomum, Nux, Bacca.*
98. *Poma sunt: Malum, Pirum, Ficus: Persicum, Prunum, Cerasum &c.*
99. *Nuces sunt: Avellana, Juglans, Castanea &c.*
100. *Bacca sunt: Mora, Oliva, Fraga &c.*
101. *in Fructu est, Petiolus, Putamen, Pulpa, Nucleus.*
102. *Sylva est, Nemus, Saltus, Dumus.*
103. *In ANIMALI est, Vita, Sensus, Mo- tus: & Sexus.*
in Sexu est; Mas & Foemina: & ab his Foet.
104. *Animale est; VERMIS, INSECTVM. SERPENS; AVIS, PISCIS, QUADRVES.*
105. *VERMIS est: Lumbricus, Hirudo, E- guca, Tinea, Teredo &c.*

- 38
106. *INSECTVM est, Pediculus, Lens, Pu- lex, Cimex: Formica, Aranea, Tipula, Scorpio.*
107. *SERPENTIA sunt: Anguis, Draco, Lacerta &c.*
qua habent Venenum.
108. *In AVE est, Penna & Pluma: Ala & Cau- da: Rostrum & Inguvies.*
Ab Ave, Nidus, Ovum, Pullus.
109. *Aves domesticae: Gallus, Gallina, Capo: Anas, Anser, Olor, Pavo, Columbus.*
110. *Aves circa domum: Passer, Hirundo, Pica: Graculus, Cornix, Ciconia.*
111. *Campestres aves: Alauda, Coturnix, Perdix: Tarda, Grus &c.*
112. *Silvestres: Attagen, Phasianus, Tetrao: Turdus, Sturnus, Merula: Cuculus, Tur- tur, Vpupa.*
113. *Oscines sunt: Luscinia, Carduelis, Luteola: Fringilla, Parus &c.*
114. *Rapaces aves sunt: Aquila, Milvus, Vultur: Accipiter, Falco, Nisus, Corvus.*
115. *Aquatica aves: Fulica, Mergus.*
circa aquas volantes; Ardea, Gavia, Motacilla.
116. *Aves nocturnae: Bubo, Ulula, Vespertilio.*
117. *Insecta alata sunt: Culex, Musca, Apis, Ves- spa, Crabro. Item Papilio, Bruchus, Scarabeus, Locusta, Cicada, Gryllus.*
118. *In PISCIS sunt, Squama, Pinna, Branchia.*
119. *Pisces fluviatiles sunt: Alburnus, perca, uc ius.*

- Lucius, Carpio, Angvilla, &c. *Marini*;
Halec, Balæna &c.
120. *Piscibus similes sunt*; Cancer, Concha, Ostrea: Cochlea & Limax.
121. *QUADRUPES est vel* Pecus & Inventum; *vel* Fera & Bestia. *In quibus sunt* Pili, aut Villi, aut Lana, aut Setæ: & propter fatum Vterus, Vber, Mamma.
122. *Pecora sunt*; Vacca, Taurus, Vitulus: Ovis, Aries, Agnus, & Vervex: Capra, Hircus, Hædus, & Caper: Sus, Porcus, Verres, & Maiâlis.
123. *Jumenta sunt*: Equus, Bos, Asinus: Mulus, Camélus, Elephas.
(in Equo vide Tubam, Penem, Ungulas)
124. *Fera maiores, habentes cornua & iustra sunt*; Búbalus, Alces, Cervus, Caprea, &c.
125. *Fera minores, habentes rictus & ungues, & foveas*; Vulpes, Lepus, Cuniculus, Simia, Erinaceus, Sciûrus, Talpa, Mus. Et domestica, Canis & Felis.
126. *Bestia feroces*: Leo, Tigris, Pardus: Ursus, Lupus, Aper.
127. *Quadrupes aquaticum*: Fiber, & Lutra. item Rana, Testúdo.
128. *HOMO atate est*; Infans, Puer, Adolescentens: Iuvenis, Vir, Senex: Puella, Virgo, Mulier, Anas.
129. *Membra Corporis sunt*: Caput, Truncus, Artus.

- 39
130. *in Capite*: Vertex, Capilli (Crines)
in Facie, Frons, Oculi, Nasus: Témpora.
Genæ, Aures: Os, Labia, Mentum.
131. *in Oculo*; Pupilla, Pálpebræ, Cilia: *supra* oculum Supercilia: ex Hircis sudant Lácrymæ.
132. *in Naso sunt* Nares: *in Ore* Bucca, Palatum, Lingua; Gingiva, Faux.
133. *in Collo*, Guttur & Cervix.
134. *in corporis Trunco sunt*, Pectus, Venter, Tergum, Látéra. *in Ventre* Umbilicus: *in Tergo*, Humeri, Dorsum, Lumbi, Nates.
135. *Artus sunt*, Manus & Pedes.
136. *Partes Manûs*, Brachium, Cúbitus, Pugnus: Palma & Vola: Dígiti & Pollex. *sub Brachio verò* Axilla.
137. *Dígitus habet* Artículos, Cóndylos, Ungues.
138. *Partes Pedis*: Coxa & Femur; Genu & Poples: Crus & Sura: Talus & Planta.
139. *Planta rursum habet*, Calcáneum, Solum, Dígitos, Hallum.
140. *Ossa Capitis sunt*: Calva, seu Cranium: Maxæ, Maxillæ, Dentes.
141. *Ossa Trunci*: Sternum, Scápulæ, Spina dorsí, Costæ, Os sacrum.
142. *in Ossibus est* Medulla; *circa Ossa sunt* Membránæ; *inter ossa* Cartilágo.
143. *Carnosæ partes in Corpore sunt*: Musculi, Viscera, Canáles.
144. *Viscera sunt*: *in Capite* Cérebrum; *in pectore*

- florē Cor & Pulmo; in Ventre Ventrī-
culus, Iecur, Fel, Lien, Renes, Vesica.*
145. *Canales sunt: pro halitu, Trachea; pro ali-
mento, Gula, Intestinum, Iliāq; in alvō;
pro humoribus, Venæ, Arteriæ, Nervi;
in quibus sunt, Sangvis, Pituita, Bilis.*
146. *Alimenti desiderium, dicitur Fames & Si-
tis; excrementum superflui est, Sa-
liva, Mucus, Sudor; Urina & Stercus.*
147. *SENSU percipitur, Color, Sonus, O-
dor, Sapor: Voluptas aut Dolor, Dum
sensus quiescunt, Somnus est, & Somnium.*
148. *In MENTE est, Ratio, Voluntas,
Animus.*
149. *A Ratione veniunt, Ingenium, Intellectus,
Memoria.*
150. *A Voluntate sunt Affectus: Amor vel O-
dium: Gaudium vel Mœror: Spes vel
Metus: Favor v. Ira: Zelus v. Fastidium.*
151. *ab Animo est, Fastus, Audacia, Temeritas,
Poenitudo.*
152. *Defectus in Corpore sunt; Nævus, Labes,
Tuber: Plaga, Vulnus, Vlcus.*
153. *Nævi in cute sunt, Lichen, Lentigo, Ruga.
Tubera: Verruca, Struma, Gibbus.*
154. *A Plaga est, Vibex, Livor, Tumor: a Vul-
nere Cruor, Cicatrix.*
155. *In Ulcere est Saniem, Tabum (Pus) Vómica.
Parva ulcuscula sunt, Pusilla, Pustula,
Papula, Morbilli.*

156. *Morbi interni sunt, Tussis, Febris, Calculus,
Tabes, Hydrops, Rabies &c.*
157. *Lues contagiosa, Scabies, Lepra, Scorbu-
tus, Pestis &c.*
158. *Monstrum, Gigas, Pumilio &c.*
159. *Rusticus habet Hortos, Agros, Pascua, Pra-
ta, Villam.*
160. *Circa Hortum est, Agger, Planca, Sepes:
& in Sepe Pali (Sudes) Virgæ. Instru-
menta Hortulani; Ligo, Pala, Bipalium.*
161. *In Agro est, Aratrum, Sulcus, Occa: Se-
men Seges, Messis: in Messe, Falx, Mer-
ges, Merga: post messem, Stipula, A-
cervus.*
162. *In Prato crescit, Fœnum & CORDUM: ad quæ
sunt, Secula, Rastum, Furca.*
163. *In Villa est: Horreum, Stabulum, Pabulum:
& in Horreo, Tritor, Palea, Stramen.*
164. *Stabulum est, Equile, Caula, Hara. In Sta-
bulo verò, Præsepe, Crates, Linter.*
165. *In Corte est, Fimus, Quisquilia, Festuca,
Tricæ, Sterquilinum.*
166. *Pastor habet, Gregem, Pedum, Flagrum,
Peram. Et accipit a Pecore, Lac, Buty-
rum, Caseum.*
167. *In Alveari est, Examen Apum, quæ faciunt
Favos Mellis, & Ceram.*
168. *In Mola est; Farina, Furfur, Saccus. in Pi-
strino; Pila, & Pilum, & hinc Pulvis &
Alica.*

169. *Apud Pistorem*, Cribrum, Mastra, Massa, Furnus, Panis, Simila (& in Pane Cru- sta ac Medulla..)
170. *Apud Piscatorem est*, Hamus, Esca, Nassa, Rete, Sagena..
171. *Apud Ancupem*, Pertica, Viscus, Fistula, Laqueus, Esca, Cavea.
172. *Apud Venatorem*: Casses, Vari, Venabulum, Scrobs &c,
173. *Apud Lanionem*: Farcimen, Perna, Lardum: Arvina, Adeps, Sebum.
174. *Apud Coquum*: Opsonium, Ius, Arómata. *Arómata sunt*; Piper, Zinziber, Crocus, Saccharum, Acetum.
175. *Culinaria supellex*: Ahenum, Lebes, Catillus: Veru, Craticula, Sartago: Colum, Catinus, Trua..
176. *Potus est*, Vinum, Cerevisia, Mulsu, & alia Temeta..
177. *In Vineae est*: Vitis, Palmes, Pampinus: Pastinum, Torcular.
178. *Ex Uvis fit* Mustum; *ex acinis* Lora; *è Fecce* Vinum crematum; *è Polenta & Lupulo* Cervisia..
179. *Amictus antiquorum fuit*: Cucullus, Bracca, Carbatina.
180. *Nunc tegumentum Capitis est*; Pileus, Mitra, Vitta &c. *Corporis*; Indusium, Caliga, Thorax vel Tunica; Toga vel Pallium, aut Palla. *Pedum*, Calcei vel Ocreæ.
181. *in Thorace sunt*; Manica, Lacina: Vinctuli & Fibula; aut Noduli; Ligula, Fascia.
182. *Apud Netricem sunt*: Linum vel Cannabis; Stupa & Flocci. *Item* Colus & Fusus; Filum & Glomus.
183. *Ad Textorem defertur* Tela; *à Textore refertur* Linteum: *ex quo sunt* Interuila, Collaria, Muccinia.
184. *Apud Sartorem*, Pannus, Forfex, Acus, Digitale. *In Veste est*, Sutura, Limbus, aut Lemniscus: Fimbria & Gremium; Plica & Sinus.
185. *Apud Sutorem*: Corium, Subula, Acia, Modulus. *Apud pellionem*; Pellis, & Pellicium..
186. *Habitacula olim*: Spelunca, Tabernaculum, Tugurium. *Pòstea*: Casa, Domus, Palatium..
187. *Apud Fabrum lignarium*: Securis, Ascia, Tébra, & Serra: Lignum, Tignum, Asseres: & ex ligno Assula, Scobs; in ligno autem Foramen.
188. *Apud Lapidarium*: Amussis, Régula, Norma: Circinus, Cælum, Tudes. *Apud Murarium*, Láteres, Calx, Murus.
189. *In Edificio est*, Fundamentum, Páries, Tectum: Clavi & Copula: Columna & Pilula: *qua si cadunt*, Rudus est.
190. *In Janua*, Postes, Limen, Superliminare.

191. *In Foribus*: Cárðines, Péssulus, Obex: Cár-
tēna, Sera, Clavis.
192. *In Fenestra*: Cancelli, *vel* Clathrus. *in*
Tecto: Tégulæ, *vel* Scándulæ *v.* Culmen.
193. *In Conclavi*: Pavimentum & Láqvear: *in*
Laqveari, Trābes aut Fornix.
194. *Partes Domūs sunt*: Area, Atrium, Hypo-
caustum; Cámera, Culina, Penuarium;
Fornax, Focus, Camínus: Pódium, Pér-
gula, Turris: Gradus, *aut* Scale.
195. *Apud Figulum est*, Olla, Vrceus, *aliaq*,
Vasa *cum* Ansis: & *ex his fractis*, Testa.
196. *Apud Fabrum Ferrarium sunt*, Follis,
Forceps, Malleus, Incus, Scoria: Lámi-
na, Bractea, Lima.
197. *Apud Aurifabrum*: Annulus, Torques,
Cimélium.
198. *Apud Scriniarium*: Dolābra, Glútinum,
Vernix: Arca, Cista, Scrínium.
199. *Apud Viatorem*: Tinæ & Dolia. *In Dolio*
autem Fundus, Secamenta, Circuli. *A-*
pud Restionem: Funis, Restis.
200. *Apud Viatorem*: Pénula, Báculus, Sárcina:
Bulga, Crumēna, Marsupium. *Ante il-*
lum est Iter, Via *vel* Semita: *aut sal-*
tem Orbita *vel* Vestigium. *Circa illum*
Comes *aut* Prædo, *aut* Scándalum. *Pro*
illo Diverforium (*seu* Caupóna) *ubi ve-*
nit Hospes ad hóspitem.
201. *Apud Equitem est*, Frenum, Habēna, Ca-
pistrum

- pistrum: Ephippium, Stapes, Calcária, ⁴²
Interdum etiam Strágula *vel* Gaufape,
& Vidulus.
202. *Apud Aurigam est*: Traha *vel* Currus;
Vannus & Strígilis, Lorum & Flagellū.
203. *In Curru sunt*, Temo, Iugum, Axes, Rotæ;
in Rota, Modiólus, Radii, Orbíle.
204. *Currus est, vel* Carrus, *vel* Plaustrum, *vel*
Rheda, *vel* Carpentum.
205. *Super Aquam est*, Pons, Ponticulus, Pon-
to: Ratis, Scapha, Navis.
206. *Partes Navis*: Prora & Puppis, Carína &
Stega, Velum & Remus (*aut* Contus) &
Gubernáculum.
207. *In Navi sunt*, Nautæ: Sentina, & Naúsea,
Navis *quiescit in* Portu; *aut in* Statione,
super Anchora.
208. *Apud Mechanicum est*; Moles & Máchina.
Máchina est, Vectis, Cuneus, Fístuca,
Prelum,
209. *Apud Bájulum*, Ærumna, Pabo, Palangæ.
210. *In Balneo*, Labrum, Lixivium, Sapo; Spō-
gia, Pecten, Novacula, Forpex: *quibus*
paratur Coma.
211. *Promolli Cubati sunt*. Sponda, Lectus, Cu-
næ: Pulvínar, Lodix, Teges. *pro Sessi-*
one, Scamnum, Sedíle, Cúlcitra.
212. *Cupédia sunt*: Placenta, Libum, Spira.
213. *Olfactum oblectant*, Thus, Moschus, Vn-
guentum, Sertum &c.

214. *Auditum afficit* Tonus: quem facit pulsando Tympanum, & Campāna; inflando, Tibia, Tuba, Buccina; chordis sonando, Cithara, Testudo, Fides.
215. *Apud Pictorem est*, Pigmentum, Penicillus, Imāgo.
216. *In Circulo est*, Centrum & Circumferentia: sicut & in Orbe, & Globo.
217. *Mensura spatij sunt*; Palmus, Spithama, Vlna: Passus, Orgyia, Pértica: Stádium, Milliāre &c.
218. *Mensura aridorum sunt*: Modius, Medimnus &c. liquidorum verò Congius, Vrna, Culeus.
219. *Mensura gravium super Libra*; Drachma, Semuncia, Vncia, As (Pondo) Centenarius.
220. *Mensura temporis*, Horologium.
221. *In Libro est*: Pergamēna vel Papyrus. Partes Papyri; Plágula, Scapus, Volúmen.
222. *Partes Libri*; Folia, Páginæ, Márgines; Partes Scriptura; Versus, Verbum, Litteræ: Partes Literæ; Punctum, Línea, Apex.
223. *Apud Scribam est*, Stylus aut Penna; Scalpellum & Lineále. In Penna, Caulis & Crena.
224. *In Schola est pro Doctore*, Cáthedra; pro Discipulo Subsellium: & Tábulā, vel Pugillares &c.

225. *In Disciplina sunt*; Exemplum, Præceptum, Imitatio: Mendum, Correptio, Correctio: Diligentia, Negligentia, Férula.
226. *In Societate domestica sunt*, Dóminus & Servus; Dómina & Ancilla. Herus & Fámulus, aut Inquilinus. Operárius: Vīgus, Merces.
227. *Familia initium faciunt*, Sponsus & Sponsa; Dos & Nuptiæ; Maritus & Vxor, Cóniuges.
228. *In familia sunt*, Parentes & Líberi; Fratres & Soróres. Unde se propágat Genus & Natio.
229. *In Cognatione sunt*, Pater & Mater; Fílius & Fília. Avus & ávia, Nepos & Neptis: Pátruus & Amita: Avúnculus & Matértera.
230. *In Affinitate sunt*, Víticus & Privígnus; Noverca & Privigna: Socer & Gener; Socrus & Nurus.
231. *Post mortem manent*; Víduus aut Vídua, & órphanus heres; Tutor & Pupillus.
232. *In Societate Política est*, Cohibatátio, Negotiatio, Régimen.
233. *Cohabitatio multorum est*, Pagus, Oppidum, Vrbs: Dicio, Regio, Regnum, & Límites: Patria & Mores.
234. *Circa Urbem*, Moenia, Vallum, Fossa, Portæ.
235. *In Urbe*, Ædes, Platea (Vicus) Forum: Curia, Arx, Castrum.

236. *In Platea*, Puteus: & *ad Puteum* Crepido,
Tolleno, Sítula, Alveus.
237. *In Pharmacopeo*; Mortárium & Pistillum;
Pyxis, Capsa, Corbis.
238. *In quolibet Negótio est*, Scopus, Média,
Occásio: Author, Adiutor, Impedimen-
tum.
239. *Apud Mercatorem reperitur*, Merx, Pré-
tium, Pecúnia: Nummus, Obolus, De-
narius: Nündinæ, Lucrum, Damnum;
Astus, Dolus, Fraus.
240. *Apud Creditorem*, Syngrapha, Pignus,
Foenus.
241. *Apud Divitem*, Opes, Thesauri, Luxus;
apud Mendicum, Mántica, Cento.
242. *In Ludo est*, Iocus, Alea, Téssera. Lucta,
Certamen, Tálitrum, Alapa.
243. *In Theatro spectatur*, Scena, Histrío: Co-
mœdia vel Tragœdia.
244. *Epulum est*, Ientáculum, Prándium, Meren-
da, Cœna.
245. *In Cœnáculo*, Mensa, Mantile, Flabellum;
Cutturnium, Pelvis.
246. *Super Mensam*; Tapes, Mappa, Salinum;
Pátinæ, Disci, Cochlearia.
247. *In Pátinis*, Iusculum, Pulmentum, Offa;
aliq̃ Cibi & Dapes.
248. *Super Abaco*, Cántharus, Obba, Pócula;
Páteræ: *quibus adstat* Pincerna.
249. *Noctu serviunt*, Tæda, Lampas, Candéla,
Fax.

250.

250. *In Regimine sunt*, Magistrátus & Súbditi;
Ius & Lex; Munus & Officium; Crimen
& Iudícium.
251. *Magistrátus in Civitate sunt*, Senátor, Cō-
sul, Prætor.
252. *In Regno*; Rex, Cæsar, Princeps, (*aliquan-
do Tyrannus.*) *Aquibus creantur*, Co-
mes, Baro, Eqves: *ordinanturq̃* Cen-
sus, Tribúta, Telonia, *aut* Privilégia.
253. *Regis sunt*; Solium, Sceptum, Coróna;
Monéta, Fiscus, Gaza: Consiliárii, Le-
gati, Intérpretes, & Satéllites.
254. *In Aula versantur*, Adulátor, Mório,
Scurra: & *ab his* Calumniæ, Cavilla,
Sannæ.
255. *Súbditi sunt*, Próceres, Pópulus, Plebs (*sen
Vulgus.*)
256. *Pópulus dividitur in Tribus*, & *Classes*;
Plebs in Cives, Opífices, Mercenários.
257. *Crimen est*, Culpa, *aut* Scelus, *vel* Flagiti-
um: & *ob id* Lis, & Dica.
258. *In Iudicio se sistunt*, Actor, Reus, Iudex,
Testis, Advocátus, Vas.
259. *In Iudicis potestate est*, Præmium & Poena;
Multa v. Supplicium, *aut* Vénia.
260. *Supplicium est*, Exílium, Carcer, Nex.
261. *in Cárcere*, Compes, Cippus, Squalor.
262. *ad Necem sunt*, Gladius, Crux, (*nunc Pa-
tibulum*) Rogus.
263. *Exsequutores*; Lictor, Carnifex. *in quo-*

B 2

rum

- rum potestatem datur Fur, Latro, Magnus, Saga, Méretrix: aliquando & Martyr.*
264. *Abono vel malo Regimine prodit, Concordia v. Discordia, Pax v. Bellum.*
265. *In Concordia est, Fædus, inter Socios & Amicos. Item Auxilium, Solatium, Honor. Dona, Múnera; Gratia.*
266. *in Discordia, Hostis, Minæ, Rixæ (Iurgia) Contumelia; Seditio, Pernicies, Calamitas.*
267. *in Pace, Qvies, Secúritas, Vbertas. in Bello, Tumultus, Periculum, Penúria.*
268. *ad Bellum requiruntur, Arma, Stips, Commeatus, Exércitus.*
269. *Arma sunt vel defensiva; Cassis, Lorica, Scutum, seu Clypeus.*
270. *vel offensiva: éminus, Funda, Arcus, Balista, Sagitta, Telum, Iaculum: nunc Bombarda, Sclopétum, Tormentum.*
271. *offensiva còminus, Hasta, Lancea, Bipennis, Ensis, Acinaces, Frámea: Sica & Pugio; Cæstus, Clava, Cala.*
272. *in Gladio est Capulus, Acies, Cuspis, seu Mucro: ad Gladium Vagina & Bálteus.*
273. *In Exércitu sunt, Légio, Turma, Miles, Tiro. in Castris, Tentória, Custos, Vigíl: Indúciæ aut Insidiæ.*
275. *in Prælio, Signum & Téssera, Clamor & Pugna: tum Fuga, Clades, Victória.*

276.

276. *post Victoriám; Spolium & Præda, Trophæum & Triumphus. Rumor & Fama. Tabellarius cum Epístola: vel Nuncius cū Nuncio. Historia v. Fábula.*
277. *Sic in Hóminum vita est, Labor aut Otium; Virtus a. Vitium; Decus a. Dédecus. & hinc Laus v. Probrum; Glória v. Ignominia.*
278. *in RELIGIONE est, Numen, Cultus, Devotio: Ceremouia, Ritus, Hypócrisis.*
279. *in vera Religione, Fides, Charitas, Spes. Ieiúnum, Preces, Eleemósyna. Ecclesiá, Concílium, Mystérium.*
280. *In falsa Religione, Idólum, Delúbrum, (Fænum) Superstitio: Hæresis, Secta.*
281. *in Templo, Ara, Sacerdos, Sacrificium, Púlpitum, Concio, Pluteus, Cantóres &c.*
282. *in Providentia Dei est, Fatum, Sors, Fors (Fortúna): Miráculum, Prodigium, Omen. Vates, Augur: rerumq; Vices.*
283. *Directóres omnium sunt, Christus, aut Satan.*
284. *Finis ómnium, Salus aut Interitus: Paradísus aut Gehenna.*

III.

Modi Rerum.

285. *OMNIA sunt, Similia vel Dissimilia. Quod videbis si consideres Binas res oppositæ, aut Ternas ordinatim.*

286. *ALIQUID* est Hoc vel Illud, aut aliud. Idem vel diversum, a. contrarium.
287. *NIHIL*, est nulliusmodi.
288. *DEUS* est æternus; *Mundus* temporarius; *Homo nunc* mortalis, post immortalis.
289. *RES* qualis est? Talis. Uniformis vel Variā; Pulchra v. turpis; Vtilis v. noxia; Tota v. semis.
290. *Modus* est, Aptus (idoneus) vel ineptus.
291. *Motus*, Celer (seu Velox) vel Tardus.
292. *Totum* est, Integrum aut lacerum, vel mutilum.
293. *Pars* est Magna vel parva.
294. *Defectus*, Externus vel internus.
295. *ab Ordine res* Quota est? Prima, Media, última.
-
296. *Tempus* est, Præteritum, præsens, futurum. *Res à tempore*, Nova aut Vetus; Nupe-
ra vel prisca.
297. *Locus* est, Amplus vel arctus; Vácuus vel re-
fertus; Sacer vel profanus. *Res a loco*,
Vicina aut remota.
298. *Númerus* est, Par-impar. *Res à número*,
Multæ vel paucæ; Crebræ (seu frequen-
tes) aut Raræ.
299. *Quot sunt?* Tot. si Vnus, erit Solus vel só-
cius; si Duo, vter? Ambo vel alter.
300. Si aliqui, erunt Tres v. quatuor, v. quinque;
sex, septem, octo, novem, decem. Vi-
ginti, Triginta, &c. Centum, Mille.
301. *Mensúra* est Æqualis v. inæqualis. *Res à*
Mensúra Quanta? Tanta. Longa vel
brevis: Lata vel angusta: Crassa vel te-
nuis: Ingens aut exilis.
302. *Pondus* est Grave aut leve.
303. *Spiritus* est, Bonus aut malus: *anima*, Pia
vel impia.
304. *Corpus* est, Grande vel minutum: Asperum
aut læve. *Vitrum* est Pellucidum, ligni
opacum.
305. *Forma* est, Venusta aut foeda.
306. *Figúra*, Rotunda vel quadrata. *Linea* Re-
cta vel curva.
307. *Statura hominis* est, Alta vel humilis. *Ho-*
mo à statura, Immānis aut nanus.
308. *Situs rei* est, Commodus vel incómodus.
Res à situ, Dextra vel sinistra (læva):
Prona vel supina.
-
309. *Dies* est, Festus vel profestus.
310. *Sole* est, Clarus vel obscurus: *Luna Plena*,
vel dimidia: *Stella*, Fixa vel vaga.
311. *Cælum* est Sudum vel udum. *Aër*, Serenus
vel nubilus. *Aqua*, Limpida vel turbi-
da: calida vel frigida, aut tepida.
312. *Pluvia* est Rara vel densa (spissa): *Flumen*,
Profundum vel breve.
313. *Terra* est, Sicca vel húmida; aut saltem má-
dida. *Gleba*, Dura vel mollis. *Ager*, V-
ber vel stérilis. *Regio*, Plana v. montosa.
314. *Metallum* est, Purum (putum) v. impurum.

315. *PLANTA* est, Ténera vel robusta; Viridis vel árida..
316. *Caulis*, Sólidus v. cavus. Firmus a. débilis.
317. *Arbor* est, Humilis vel procéra. *Lignum* est, Fragile aut lentum.
318. *Fructus* est, Præcox aut serotinus: Matúrus aut immaturus: Recens aut vietus: Frácidus aut putris. *Nux*, Plena vel inanis (seu cassá..)
319. *Vinum* est, Merum vel dilútum: Hornum, vel annótinum. *Mel* Sincérum vel miscellum..
-
320. *ANIMAL* est, Brutum vel rationale.. *Brutum*, Cicur aut ferum; Opímum, aut Vescum..
321. *HOMO* est, Vivus aut mórtuus. *Vivus*, sanus aut æger. *Sanus*, Pingvis aut mácer, Iúvenis aut Vétulus.
322. *Persona* est, Formósa vel deformis: Nóbilis vel ignóbilis: pública vel priváta.
323. *Infans*, Nudus aut vestitus. *Júvenis*, Adolescens vel adultus. *Vir*, Cœlebs aut coniugátus, vel viduus.
324. *Parentes sunt*, Líberi vel servi; Dívites vel páuperes.
325. *Liberi sunt*, Genuíni vel spurii: Supérstites vel defuncti.
326. *Frater* est, Germánus vel uterínus: nascunturq; Singuli vel gemini.
327. *Cutis hominis* est, Glabra vel hirsúta. *Caput*

- put Calvum vel crínitum. *Crines*, crispí vel rufi, aut cani.
328. *Facies* est, Nota vel ignóta: Hílaris vel mœsta; propter res Latas vel tristes.
329. *Vultus*, Blandus vel torvus (trux); comis vel téticus. *Frons*, Plana vel rugósa.
330. *Oculus*, Videns aut cæcus, aut luscus: Lippus aut limus.
331. *Auris*, Audiens vel surda. *Nasus*, Simus vel uncus.
332. *Venter*, Grácilis vel obésus. *Ventriculus*, Avidus vel segnis: Satur vel ieiúnus.
333. *Manus*, Agilis vel trémula. *Homo à manu* Mancus vel ancus, aut scævus.
334. *Pes* est, Valgus aut varus. *Sura*, Carnosa a. pétila. *Homo à pede*, Claudus a. luxus.
335. *Vox* est, Sonóra vel rauca. *Homo à voce*, Vocalis aut mutus; Balbus aut blasus.
336. *Odor in Naribus* est, Svavis aut tétér.
337. *Sapor in Ore*, Dulcis vel amárus; Acidus vel acer; Acerbus vel austérus; Salsus vel insulsus.
338. *Color in oculis* est, Albus vel niger (ater) & pullus; Flavus (luteus) v. cæruleus; Ruber vel víridis.
339. *Ingénium hominis* est, Acútum vel hebes. *Homo ab Ingénio*, Bardus aut dócilis; Rudis vel eruditus; Stultus vel sapiens; Vaser vel fatuus.
340. *Animus hominis*, Secúrus vel solícitus: Tímídis vel audax; Demissus vel superbus.

341. *Opinio est*, Certa vel dubia: Vera vel falsa, Consilium, Arcanum vel manifestum. Spes, Rata vel vana (irrita.)
342. *Voluntas est*, Spontanea vel invita; Constans vel ambigua: Volens Fas aut nefas.
343. *Affectus est*, Lenis aut Véhemens. Homo ab affectu, Benignus aut malignus: Misericors aut crudélis.
344. *Mores sunt*, Probi aut pravi (pérperi); Modesti aut protervi; Mundi aut spurci.
345. *Homo à Mòribus est*, Mansvètus vel ferox. Morigerus vel Còntumax. Castus v. Lascivus. Sanctus vel pollùtus. Frugis vel neqvam.
346. *Sermo est*, Solitárius vel mútuus: Honestus vel obscœnus: Iocòsus vel sèrius.
347. *Homo sermone est*, Facundus aut hæsitans: Lépidus aut fútilis.
348. *Homo viribus est*, Fortis aut débilis; Végetus aut lángvidus.
349. *Labor est*, Fácilis aut difficilis. Operarius, Gnavus vel ignavus: Strénuus vel Remissus.
350. *Opus est*, Parátum vel Imparátum. Perfectum vel Imperfectum. Eximium aut Vulgare.
351. *Via*, Scabra vel Lúbrica: Tuta vel periculosa: Amœna vel inamœna.
352. *Cursor*, Alacer aut Piger, vel à via fessus (sen lassus). Miles, Saucius vel Sospes.

353. *Scholásticus est*, Diligens (Sédulus) aut negligens: Dignus (præmio) vel Indignus.
354. *Homo homini est*, Charus vel Invisus.
355. *Servus Dómino* Fidus vel Infidus. Dóminus rursus Clemens aut Sævus: Plácidus aut Sevérus: Mitis aut atrox (dirus).
356. *Hospes actívus*, Humánus vel Morósus: Hospes passívus, Gratus vel ingrátus; Incundus aut molestus.
357. *Convivium est*, Largum aut Exiguum, Cibi, crudi vel cocti; Elix vel ass; Tosti vel frixi. Conviva, Sobrius vel ébrius.
358. *Vestis est*, Laxa vel striccta: Decóra vel indecóra.
359. *Mercátor*, Cautus vel incautus. Merx venalis; Vilis aut cara. Pretium AEquum vel iniquum.
360. *Pecúnia est* Mó dica vel nimia: Própria vel aliéna, vel commúnis.
361. *Próprium est*, Meum, vel Tuum, vel Illius: Nostrum, Vestrum, Illorum.
362. *Dives est*, Avárus, Parcus, Tenax: aut contra, Frugális, Liberális, Pródigus.
363. *Reus*, Sons vel Insons est: Iudex, Iustus vel iniustus, Propítius vel Infensus.
364. *Gens est*, Culta vel Bárbara; Célebris vel Incélebris.
365. *Exitus rei est*, Faustus vel Infautus (Prosper vel Improsper) Homo ab exitu, Felix aut Miser: Salvus aut Pérditus.

366. *Et sic cetera, si quæ reliqua sunt.*

IV.

Mentiones Rerum.

367. *QUIS ibi est? IS quem vides. QUID fert? ID, QVOD vides. EGO IPSE dico: TV audi: ILLE etiam, tametsi HIC & ISTE nolit. EGO habeo Librum MEVM: TV TVVM, ILLE SVVM: NOS NOSTRVM, VOS VESTRVM.*

V.

Motus Rerum.

368. *Quæq; Res potest aliquid ESSE, AGERE, PATI.*
369. *Atq; ut sit, debet Fieri, & Durare, si non vult Perire...*
370. *Dum agit solet, Ordiri, Pérgeré, Finire. Et hinc aliquid Movére (Ciére) & Mutáre: mutándog; Violare, & Corrumperé, aut Emendáre.*
371. *Dum patitur, potest Deficere, Labi, Rûtere, rursumve Réfici. Quæ omnia ut scias Nuncupare, attende, dicam.*
372. *DEI actio est, Créare, Sustentáre, Beáre (seu Salvare) Angeli est, Apparére, Disparére, Opitulári. Diabóli, Fascináre, Fallere, Pérdere.*

372. *Cæli est (NB. scilicet actio: sit in omnibus sequentibus) Gyrari: Lúcis, lucére: Solis, fulgére: Lune splendére: Stellarum micare, Omnium siderum, Oriri & Occidere.*

374. *Ignis est, Aliscere, Ardére, Flagráre: Hinc aliquid Vrere & Cremare. Ignita autem rei est Cándere, & Candére.*

375. *Nubis est Plüere, Ningére, Grandináre. Item Coruscare, Tonare, Fulmináre.*

376. *Aëris est Liqvére, & Trémere: Calére vel Frigére, aut Tepére.*

377. *Auræ est, Spiráre: Venti, Flare: Vapóris, Haláre.*

378. *Aquæ est, Humére & Manáre: cùm verò alget Rigére: cùm nimis calet Fervére, & Bullire.*

379. *Fontis est Scatére, aut etiam vi salire. Rivi, Flüere, & Susurrare. Gutta, Stillare. Bulla, Turgére & Rumpi. Spuma, Spumare. Maris, AEstuare & Frémere.*

380. *Terra est Arére. Lapidis, Iacére. Metalli, Liqvári, rursumq; Conflitere.*

381. *Montis est Eminére: vallis, Sidere: campi Patére: fovea, Latére.*

382. *Plantæ est, Vivere & Créscere (Olescere) Virére, aut Flaccére (Marcére) sursum Niti, deorsum Vérgere.*

383. *Floris est, Hiscere, & Olére: id est, Fragräre, aut Foetére (Sordére) Fructuum, Matu-*

Maturéscere. *Aliarum rerum*, Mucere, Rancere, &c.

384. *Animalis est*, Nasci aut Mori: Sugere aut Vesci: Pingvéscere, aut Macréscere: Valere aut Aegrotare. Moveri aut Quiescere. Sentire aut Stupere.
385. *Moveri est*, Volare aut Natare: Serpere aut Répere: Gradi aut Saltare: Ire aut Currere: Progredi aut Hære.
386. *Festia est*, Grassari & Savire. *Avis*, Rofrare. *Gallina*, Ruspári.
387. *Sentire est*, Videre, Audire, Odorari, Gustare, Tangere.
388. *Equus solet*, Hinnire, ásinus Rüdere: *Leo* Rugire: *Bos* Mugire: *Sus* Grunnire: *Lupus* Ululare: *Canis* Latrare, v. Ringi: *Ovis* Balare: *vulpes* Gannire: *Lepus* Vagire: *Serpens* Sibilare, &c.

Actiões Hóminis, primò per membra Corporis.

389. *Homo solet*, capite Núere; capillis, Canere, vel Calvére.
390. *oculis*, Tuéri & Cérnere, aut Niçtare, Dumq; afficit, Lustrare: *Auribus*, Auscultare.
391. *Lingvâ*, Libare, Lingere, Lâmbere. *Ore*, Osculari, Oscitare, Hiare. *Dentibus*, Rödere,

Rödere, Mordere, Mândere: Frendere, Stridere.

392. *Gulâ*, Glutire: *ventriculo*, Concoquere, (Ruminári): *ano*, Cacare: *vesicâ*, Méiere (sen Mingere.)
393. *Manu*, Prehendere, Cápere, Rápere, tum Tenere vel Mittere: Porrigere, (Præbere) vel Surripere.
394. *Digitis*, Premere, aut Stringere: Vèllere, aut Vellicare, vel Torqvère. *unguibus*, Scâbere, Scâlpere, Râdere, Lancinare, Laniare, Lacerare.
395. *Volâ unâ*, Mulcere, Palpare, Fricare. *volâ utrâq;*, Friare, Térere. *pugno*, Tundere; *spithamâ*, Metiri.
396. *Pédibus*, Ambulare; Spatiari: Calcare, Scândere, Strepere, Cæspitare.
397. *Totò corpore*, Stare, Sedere, Cubare: Vacillare, Titubare, inNiti: Lâbare, Cádere, Surgere.
398. *in Metu*, Trepidare & Palpitare. *in Lætitia*, Gestire, & Tripudiare. *in motu*, Properare ac Festinare: aut rursus Morári, Tardare, Cunctári. *passim*, Vagári & Palári.

Actiões Hóminis, per animam.

399. *Anima est*, Vigere aut Torpère: Vigilare, aut

- aut Dormire: Somnare & Expergisci:
Suscitare, aut desuscitare.
400. *Mentis est*, Scitari, Cogitare, Meditari: In-
telligere vel Opinari: Credere vel Du-
bitare: Noscere vel Ignorare: Scire vel
Putare, & Mirari.
401. *Voluntatis est*, Eligere, Velle, Nolle: Cipe-
re aut Spernere: Placere vel displicere.
402. *Memoria*, Meminisse vel Oblivisci, rur-
sumq, Recordari (Reminisci.)
403. *Facultatum est*, Posse, (Quire) Pollere, Stu-
dere & Conari: pro Mittere vel pro Hi-
bere: Facere vel Sinere: Sumere & con-
sumere, vel Linquere.
404. *Affectuum est*, Amare vel Odisse: Favere
vel Invidere: aut Simulare. Desidera-
re vel abominari: Fidere vel diffidere:
Sperare vel desperare: Audere vel Me-
tuere, aut Pavere: Lætari vel Tristari:
Gaudere vel Moerere, &c.
405. *Conscientia est*, actiones Regere, aut Peccare;
& dehinc Poenitere, resipiscere.
406. *Lingua est*, Loqui aut Tacere: Pari inquam
v. Silere: Clamare aut Mutire (Mussare.)
407. *Loquentis est*, Salutare vel resalutare: In-
terrogare vel respondere: Aiere vel
Negare: Narrare, vel Mentiri: Orare
aut Mandare: Iubere aut Vetare, vel
Suadere: Monere, vel Adulari: Laudare
vel Vituperare, Obiurgare aut Nugari
Garrere

Garrere; Blaterare. & sic res Turbare
aut Sedare.

408. *Affectum animi solémus per Gestum* Nota-
re: hoc est, Ridere, Flere: Cachinnari,
Plorare: Iubilare (ovare) Eiulare: Plau-
dere, Plangere, & Lamentari: Insulta-
re vel Supplicare.

Actiones Hominis variatæ per Instrumenta.

409. *Quilibet potest aliquid aliquò instrumentò:*
ut cultro Scindere: securi Secare, gla-
dio Cedere: mucrone Pungere: fuste
Verberare: ferula Ferire: cuneo Finde-
re: ictu Frangere: vi Rumpere: vincu-
lo Ligare aut Solvere: torno Tornare:
Unco at Trahere.
410. *Veste*: Vestire aut Nudare: velo Velare aut
reVelare: Tegere aut reTegere.
411. *Aqua*: Mergere aut Tingere, vel Imbuere:
Lapidibus obRuerere: terrâ Humare.
412. *Tuba*: Clangere; nola Tinnire: campana
Pulsare &c.

Actiones Hominis variatæ per Objecta.

413. *Quilibet potest aliquid*: Tentare & Patrare.
Nempe.

414. *Res multas*: Numerāre, Nectere, Miscere:
Iungere aut Separare: Spargere (dis-
sipare) aut Legere: Componere aut
Dividere.
415. *Magnas*, Mensurare, Augere, Minuere:
raras Stipare: longas Vibrare, aut Quā-
tere: graves Tolerare, aut Ponderare.
416. *Res bonas*, Optare & Nancisci (Adipisci)
Querere & invenire: Habere & possi-
dere: usq; Potiri, Vti ac Frui: saepe au-
tem Amittere & Carere.
417. *Malas*, Formidare, Cavere, Vitare: arca-
nas Celare aut Ostendere, & Monstrare,
dubias Probare aut Refutare.
418. *Aliquid mundum*, Inquinare, Taminare,
purū, Maculare. *Maculas v. rursum*, Ter-
gere: sordes, Purgare. *quisquiliis sco-
pis*, Verrere.
419. *Aquam vase* Haurire: *ē vase*, Fundere: *in
vase*, obturare; *in flumine* Sistere.
420. *Metalla*, Fodere, Liquare.
421. *Edificium*, Fundare, Struere, Fulcire, Mu-
nirc: Diruere aut instaurare. *Item cla-
vum mallo* Figere: *palum fistucā* Pan-
gere.
422. *Fores* Aperire, vel Claudere: obserare vel
referare.
423. *Mannus* Lavare, ut Niteant: *nares* Mūn-
gere, ut ne Stillent.
424. *Vestem*, Induere & Exuere: *Se pallio* aut
sogā

- 52
sogā Amicire: cingulo Cingere: fasciā
Redimire.
425. *Cibum*, Esurire, Edere. Vorare, Ligurire.
Potum Sitire, Bibere, Potare, Sorbere.
& inde Ieiunare, vel Epulari, aut Co-
messari. Ientare, Prandere, Cœnare.
426. *Lychnum*, accendere, eMungere, extin-
guere. *in domo* Suffire.
427. *Animalia*, Cicurare, Saginare, Titillare &c.
428. *Hominem*, Venerari (Colere) aut Temne-
re. Ledere illum, & ei Nocere, aut
Prodesse. Consulere illi, aut cum Pro-
dere: Irritare aut Placare.
429. *Vigilantem*, Soporare. *dormientem*, ex-
citare. *laborantem* Iuvare. *mœstum*
Solari. *simplicem* Vexare &c.
430. *Ab alio aliquid* Rogare & Pètere; Postu-
lare & Mutuari, Impetrareq;
431. *Alteri aliquid*, Promittere, & Præstare:
Spondere vel recusare: Dare vel acCi-
pere. Dicare aut Privare.
432. *Adversario*, Cedere aut resistere: Hostire
& Vlcisci illum. Irasci ei aut Reconciliari.
Benedicere aut Maledicere.
433. *Hostem*, exSpectare, Opperriri, aut Fugere:
vel eum Terrere, Arcere, aut Fugare.
Confligere cum illo, & eum affligere:
Vincere & Vincire. *Captivum* Oſten-
tare, Custodire, aut diMittere,
434. *Mortuum*, Lugere, & Sepelire. *elemosy-
nasq;* Erogare.

Actiões Hóminis variatæ per Circumstantias.

435. *Quilibet potest aliquid ad se* Tráhere; à se di-Movère; aut per vim Trúdere: ante se Agere, Péllere, Vólvere: pone se Raptáre; secum Dúcere.
436. *super se*, Ferre, Portáre, Baiuláre: *sursum*, Tóllere, aut Iacéare: *deorsum* Pónere aut Iácere: Statuere vel Stérnere.
437. *Adlatus aliquid*: Fléctere vel inclináre. *in Longum* Téndere: *in latum* Pándere: *in aliam partem* Vérttere: *per invicem*, Pléctere & Viére.
438. *Alicubi*, Locáre: *in angustum* Cógere: *ex angusto* Laxare; porro Vrgére. *per médium* Penetrare.
439. *Domum*, Intrare: *domi* Habitare: *è domo* Migrare: *aliquò* Meáre, aut *aliu* Mittere: *apud exteros* Peregrinari: *equo* Equitare. *curru* Proficisci.

Actiões Hóminum variatæ per diversos Status.

440. *Omnium hóminum est aliquid*, Curáre, Officio Fungi, Laboráre, Fatigári, *Aliquándotamen* Feriári, Otiári, Vacáre, Lúdere, Iocári. licet.
441. *Opificis est*, Operári *h. e. matériam* Præparáre, Formáre, Firmáre, Polire, Ornáre.

442. *Fabri ferrarii est*, Cúdere, Limáre, Acúere: *lignarii* Asciáre, Doláre, Foráre (Te-rebrare)

443. *Pictoris est*, Píngere. *Sculptoris* Scúlper. *Textoris* Texere. *Sartoris* Sarcíre. *Sutoris* Súere vel disSúere. *Netricis* Cárere & Nére. *Tonsoris* comam Tondére & Péctere.

444. *Hortulani est*, Sepíre, Sérere, Plantáre, Rigáre, Runcáre, (Sarríre) Putáre. *Coraticem* Glúbere: *fructum* Cárpere.

445. *Rústici est*, Stercoráre, Aráre, Semináre, Occare, Métere, Tribulare (Tritúrare.) *Molitoris*, Mólere. *Pistoris* Pásere, Dépsere.

446. *Pastoris est*: Páscere, & Mulgére. *Laniónis* Maçtáre & Farcíre. *Piscatoris* Piscári. *Aucupis* alLícere & inEscare. *Venatoris* indagáre, Venari, inCitare, Exenterare.

447. *Promicóndi est*, Cóndere, & Prómere. *Coci* Maceráre, Colare, Cócvere: *h. e.* Elixare, vel Aslare: Frigere vel Torrére. Salíre & Condire.

448. *Mercatoris est*, Mercári: *h. e.* Emere & Véndere, Taxare & Estimare, aut Permutáre. *Emptoris* Licéri, Debére, Lúere (seu Sólvere) mendici Egére & Médicare. *Mendacis* Fingere.

449. *Auriga est* rotam Vngere: *equos* Iungere.

- & Infigare. *Pondera* imponere & Vē-
 here.
450. *Nauta* est, Navigare & Cubernare: *via-*
tōris Vādere, *interdumq;* Vadāre. *co-*
mitis praeire aut Sequi: *Hospitis* est Ve-
 nire. Manere, abire.
451. *Sacuri* est, Ructare, Singultire, Sternutare:
 Screare, Spūere, Tussire, Stértere, Vi-
 sire, Pédere, Vómere.
452. *Agrī*, Agrotare, *h. e.* Horrere, Prurire,
 Dolere; Langvere; Pallere, Tumere;
 Angi, Sudare, Gémere, Suffirare, Qve-
 ri, *quandōq;* & Delirare, Flirere.
453. *Médici* est, Curare, Mederi, Sanare. *Phar-*
macopola medicamenta Parare. *Empla-*
strum linere, *Chirurg*, Scarificare & c.
454. *Proci* est, Prociere (Ambire,) *Virginis* Nū-
 bere. *Paréntum* Gignere (Generare,) *Matris* Pá-
 rere. *nutricis* Fovere, Alere,
 (Nutrire) Basiare, Educare, Indulgere.
455. *Præceptor* debet Docere, Monere, Hortari;
 Exercere, Arguere, Castigare.
456. *Discipulus*, Discere, Obedire, Attēdere:
Magistrum Imitari; *condiscipulos* A-
 mulari. *item* Scribere, Legere, recitare, repētere,
male scripto Delere; & sic Proficere;
 aut Vapulare.
457. *Cantoris* est Cānere. *Concionatoris* concio-
 nari. *Praconis* Promulgare, & Prædi-
 care: *Sacerdotis* Sacrificare, Litare.

458. *Magistratus* est Imperare: legesq; Sanci-
 re, *Subditorum* Parere, legesq; Vereri
 non Frémere, aut Murmurare.
459. *Dòmini* est, Dominari. *ministri* Ministrare,
 & Mercēdem Mereri. *Regis* Regnare,
Legatos Legare: *cum vicinis* Pacisci,
hostes Domare, *Stipendia* Diribere.
460. *Militis* est, instruere se, explorare, Pu-
 gnare. *Pūgilis* Dimicare. *Sagittarij*
 Collimare, & Iaculāri: Attingere vel
 Aberrare. *furis* Furari. *Latronis* Ne-
 care.
461. *Reum* actori licet Vocare, Citare, acCusā-
 re. *Reum* necesse est comparere, cri-
 menq; Fatēri, aut Negare. *Testibus* fas
 est Iurare & Testari: *Advocatū* oportet
 clientem Tuēri, excusare, deFendere.
462. *Jūdicem* nē radeat, aut pigeat, vel pūdeat,
 Iudicare: *h. e. innocentem* absolvere &
ei Párcere; *nocentem* Condemnare, &
 Punire. *Assessores* solent Suffragari, aut
 Refragari.
463. *Carnificis* est, Torquere, seu Cruciare: de-
 Collare aut Strangulare, sive susPēde-
 re; *furis* Pendere.
464. *Mortis* est omnia, Perimere & Abolere:
Mortui Livere, Putrere, Putere,
465. *Omnes homines* Decet, Sápere, futura Pro-
 spicere, *Deum* Timere, inVocare, ei cō-
 fiteri, & vota Vovere.

466. SUFFICIT. *Habes omnia; uti* Reor, & *Autem* mo. *Qua si vis recte* observare, *Sapiens* Clues: *si non vis*, Apage.

V I.

Modi Actionum & Passionum.

467. *Venit* ne? *Rogo an venerit?* num *venerit?* *Vtinam veniat!* *Libenter veniet.* For-
san, Imò, Næ. Non *veniet*: *Haud veni-*
et: *Vix*, Neutiquam.
468. *Vbi est?* Hic. Illic, Ibi: *Foris*, *Intus*: *Infrà*,
Suprà; *Vbiq;*, *Nusquam* &c. *Vnde*
venis? Hinc, Illinc, Inde, &c. *Quò va-*
dis? Huc, Illuc, Eò: *Fóras*, *Intró* &c.
Quà? Huc, Illuc, Eà.
469. *Quando redibis?* Nunc, Tunc, Nunquam;
Mox, Statim, Cras: *Citò*, *Repentè*, *Len-*
tè; *Subitò*, *Ocyus*, *Serò*: *Iam*, *Hódie*;
Semper: *Modò*, *Heri*, *Nuper*; *Dudum*,
Olim, *Démum* &c.
470. *Quamdiu manebis?* *Diu*, *Tamdiu*, *Donec*,
Dum, *Vsq;*, *Adhuc* &c.
471. *Qui?* *Quomodo?* *Benè*, *Malè*, &c. *Sic*, *I-*
ta, *Vt*, *Ceu*, *Quasi*, *Tanquam*; *Instar*
agri.
472. *Quantum?* *Quantòpere?* *Pénitus*, *Affatim*,
Valdè; *Plus vel Minus*. *Satis*; *Nimium*;
parum

Parùm: *Magis*. *Prorsus*. *Ferè* (Penè)
Duntaxat. *Saltem*.

473. *Quoties venies?* *Sémel*, *Bis*, *Ter*, *Quater*,
Quinques &c: *Sæpè*, *Rarò*, *Interdum*,
Iterum &c.
474. *Quò ordine?* *Simul*, *Iunctim*, *Seorsim*: *Pri-*
mò, *Secundò*, &c. *Tandem*.
475. *Cùr?* (*Quare?*) *Ideò*, *Témerè*, *Frustrà*, *Ul-*
trò, &c:

V I I.

Circumstantia Rerum, & Actionum.

476. *Omnes res aut moventur, aut quiescunt.*
Quod movetur, movetur AB *aliquo*,
PRAETER *aliquid*, AD *aliquid*.
477. *Vel*, EX *aliquo*, PER *aliquid*, IN *aliquid*.
478. *Aut*, DE *aliquo*, ERGA *aliquid*, *aliquò*
TENUS:
479. *Et*, IUXTA (SECUS) *aliquid*, TRANS (SU-
PRA) *aliquid*, SUBTER (SUBTUS, INFRA)
aliquid.
480. *Quod a, quiescit, quiescit vel* CITRA *sen-*
cis terminum, *vel* IN *termino*, *v. ULTRA*
terminum: *aut* CIRCITER.
481. *Et quidem*, APUD *illum*, *vel* PROPE *illum*,
aut PROCUL *illo*.
482. *Movetur autem & quiescunt simul*; PRO-
PTER

PTER (OB) aliquem: aut PRO aliquo
aut CONTRA aliquem.

483. ANTE aliquid aut POST aliquid aut IN-
TER illa.

484. INTRA aliquid, vel EXTRA aliquid: PENES
illud; aut CIRCA illud.

485. CUM alio, vel SINE illo. CLAM illo (CLAM
illum) vel CORAM illo, PALAM omnibus.

486. Quod abdidisti IN cellam, reperiēs IN cellā.
Quod cecidit SUB mensam, jacet SUB
mensa. avis quæ evolavit SUPER arbo-
rem, sedet SUPER arbore.

VIII. Cohærentiæ Rerum, & Actionum.

487. Variarum Cohærentiæ sic enunciantur. E-
go ET tu, illē QUE, sumus homines: alij
ETIAM (alij QUOQUE.)

488. AUT tu fac hoc, AUT ego. (VEL tu, VEL
ego) SIVE tu, SIVE ego. NEC ego,
NEC tu.

489. Tu potius QUAM ego (AC ego). Non ego,
SED tu. Ego ibo, tu AUTEM (VERO)
mane. Ille vult, AT ego nolo.

490. QUANQUAM (ETSI) ego ibo, veni TAMEN
tu quoque. Ego QUIDEM ibo, VERUM tu
etiam.

491. Veni SI vis: NISI (NI) molestum est, Veni⁵⁶
UT Videam.

492. Véniam ideo, Quod v. d. e. c. p. i. a. m. : NE ME
RE (NIMIS, QUIPPE) amicum
illum.

493. NAM dilectus est : (dilectus ENIM est.) QVIA
(QUONIAM) dilectus est.

494. ERGO ibo, (IGITUR ibo) DEINDE rever-
tar &c.

IX. Compendia Rerum & Verborum.

495. Heus tu! Ehem. Ecce me! En habes pri-
marias Res Mundi, præcipuasque Voces Lin-
guæ totius.

496. Itane? Papæ! Euge! gaudeo. Eia perga-
mus! Ah, Væ neoligenti! Heu! Eheu!

X. Multiplicatio Rerum & Verborum.

497. Omnes Res multiplicant se magna copiâ, si-
cut & Verba. Nam Doctus Doctor doc-
cet alios dociles doctrinam, certis docu-
mentis. Discipulus discit disciplinas sub
disciplina.

498. *Ille bonum conDocet, malum deDocet, semperq, plus adDocet, donec plenè eDóceat & perDóceat. Hic bonum conDíscit, malum deDíscit, semperq, plus adDíscit, donec omnia necessaria eDíscat, & perDíscat.*

499. *Benéficus benè facit multis: Maléficus malè. Pánnifex facit pannos. Armiger gerit arma, &c.*

500. *Qvalia disces in I A N V A L I N G V A R V M; qvæ tibi iam patebit, dummodò horum usum promptum didiceris, ope sequentis Grammaticæ & Dictionarii.*

F I N I S

Rudimenta Gram- maticæ.

Caput I.

de Literis & Syllabis.

*A B C D E F G H I Jod K L M-
N O P Q R S T U Van X Y Z, sunt
Litera maiusculæ.*

2. *a b c d e f g h i j k l m n o p q r-
s t u v x y z, minusculæ.*

3. *Enuntiantur singulæ sono proprio, uniformi:
præter C, G, S, T, duplici.
[Quod interim Præceptor usu docebit.]*

4. *Ph, legitur ut F: Phi-lo-so-phia.*

5. *Characteres Literarum pingendi sunt pulchrè,
ut sit Scriptura legibilis. [Exerceatur ergò.]*

6. *Syllaba est vel unius litera, ut A:
vel duarum ut Ab:
vel trium, ut Abs:
vel quatuor, ut Tabs:
vel quinq, ut Trabs.
vel sex. ut Stirps.*

Caput II,

de N O M I N E.

7. *Voca-*

7. Vocabula Capitis secundi dicuntur Nomina.

8. Est autem Nomen, vel masculini generis, ut hic Rex: vel feminini generis, ut hæc Regina: vel neutri generis, ut hoc Regnum.

[Hungarica Lingua caret genere neutro: imò neq; masculinum & foemininum, nisi re, distingvit.]

9. Quum Nomen per diversas terminationes flectitur (ut DOMIN-US-e-i-o &c. Ur, Ure, Urnak &c.) vocatur talis terminatio Casus.

10. Quot autem sint Casus, apparet ex interrogatione & responsione.

11. Singulariter, quum de uno loquimur, ita

(1) Quis ibi stat? DOMIN-US, az Ur.

(2) Voca illum? o e: Uram.

(3) Cuius est vox? i, az Ur-e

(4) Cui servis? o Ur-nak.

(5) Quem vides? um Ur-at

(6) Cum quo ibis? o Ur-tol.

12. Pluraliter autem, quum de pluribus loquimur, sic:

(1) Qui sunt isti? DOMIN-I, az Ur-ak

(2) Voca eos: o i -ak

(3) Quorum vox? orum, -ake

(4) Quibus servis? is -aknak

(5) Quos vides? os -akat.

(6) Cum quibus ibis? rum is -aktol.

13. Sunt ergo Latini (involbet numero) Casus sex: qui appellantur

(1) Nominativus

(2) Vocativus

(3) Genitivus (sen Possessivus)

(4) Dativus

(5) Accusativus (sen Activus)

(6) Ablativus (sen Instrumentivus)

14. Nominativus & Vocativus dicuntur Casus recti, alij obliqui.

[Nusquam enim differunt illi duo, nisi in Declinatione secunda; & quidem tantum in ijs Nominibus, quæ Nominativo in -Us desinunt: ut DOMIN-US-B.]

15. Nomina generis neutri semper habent Accusativum similem rectis: desinuntq; illi tres pluraliter in -a, ut

Ecce Verbum: o -um: Dic -um

Ecce Verba: o -a: Dic tria -a.

16. Quando Nomen per suos Casus deducitur, dicitur declinari: quod apud Latinos fit quinque modis.

17. Agnoscitur autem id ex Genitivo, qui Declinationes discriminat.

18. Nam quæ habent $\left. \begin{matrix} x \\ i \\ is \\ us \\ ei \end{matrix} \right\}$ ea sunt Declinationis $\left. \begin{matrix} \text{prime} \\ \text{secunda} \\ \text{tertia} \\ \text{quarta} \\ \text{quinta} \end{matrix} \right\}$

[Ideoq; character hic cuilibet Nomini adscribitur in Dictionario.]

TYPUS Declinationis I.

(1) Vo

19. Sin

19. Singulariter sic Pluraliter sic

Nominativo	a	x
Vocativo	a	x
Genitivo	x	arum
Dativo	x	is
Accusativo	am	as
Ablativo	a	is.

20. Sic declinabis Aqua, Terra, Cista, Tabula, Mensa, Charta, Penna, Scriba, & alia similia (fœminina & masculina) in -a, Genitivo -x.

TYPUS Declinationis II.

21. Singulariter sic	Pluraliter sic
Nominat.	us-er-um
Vocat.	e-er-um:
Genit.	i
Dat.	o
Accusat.	um
Ablat.	o

22. Ita declinabis, Dominus, Magister, Verbum: Herus, Famulus, Minister, Vir, Ager: Aratrum, Atramentum, Pomum, & alia similia, Genitivum habentia in -i.

TYPUS Declinationis III.

23. Singulariter	Pluraliter
Nom. r-s-t-x &c.	es, neutre a (y.ia)
Voc. r-s-t &c	es, a, vel-ia

Genit.

Genit.	is	um, vel-ium
Dat.	i	ibus
Acc.	em (vel-im)	es neutre a (velia)
Abl.	e (vel-i)	ibus.

24. Sic declinabilis, Pater, Mater, Mulier, Arbor, Doctor: Homo, Caput, Panis: & neutra Animal, Nomen, Lumen, Fulmen, Marmor, Corpus, & alia quæ Genitivum habent in -is.

TYPUS Declinationis IV.

25. Singulariter	Pluraliter
N.	us
V.	us
G.	us
D.	ui
Acc.	um
Abl.	u

26. Sic declinabis Arcus, Artus, Casus, Currus, Fructus, Saltus, Spiritus, Vultus, & alia Genitivo in -us.

TYPUS Declinationis V.

27. Singulariter	Pluraliter
Nom.	es
Voc.	es
Gen.	ei
Dat.	ei
Acc.	em
Abl.	e

D

28. 180

28 Ita declinabis Res, Dies, Fides, Spes, Glacies,
& alia Genitivum in -ei habentia.

Cap. III. de ADNOMINE.

29 Vocabula Capitis tertij vocantur ADNO-
MINA, (Vulgò, Adjectiva nomina.)

30 Est autem omne Adnomen trium generum. ut
Bonus, bona, bonum.

[Hungaricè genus in Adnomine non dignoscitur.
Dicimus enim perpetuò, Jo. Jo. Jo.]

31 Adnomen (apud Latinos) est vel trium ter-
minationum: ut, Bon-us-a-um. Pulch-
-er-ra-rum.

32 Vel duarum terminationum. ut, Brev-is-is-e.

33 Vel unius terminationis: ut, Paup-er-er-er-er.
[Et sic apud Hungaros semper est unius termina-
tionis.]

34 Adnomen habet tres gradus.

(1) Positivum: ut, Brev-is.

(2) Comparativum: ut, Brev-ior.

(3) Superlativum: ut, Brev-issimus.

35 Quedam tamen paulò aliter: ut
Pulch-er-rior-errimus. (non Pulchriſſimus)
Simil-is-ior-limus. (non ſimiliſſimus)

36 Quedam irregulariter: ut

Bonus,	melior,	optimus.
Malus,	pejor,	peſſimus.
Magnus,	major,	maximus.
Parvus,	minor,	minimus.

37 Ad-

37 Adnomina declinantur cum Nominibus
ſuis: ut

Bon-us	Domin-us
-e	-e
-i	-i
-o	-o &c.
Bon-a	Domin-a
-a	-a
-am	-am &c.
Bon-um	Vin-um
-i	-i
-o	-o &c.

38 Adnomina unius & duarum terminationum,
declinantur in Declinatione tertia. ut

	Sing.	Plur.
Fort	-is -is -e	es -es -ia
Gen.	-is -is -is	-ium
Dat.	-i -i -i	-ibus
Acc.	-em -em -e	-es -es -ia
Abl.	-e v. i	-ibus.

[Ita unius terminationis. Paup-er-er-eris -eri-
erem (neutrè -er) -ere: eres-eres-erum -e-
ribus -eres (neutrè -a) -eribus.]

Caput, IV. de Pronomine.

39 Vocabula capite tertio comprehenſa, PRONO-
MINA vocantur.

40 Declinantur omnes, ſed ſerò irregulariter, ſic

41 Qvis? Vocativo caret. Genitivo, Cujus.
Dat

Dat. Cui? Accus. Quem? Ablat. Quid?
Plurali caret.

42 Quid? Vocativo caret. Genit. Cuius? Dat.
Cui? Accus. Quid? Ablat. Quid? Plu-
rali caret.

43 EGO sum. Gen. pars Mei. Dat. Da Mihi.
Accus. vide Me. Abl. Mecum. Plural.
Nos sumus. Gen. pars Nostri (vel Nostrum)
Dat. Date Nobis. Accusat. Videte Nos.
Abl. venite Nobiscum.

44 Tu. Voc. Tū. Genit. pars Tui. Dat. do Tibi.
Accus. video Te. Abl. ibo Tecum. Plu-
raliter: Vos. Voc. Vos. Gen. pars Vestri
(vel Vestrum) Dat. dico Vobis. Acc. vi-
deo Vos. Abl. ibo Vobiscum.

45 Pars Sui (Genitivus est, Nominativo n. & Vo-
cativo caret) Dat. favet Sibi. Accus. a-
mat Se. Abl. cogitat Secum. Pluraliter
etiam sic.

46 Qui, quæ, quod? Genit. Cujus. Dat. Cui.
Accus. Quem, quam, quod. Abl. Quid,
quâ, quô. Plural. Qui, quæ, quâ. Gen.
Quorum, quarum, quorum. Dat. Quibus.
Acc. Quos, quas, quæ. Abl. Quibus.

47 Hic, hæc, hoc. Gen. Hujus. Dat. Huic: Ac.
Hunc, hanc, hoc. Abl. Hæc, hæc, hoc.
Pluraliter: Hi, hæ, hæc. Gen. Horum,
harum, horum. Dat. His. Acc. Hos, has,
hec. Abl. His.

48 Is, ea, id. Gen. Ejus. Dat. Ei. Acc. Eum,
eam, id. Abl. Eô, eâ, eô. Plural. Ij, eæ,
ea. Gen. Eorum, earum, eorum. Dat. Eis,
vel ijs. Acc. Eos, eas, ea. Abl. Eis, v. ijs.
[Similiter declinantur, Iste, ista, istud: & Ille, il-
la, illud: & Ipse, ipsa, ipsum. Nempe Genis.
Istius. Dat. Isti. Acc. Isti -um -am -ud, &c.]

Caput V. de V E R B O.

49 Vocabula Capitis quinti dicuntur VERBA,
quibus recensetur aliquid gestum.

50 Variatur autem Verbum septem modis.

51 Primò per significationem: prout significat a-
liiquid Esse, aut Agere, aut Pati. ut

Humère, i. e. humidum esse.

Humectare i. humidum facere.

Humescere i. humidum fieri.

[Et sic Verbum dicitur vel Substantivum, vel Acti-
vum, vel Passivum.]

52 Secundò variatur Verbum per tres perso-
nas: ut

Ego humecto.

Tu humectas.

Ille humectat.

[Et sic Verbum dicitur, primæ vel secundæ vel ter-
tiæ personæ.]

53 Tertiò, per numerum pluralem: ut,

Nos humectamus.

Vos humectatis.

Illi humectant.

[Et sic Verbum est singulare vel plurale.]

54 Quartò, per tempora sex: nempe

- (1) Præsens; nunc Humectò.
- (2) Præteriens; tunc Humectabam.
- (3) Præteritum; jam Humectavi.
- (4) Antepæteritum; jam tum Humectaverã.
- (5) Futurum; postea Humectabo.
- (6) Futuro-præteritum; cum Humectavero.

[Et sic Verbum est Temporis præsentis, aut præteritis, aut præteriti, aut antepæteriti, aut futuri, aut futuro præteriti.]

55 Quintò, variatur Verbum per Modos quatuor

- (1) Infinitivum; Humectare.
- (2) Imperativum; Humecta.
- (3) Indicativum; Humectò.
- (4) Subjunctivum (seu Conjunctivum) si Humectẽ.

[Et sic Verbum est aut Infinitivi modi, aut Imperativi, aut Indicativi, aut Subjunctivi.]

56 Sextò, Variatio Verbi fit per Formas duas, Activam & Passivam: ut

pluvia Humectat terram:

à pluvia Humectatur terra,

[Et sic Verbum est prima vel secunda Forma.]

57 Septimò per Conjugationes quatuor.

[Et sic Verbum est prima, aut secunda, aut tertia, aut quarta Conjugationis.]

58 Conjugationis character est Infinitivus.

Nam quæ Verba Infinitivum habent

(-are, vel -ari) prima
in (-ere, vel -eri) illa sunt Con-secunda
(-ere, vel -i) conjugationis tertia
(-ire, vel -iri) quarta

[NB. Hungaricum Infinitivum semper existit in -ni.]

59 Est autem cuiusque Latini Verbi Infinitivus triplex: nempe

presentis, Humecta-re
Temporis præteriti, Humecta-visse
futuri, Humecta-tum ire.

60 Quæ tria cum sciri necesse sit, apponuntur in Dictionariolo singulis Verbis omnia tria.

[Aut certe Indicativi præsentis, præteriti, & futuri: Humectò, humectavi, humectum.]

61 Sicut inter Verba primum est E S S I, ita Conjugatio eius reliquarum quatuor Conjugationum clavis est. Quam proinde primam discere.

62 I. Infinitivè; dic,

debes esse.
Tu debuisti fuisse.
debebis fore.

63 II. Imperativè:

Es, ve esto, tu: esto ille.
Este, vel estote, vos: estote, seu sunt illi.

64 III. Indicativè: in præsentis.

Sum, es, est; Sumus, estis, sunt.

65 Indicativè in futuro.

Ero, eris, erit; erimus, eritis, erunt.

D.

66 Ind.

66 *Indicativè in prateriteunte.*
Eram, eras, erat; eramus, eratis, erant.

67 *Indicativè in praterito.*
Fui, fuisti, fuit: Fuimus, fuistis, fuerunt.

68 *Indicativè in antepreterito.*
Fueram, fueras, fuerat: Fueramus, fueratis, fuerant.

69 IV. Subjunctivè: in praesenti.
Quòd sim, sis, sint: simus, sitis, sint.

70 *Subjunctivè in prateriteunte.*
Quòd essem, esses, esset: essemus, essetis, essent.

71 *Subjunctivè in praterito.*

Quòd {Fuerim, fueris, fuerit;
Fuérimus, fueritis, fuerint.

72 *Subjunctivè in antepreterito.*

Quòd {Fuissem, fuisses, fuisset;
Fuissemus, fuissetis, fuissent.

73 *Subjunctivè in futuro preterito.*

{Fuero, fueris, fuerit.
S {Fuerimus, fueritis, fuerint.

74 Participia (id est, Adnomina ex Verbo facta)
sunt hic duo: praesens & futurum.

Ens, entis: qui (que, quod) est.

Futurus (a, um) qui (que, quod) erit.

75 Sequuntur aliorum Verborum Conjugationes
quatuor: quarum terminationes ultimas
disce ex hac Tabella.

TR

TYPUS quatuor Conjugatio-
num, Formâ primâ.

76 I. Infinitivè.

1 -âre, -avisse, -âtum ire.

2 -êre, -uisse, -itum ire.

3 -ere, -isse, -tum ire.

4 -ire, -ivisse, -itum ire.

77 II. Imperativè.

1 -a vel âto. âto: âte vel atôte, anto.

2 -e vel êto. êto: ête vel etôte, ento.

3 -e vel ito, ito: ite vel itôte, unto.

4 -i vel îto, îto: îte vel itôte, iunto.

78 III. Indicativè, in praesenti tempore.

1 -o, as, at: âmus, âtis, ant.

2 -eo, es, et: êmus, êtis, ent.

3 -o, is, it: imus, itis, unt.

4 -io, is, it: îmus, îtis, iunt.

79 Indicativè, in futuro tempore.

1 -âbo, âbis, âbit: âbimus, âbitis, âbunt.

2 -êbo, êbis, êbit: êbimus, êbitis, êbunt.

3 -am, es, et: êmus, êtis, ent.

4 -iam, ies, iet: iêmus, iêtis, ient.

80 Indicativè, in prateriteunte tempore.

1 -âbam, âbam, âbat: âbâmus, âbâtis, âbant.

2 -êbam, êbam, êbat: êbâmus, êbâtis, êbant.

3 -êbam, êbas, êbat: êbâmus, êbâtis, êbant.

4 -iêbam, iêbas, iêbat: iebâmus, iebâtis, iebant.

81 Indicativè in praterito.

DS

in

82 } 1, isti, it: imus, istis, erunt, (vel ere)
 2
 3
 4

Indicativè in antepreterito.

83 } 1 eram, eras, erat: eramus, eratis, erant
 2
 3
 4

IV. Subjunctivè in præsenti.

84 } 1 -em, es, et: emus, étis, ent.
 2 -eam, eas, ent: eamus, eatis, eant.
 3 -am, is, at: amus, áris, ant.
 4 -iam, ias, iat: iamus, iátis, ient.

Subjunctivè in prætereunte.

85 } 1 -arem, áres, áret: arémus, arétis, érent.
 2 -erem, éres, éret: erémus, erétis, érent.
 3 -erem, eres, eret: erémus, erétis, erent.
 4 -írem, íres, íret: irémus, irétis, irent.

Subjunctivè in præterito.

86 } 1 2 erim, eris, erit: erimus, éritis, erint.
 3 4

Subjunctivè in antepreterito.

87 } 1 2 issem, isse, isset: issémus, issétis, issent.
 3 4

Subjunctivè in postfuturo.

88 } 1 2 ero, ero, erit: erimus, éritis, erint.
 3 4

88 Par

88

Participia.

Præsens } 1 Amans.
 2 Docens.
 3 Legens.
 4 Audiens.
 Futurum } 1 Amaturus.
 2 Docturus.
 3 Lecturus.
 4 Auditurus.

TYPUS Conjugationum, Formâ secundâ.

Infinitivè.

89 } 1 -ári
 2 -éri
 3 -i
 4 -íri } um esse, um iri,

90 II. Imperativè.

1 -áre vel átor, átor: ámini, antor.
 2 -ére vel étor, étor: émini, entor.
 3 -ere vel itor, itor: ímini, untor.
 4 -íre vel ítor, ítor: ímini, iuntor.

91 III. Indicativè in præsenti.

1 -or, áris, átur: ámur, ámini, antur.
 2 -eor, éris, étur: émur, émini, entur.
 3 -or, eris, itur: imur, imini, untur.
 4 -ior, iris, itur: imur, imini, iuntur.

92 Indicativè in futuro.

1 -áber

1 -ābor, āberis, ābitur: ābimur, ābimini, ābuntur
 2 -ēbor, ēberis, ēbitur: ēbimur, ēbimini, ēbuntur
 3 -ar, ēris, ētur: ēmur, ēmini, entur
 4 -iar, iēris, ietur: iēmur, iēmini, ientur.

93 Indicativè in prætereunte.

1 -ābar, abāris, abātur: abāmur, abāmini, abātur
 2 -ēbar, ebāris, ebātur: ebāmur, ebāmini, ebātur
 3 -ēbar, ebāris, ebātur: ebāmur, ebāmini, ebātur
 4 -iebar, iebāris, iebātur: iebāmur, iebāmini, ieban

94 Indicativè in præterito. (tur.

1 -us sum vel fui; es vel fuisti; est vel fuit:
 2 -i sumus vel fuimus; estis vel fuistis; sum
 3 vel fuerunt.
 4

95 Indicativè in antepæterito.

2 & 2 -us eram vel fueram; eras vel fueras; e-
 rat vel fuerat.

3 & 4 -i eramus vel fueramus; eratis vel fuera-
 tis; erant vel fuerant.

96 IV. Subjunctivè in præsentì.

1 -er, ēris, ētur: ēmur, ēmini, entur
 2 -ear, eāris, eātur: eāmur, eāmini, eātur
 3 -ar, āris, ātur: āmur, āmini, antur
 4 -iar, iāris, iātur: iāmur, iāmini, iātur.

97 Subjunctivè in prætereunte.

1 -ārer, arēris, arētur: arēmur, arēmini, arētur
 2 -ērer, erēris, erētur: erēmur, erēmini, erētur
 3 -erer, erēris, erētur: erēmur, erēmini, erētur
 4 -īrar, irēris, irētur: irēmur, irēmini, irētur

Subjunctivè in præterito.

98 quod 1 -us sim vel fuerim; sis vel fueris; sit vel
 fuerit.
 2
 3 -i simus vel fuerimus; sitis vel fueritis;
 sint vel fuerint.
 4

Subjunctivè in antepæterito.

99 quod 1 -us essem vel fuisset; esses vel fuisses; es-
 set vel fuisset.
 2
 3 -i essemus vel fuissetus; essetis vel fuissetis;
 essent vel fuissent.
 4

Subjunctivè in postfuturo.

100 Si -us ero vel fuero; eris vel fueris; erit vel
 fuerit.
 -i erimus vel fuerimus; eritis vel fueritis;
 erint vel fuerint.

101 Participia, { Am-ātus
 Præteritum { Doc-tus
 Lec-tus
 Audir-us
 Futurum { Am-andus
 Doc-endus
 Leg-endus
 Aud-iendus.

N. B.

102 Quædam Verba conjugantur in utraq; For-
 ma: ut Amo, amas, amat &c. & Amor,
 amaris, amatur &c. significantq; in prima
 Forma Activè, in secunda Passive.

103 Quædam conjugantur tantum in prima For-
 ma:

ma: ut Sto, stas, stat &c. Dicunturq₃ Verba Absoluta (vulgò Neutra.)

104 Quaedam tantum in secunda Forma: ut, Precor, precaris, precatur &c. Vocanturq₃ Deponentia.

105 Ad conjugandum quodvis Latinum Verbum, praeferri oportet trinum Infinitivum: qui & in Dictionario cuius Verbo apponuntur.

106 Nam ab Infinitivo praesente fluunt omnia Tempora, usq₃ ad praeteritum: A praeterito omnia, usq₃ ad postfuturum:

107 A futuro verò Infinitivo formantur praeterita passiva, & Participia duo.

108 Vide hoc Schema,

I. Inf.	AM-are.	AMAV-isse.	AMA-tum ire.
II. Imp.	-a.	-i.	-tus.
III. Indic.	-o.	-ero.	-turus.
	-abo.	-eram:	
	-abam.		
IV. Subj.	-em.	-erim.	
	-arem.	-issem.	

Caput VI. de ADVERBIO.

109 Vocabula Capitis sexti dicuntur Adverbia: ut, An, Num, Utinam, Libenter &c.

110 Pauca sunt radicalia: pleraq₃ formantur ab Ad-

ab Adnominibus, ut à Verus, verè; à Fal-
su, falso; à Turpis, turpiter &c.

[Hungaricè in -an -en -on -ol -ul -ül, ut igaz -ans
szep -en, almos -on, jó -ol, vut -id, ember -ül.]

Caput VII. de PRÆPOSITIONE.

111 Vocabula Capitis septimi dicuntur Præposi-
tiones: Ab, Ad, Cum, De, Ex, &c.

[His respondentes Voculus Hungari non praeponunt;
sed postponunt. Illis ergò Verius dicenda essent
Postpositiones.]

112 Praepositiones junguntur Nominibus: qua-
dam in Accusativo. Ut, Ad, Ante, Apud:
Cis (sen Citra) Circa, Circiter, Contra:
Erga, Extra: Inter, Intra; Juxta: Ob
Penes. Per, Pone, Post, Prater, Propter, &c.
Prope: Secus, Supra: Trans: Ultra:

113 Quaedam praeponuntur Ablativo: ut Ab
(sen A): Coram, Cum: De: Ex (sen E):
Palam, Præ, Pro, Procul: Sine, Tenus.

114 Quatuor sunt quæ Accusativo & Ablativo
junguntur: Clam, In, Sub, Super:

[Exempla videantur Capite VII. & Capite I. passim.]

115 Sunt praeterea quinq₃, quæ solis Verbis prae-
junguntur. ut Amb-urere, Dis-ponere,
Re-ponere, Se-ponere, Sus-tollere.

Caput VIII.

116 Con-

de CONJUNCTIONE.

- 116 Conjunctiones primitivæ paucæ sunt, circiter viginti: At, Et, Quæ &c. ut videre est Capite VIII. Textus Vestibularis: alia sunt derivare aut Composita, ut Atque. Etiam, Quoque. &c.

Caput IX.

de INTERJECTIONE.

- 117 Vocula quæ alijs tantum interjiciuntur affectus causa, (aut ponuntur loco integrarum sententiarum) Interjectiones dicuntur: ne Heus, Hem, En, Væ, &c. Quas Capite IX. digestimus.

Caput X.

de MULTIPLICATIONE VOCUM: derivando & Componendo.

- 118 Vox est aut Primitiva, à qua alia derivantur, sicut à Radice rami. Ut, Coelum, Altus, Curro; & pleraque in Vestibulo.
119 Aut est Vox Derivata, quæ ab aliqua primitiva venit: ut Coel-estis, Alt-itudo, Cur-sus: (Qualia & in Vestibulo occurrunt ut § 43, 48, 53, 64, &c.)
120 Aut est Vox Composita, ex duabus (vel tri-

bus) simplicibus. Ut, Coeli-cola (qui Coelum incolit) Alti-sonans: Circum-curro &c. (Qualia in Vestibulo non multa sunt. Vide tamen § 44, 55, 104, 164, 165, 308, &c.)
121 Quomodo a. Voces (per Derivationem & Compositionem) multiplicentur, in Lexico Januali videbis.

Caput XI.

de COMBINATIONE VOCUM, in Phrasin.

- 122 Omnis Vox sociatur alteri certâ lege. De quo sunt Regulae generales quindecim.

Regula I.

- 123 Ad ostendendum QUID sit quid, apponitur Nomini aliud Nomen, eodem Casu. ut,
Puer Discipulus,
Dominus Magister,
Buda Civitas &c.

[Exercitium instituatur, talia simul declinanda: eademque numero, genere, & declinatione discrepant. Discrepant enim saepe (1) numero, Urbs Venetiae (2) Genere, Civitas Londinum. (3) Declinatione, ut Buda Civitas, Dominus Rex &c.]

I I.

- 124 Ad ostendendum CUIUS quid sit, additur Nomini nomen ejus, cujus res est, in Genitivo. Ut

Discipulus Grammaticæ,

E

Magis

Magister Artium:

Civitas Hungariae.

[Exercitium. Declinentur simul, Genitivo semper manente. NB. Hungaris Genitivi loco usitatus ponitur Dativus: ut in exemplis vides.]

III.

125 Ad ostendendum QVALE quid sit, adstruitur Nomini Adnomen, simili numero, genere, & casu, Ut

Discipulus charus.

Præceptor placidus.

Civitas pulchra.

[Declinentur simul. Sed NB. Hungaricus sermo Regulam hanc non observat: quia Nominum & Adnominum generibus non variatur.]

IV.

126 Ad ostendendum, CUI aliquid tale sit, additur Adnomini aliud Nomen in Dativo. Ut,

-Charus Præptori

-Placidus Discipulis

-Pulchra Hungaris.

[Declinentur simul, ut Dativus maneat immoens.]

V.

127 Ad ostendendum, UND Eres talis sit, aut QVA PARTE, additur Adnomini Nomen (cause, vel partis) in Ablativo. Ut

-Charus obsequiō.

-Placidus moribus

-Pulchra situ.

[Sic. Magnus corpore: Sapiens mente: &c. &c. sermo monent.]

monet &c. Talia dum declinantur, Ablativus manet.]

VI.

128 Ad ostendendum aliquid ESSE, aut AGERE, aut PATI, additur Nominativo Verbum finitum, simili numero & personæ. Ut
Schola est
Præceptor docet
Discipulus docetur.

[Exercitium est duplex. 1. Conjugatio Verbi, manente Nominativo. 2. Nominativo mutato in numerum alterum. Schola sunt: Præceptores docent, &c.]

VII.

129 Ad ostendendum CUI aliquid sit, aut fiat, additur Verbo Dativus. Ut
Schola est nobis.

Præceptor loquitur Discipulis.

Quisq; discit sibi.

[Conjugatur Verbum, manente Dativo; aut mutatur Dativus etiam. Ut, discit sibi, discit vitæ, aliis, &c.]

VIII.

130 Ad ostendendum INQVID actio transeat additur Verbo activo illius rei Accusativus. Ut

Docere puerum.

Discere linguam.

Scribere literas.

[Conjugatur Verbum, manente Accusativo. Aut variatur etiam Accusativus: Docere pueros, juventutem, cœtum, multos, &c.]

131 Ad ostendendum QVO INSTRUMENTO, aut Cur & Quomodo, aliquid fiat, jungitur Verbo Ablativus. Ut

Loqui linguâ
Scribere calamo
Discere metu.

[Conjugatio Verbi, Ablativo in Variatio, Exercitium dabit.]

X.

132 Ad ostendendum, Quid res possit, aut sciat, velit, conetur, vel debeat, jungitur Verbo alterius Verbi Infinitivus. Ut

Debes discere.
Scis scribere?
Vis doceri?
Stude proficere. &c.

[Infinitivus ille, dum Verbum Principale flexitur, manet fixus.]

X I.

133 Ad ostendendum, AN, UBI, QUAN- DO, QVOMODO, &c. aliquid fiat, additur Verbo Adverbium.

Debes omnino
Scire bene
Velle ferio,
Studere semper, &c.

[Adverbium, ut invariabile est, ita manet.]

X I L

134 Participium adsciscit Casum Verbi sui. Ut quia dicimus Docere literas, etiam dicimus

Docens

Docens
Docturus
Docendus
Doctus

literas

Quia Scribere calamo: etiam Scribens, scrip- tus &c calamo.

[Dum Participium declinatur, Casus illo rectus manet.]

X I I I.

135 Adverbia quaedam etiam Adnomini- bus & Adverbis junguntur. Ut

Doctus valde
Docte admodum.

X I V.

136 Ad ostendendam actionis circumstantiam, additur Verbo Praepositio cum Nomine sui Casus. Ut

Docere IN Schola
Loqui AD discipulos. &c.

[Quae Praepositiones requirant Accusativum, quae A- blativum, quae utramque, Vide hic supra, Caput VII. § 114. &c. instituanturque Exercitium.]

X V.

137 Coniunctio jungit similes Casus in Nomi- nibus, similes autem Modos & Tempora in Verbis. Ut

Magister & discipulus
Docent discuntque:
Proficerent si continuarent.

[Exercitium instituitur per omnes Casus, Modos, Tempora: donec Regulae tota pateant.]

Caput XII.
de Complicatione Vocum in
Sententiam.

138 Ex ita combinatis, & variè inter se complica-
tis Vocibus, fiunt Sententiæ. Ut si dicam:
Sol, oculus ille Mundi, qui à nobis specta-
tur in sublimi, quia magnus est corpore, &
potens virtute, sufficit illuminare radijs su-
is omnia, & nobis reducere Diem quotidie:
absq; quo si esset, perpetuam haberemus no-
ctem, tristem nobis.

139 Hic ecce omnia Verba coherent bina l vi
precedentium Regularum. Nam.

Sol oculus, dicitur secundum Reg. primam.

Oculus Mundi; secundum Reg. II.

Oculus ille, per Reg. III.

Qui spectatur, per Reg. VI.

à nobis, per Reg. XIV.

in sublimi, per Reg. XIV.

Sol quia magnus, per Reg. XV.

Magnus corpore, per Reg. V.

Magnus & potens, per Reg. XV.

Potens virtute, per Reg. V.

Sol sufficit, per Reg. VI.

Sufficit illuminare, per Reg. X.

Illuminare radijs, per Reg. XI.

Radijs suis, per Reg. III.

Illuminare omnia, per Reg. VIII.

Illu.

Illuminare & reducere, per Reg. XV.

Reducere nobis, per Reg. VII.

Reducere diem, per Reg. VIII.

Reducere quotidie, per Reg. XI.

Absque quo, per Reg. XIV.

Si esset, haberemus, per Reg. XV.

Haberemus noctem, per Reg. VIII.

noctem perpetuam, per Reg. III.

tristem nobis, per Reg. VII.

140 Verùm hac plenius in Grammatica pleniori
Januali, discas.

Errata quædam Typographica.

In Vestibuli Textu, In ¶ 136. sub Brachio.

¶ 57. Scorbūtus. 228. Gens. In medio ¶ 273.
ponatur novus numerus, sic. 274. In castris &c.
304. (pro, 224.) Sic 373. 379. ¶ 403. Facul-
tatum.

In Grammatica: ¶ 48. Istud. 54 Et sic. 69.
76. 78. in præsentī. 80. ábas, ébas. 87. ero, e-
ris. 95. 1 & 2. 110. à Falsus.

REFOR-

REPERTORIUM VESTIBULARE.

Sive
LEXICI Latini Rudi-
mentum.

A.

Ab, 478.
Abac-us, i, m. 248.
AbDere, (idi-tum) 488.
Abi-es, eris, f. 36.
abi re, (vi, veli, tum)
450.
Abis v. **Apfis**.
abSolvere v. **Solvere**.
Abyss-us, i, f. 67.
Ac, 489.
acCén-dere, v. **Cándere**.
acCipere, v. **Capere**.
acCipit-er, v. **Capere**.
acCusáre, v. **Causá**.
Acer, v. **Acris**.
Acerb-us, a, um. 337.
Aceru-m, i, m. 161.
Acét-um, i, m. 174.
áci-a, æ, f. 185.
Acid-us, a, um. 337.
Ací-us, ei, f. 272.
Acínac-es, is, m. 271.
ácín-us, i, m. 178.
Acr-is, is, e. 337.
Acti-o, ónis, f. 372.
Act-or, óris, m. 258.
Acú-ere, (i, tum) 442.
Ac-us, ús, f. 184.
Acú-tus, a, um. 339.
Ad, 476.
adam-as, antis, m. 80.
adDí-scere, (dici, m.) 408.
AdDoc-ére, (ui, tum)
498.

Ad-eps

Ad-eps, ipis, m. 173.

adHuc, 470.

adIpisci, v. **Apisci**.

adJút-or, v. **Juvare**.

adOlesc-ens, v. **Olesce-**
re. **adOlesc-ens**.

ad-or, oris, m. **veloris**,
n. 91-

Adulári, (át^o sum) 407

Adulát-or, óris, m. 254

Adult-us, a, um. 323.

adVersári-us, v. **Vertere**.

adVocat-us, v. **Vocáre**.

Ad-es, ium, f. plur. 235

Adifici-um, i, n. 189
421. (452.

Ag-er, ra, rum. 321.

Agrotáre, 384. 452.

Amulári, 456.

Equ-us, a, um, 359.

Eqvál-is, is, e. 301.

Aér, aëris, m. 57. 311.

Erumn-a, æ, f. 209.

Es, æ, is, n. 77.

Estimáre, 448.

Est-us, ús, m. 58.

Est-as, átis, f. 51.

Estuáre, 379.

Eth-er, eris, m. 58.

Ev-um, i, n. 49.

Et-as, átis, f. 128.

Atern-us, a, um. 388

áfFatim, v. **Fatum**.

afFect-us, v. **Facere**.

afFinit-as, v. **Finis**.

afFli-gere, (xi-ctum)
v. **Fligere**.

Ag-er, ri, m. 159. 313

agere, (égi, actum) 368.
435.

Agg-er, eris, m. 160.

Agil-is, is, e. 333

Agn-us, i, m. 122.

Ah, 496.

Ahén-um, i, n. 173.

Ajo, 407.

Al-a, æ, f. 108.

Alát-us, a, um. 117.

álac-er, ris, re. 352.

álap-a, æ, f. 242.

Aland-a, æ, f. 111.

Alb-us, a, um. 338.

Alburn-us, i, m. 119.

Alc-es, is, f. 124.

ále-a, æ, f. 242.

ále-re, (ui, itum) 454.

Al-gére, (si, sum) 378

álic-a, æ, f. 168.

Alicubi. 438.

Alién-us, a, um. 360

Es

Alimen

Aliment-um, i, n. 145.
 Aliquando, 440. 252.
 Aliqui, 300.
 Aliquid, 41.
 Aliquis, 306.
 aliquo, 439.
 Aliquótenus, 478.
 Ali-us, a, ud, 286.
 allicere, v. Lacere.
 Ali-um, i, n. 487.
 Aln-us, i, f. 96.
 Alter, era, erum. 299.
 Alt-us, a, um. 307.
 Alum-en, inis, n. 76.
 Alve-us, i, m. 236.
 Alve-ar, aris, n. 167.
 Alv-us, i, f. 145.
 Amare, 404.
 Am-or, óris, m. 150.
 Amar-us, a, um. 337.
 Ambigu-us, a, um. 342.
 ambi-re, (vi, tum) 454.
 Amb-o, a, o. 299.
 Ambulare, 396.
 Amic-ire, (ui, & ami-
 xi, tum) 424.
 Amict-us, us, m. 179.
 Amic-us, i, m. 265.
 amica, a, f. 229.
 aMittere, v. Mittere.

Ann-is, is, m. 64.
 Amoen-us, a, um. 351.
 Amor, v. sub Amare.
 Ampl-us, a, um. 297.
 Amus-is, is, f. 188.
 An? 467.
 an-as, atis, f. 109.
 Anchor-a, a, f. 207.
 Ancill-a, a, f. 226.
 Anc-us, a, um. 333.
 Angel-us, i, m. 56.
 Angi, 452.
 Angust-us, a, um. 301.
 Angu-is, is, m. 107.
 Angvill-a, a, f. 119.
 Anim-a, a, f. 56. 303.
 Anim-al, alis, n. 74.
 320.
 Anim-us, i, m. 148. 340.
 Anis-um, i, n. 87.
 Annul-us, i, m. 197.
 Ann-us, i, m. 49.
 Annótin-us, a, um. 319.
 Ansa, (olla) 195.
 Ans-er, eris, m. 109.
 Ante, 483. 435.
 Antiqv-us, a, um. 179.
 An-us, us, f. 128.
 Anus, i. 392.
 Apage, 466.

Ap-er

Ap-er, ri, m. 126.
 aPer-ire, v. Perire.
 Ap-er, (G-is) is, f. 117.
 Ap-ex, icis, m. 222.
 Apisci, ad-Isisci (ade-
 ptus sum) 416.
 apPar-ere, v. Parere.
 Apsis, v. Orbile.
 Apt-us, a, um. 290.
 Apud, 481.
 Aqu-a, a, f. 57. 311.
 Aquática (avis) 115.
 Aquil-a, a, f. 114.
 Ar-a, a, f. 281.
 Arane-a, a, f. 106.
 Arare, 445.
 Aratr-um, i, n. 161.
 Arb-or, oris, m. 82. 317.
 Arc-a, a, f. 198.
 Arcán-us, a, um. 341.
 Arc-ere, (ui, -) 433.
 Arct-us, a, um. 297.
 Arc-us, us, m. 270.
 Arde-a, a, f. 115.
 Ar-dere, (si, sum) 474.
 Are-a (domus) a, f. 194.
 Arén-a, a, f. 79.
 Ar-ere, (ui, -) 380.
 Arid-us, a, um. 315.
 Argent-um, i, n. 77.

Argenrum vivum, 77.
 Argill-a, a, f. 73.
 Argú-ere, (i, tum) 455.
 Ari-es, etis, m. 122.
 Arist-a, a, f. 92.
 Arm-a, orum, n. plur.
 268. 409.
 Armiger, eri, m. 499.
 Aróm-a, atis, n. 174.
 Ar-s, tis, f. 53.
 Artéri-a, a, f. 145.
 Art-us, us, m. 129.
 Articul-us, i, m. 137.
 Arund-o, inis, f. 94.
 Arvina, a, f. 173.
 Ar-x, cis, f. 235.
 As, assis, m. 219.
 Asc-i-a, a, f. 187.
 Asciare, 442.
 Asin-us, i, m. 123. 388.
 Asp-er, era, erum. 304.
 aSp-icere, (exi. ectum)
 390.
 Assare, 447.
 Ass-us, a, um. 357.
 Ass-er, eris, m. 187.
 Assul-a, a, f. 187.
 asSess-or, v. Sedere.
 Ast-us, us, m. 239.
 At, 489.

At-er

At-er, ra, rum 338.

Atque 369.

Atri-um, i, n. 194.

Atr-ox, ócis, g.o. 355

Attag-en-énis, m. 112

atTen-dere, v. Tendere.

atTingere, v. Tangere.

atTrahere, v. Trahere.

Auc-eps, upis: m. 171.

Au-dére, (sus sum, sum)

404.

Aud-ax, acis, g.o. 340.

Audacia, x, f. 151.

Aud-ire (ivi, itum) 387

Audi-ens, entis, g.o.

331.

Audit-us, us, m. 214.

Aug-ère (xi, etum) 415

Aug-ur, uris, m. 282.

Aul-a, x, f. 254.

Aur-a, x, f. 377.

AuriFab-er, ri, m. 197.

Aurig-a, x, m. 202.

Aur-is, is, f. 130. 331.

Aurór-a, x, f. 50.

Aurum, n. 77.

Auscultare, 390.

Aust-er, ri, m. 62.

Austér-us, a, um. 337.

Aut-aut 488.

Autem, 489.

Auth-or, óris, m. 238.

Autum-ère, 466.

Autumn-us, i, m. 51.

Auxili-um, i, n. 265.

Avár-us, a, um. 362.

Avellán-a, x, f. 99.

Aven-a, x, f. 91.

Avid-us, a, um. 332.

Av-is, is, f. 104.

Av-us, i, m. 229.

Avi-a, -x, f. 229.

Avunculus, i, m. 229.

Axill-a, x, f. 136.

Ax-is, is, m. 203.

Balne-um, i, n. 210.

Balte-us, i, m. 272.

Barbar-us, a, um. 364.

Bard-us, a, um. 339.

Bár-o, ónis, m. 152.

Basi-ère, 454.

Be-ère, 372.

Bell-um, i, n. 264.

Benè, 471. (432.

BeneDi-cere (xi, etum)

BeneF-acere, (éci, a-

etum) 499.

BeneFic-us, a, um. 499

Bénign-us, a, um. 343.

Besti-a, x, f. 121. 386.

Bétul-a, x, f. 96.

Bib-ere, (i, itum) 425.

Bil-is, is, f. 145.

Bin-us, a, um. 285.

biPáli-um, i, n. 160.

biPenn-is, is, f. 271.

Bis, 473.

Blas-us, a, um. 335.

Bland-us, a, um. 329.

Blater-ère, 407. 73

Bombard-a, x, f. 270.

Bon-us, a, um. 303.

Bore-as, x, m. 62.

Bo-s, vis, m. & f. 123.

388.

Bracc-a, x, f. 179.

Brachi-um, i, n. 136.

Bracte-a, x, f. 196.

Branchi-a, arum, f.

plur. 118.

Brassic-a, x, f. 87.

Brev-is, is, e. 301. 312.

Bruch-us, i, m. 117.

Brüt-us, a, um. 320.

Brüt-um, i, n. 320.

Bubal-us, i, m. 124.

Bub-o, ónis, m. 116.

Bucc-a, x, f. 132.

Buccin-a, x, f. 214.

Bulg-a, x, f. 200.

Bullire, (ivi, itum) 378.

Bull-a, x, f. 68. 379.

Butyrum, i, n. 166.

B.

Bacc-a, x, f. 97.

Bacul-us, i, m. 200.

Bajul-ère, 436.

Bajul-us, i, m. 209.

Balan-a, x, f. 119.

Bal-ère, 388.

Balb-us, a, um. 335.

Ballist-a, x, f. 270.

Balne-

C.

Cac-ère, 392.

Cachinnari, 408.

Cadere, cecidi, (casum)

397.

Caf-us, us, m. 53.

Cadere, (cecid, casum)

409.

Cal-us, i, n. 188.

Ces-er-

Caf-ar, aris, m. 252.

Caspitare. 396.

Cast-us, ūs, m. 271.

Cetera, 366.

Cál-a, x, f. 271.

Calam-us, i, m. 94.

Calamit-as, átis, f. 266.

Calcáne-um, i, n. 139.

Calc-ar, áris n. 201.

Calcáre, 396.

Calce-us, i, m. 180.

Calcul-us, i, m. 156.

Calé-re, (ui, -) 376.

Calid-us, a, um. 311.

Cal-or, óris, m. 58.

Calig-a, arum, f. plur.
180.

Calig-o, inis, f. 60.

Calor, v. *sub Calére*.

Calumn-ia, x, f. 254.

Calv-a, x, f. 140.

Calv-us, a, um. 327.

Calv-ére, (i, -) 389.

Calx, calcis, f. 188.

Camel-us, i, m. 123.

Cámer-a, x, f. 194.

Camín-us, i, m. 194.

Campan-a, x, f. 214. 412

Camp-us, i, m. 70.

Campestr-is, is, e. 111

Canabis, v. *Cannabis*.

Canál-is, is, m. 143.

Canc-er, ri, m. 120.

Cancell-i, órum, m.
plur. 192.

Candél-a, x, f. 249.

Cand-ére, (ui, -) 374.

Cándere, 374.

acCén-dere, (di, sum,) 426.

Can-ére, (ui, -) 389.

Cán-us, a, um. 327.

Cánere, (cécini, can-
tum) 457.

Cant-or, óris, m. 281.
457.

Can-is, is, m. 125.

Cann-a, x, f. 94.

Cannab-is, is, f. 182.

Cantharus, i, m. 248.

Cápere, (cépi, captum)
130. 393.

acCípere, (-pi, tum,) 431.

acCipiter, ris, m. 114.

Capill-us, i, m. 130.

Capistr-um, i, n. 201.

Cap-o, ónis, m. 109.

Capr-a, x, f. 122.

Caprea, 124.

Cap-

Cap-er, ri, m. 122.

Capf-a, x, f. 237.

Captiv-us, a, um. 433.

Capul-us, i, m. 272.

Cap-ut, itis, n. 129. 327

Carbatin-a, arum, f.
plur. 179.

Carb-o, onis, m. 61.

Carc-er, eris, m. 260.

Card-o, inis, m. 191.

Cardu-us, i, m. 95.

Carduél-is, is, f. 113.

Car-ére, (ui, itum) 416.

Cár-ere, (ui, itum) 443.

Carina, x, f. 206.

Carnós-us, a, um. 143.
334.

Carnif-ex, icis, m. 263.

Carpent-um, i, n. 204.

Cárp-ere, (si, tum) 444.

Carpi-o, ónis, m. 119.

Carr-us, i, m. 204.

Cartilág-o, inis, f. 142.

Cár-us, a, um. 359.

Caf-a, x, f. 186.

Cafe-us, i, m. 166.

Cass-us, is, m. 172.

Cass-is, idis, f. 269.

Cass-us, a, um. 318.

Castane-a, x, f. 99.

Castigare, 455. 70

Cast-um, i, n. 235.

Cast-us, a, um. 345.

Catus, v. *sub Cadere*.

Catén-a, x, f. 191.

Cathedr-a, x, f. 224.

Catin-us, i, m. 175.

Catill-us, i, m. 175.

Cand-a, x, f. 108.

Caul-a, x, f. 164.

Caul-is, is, m. 89. 316.
223.

Caupón-a, x, f. 200.

Caus-a, x, f. 45.

acCusare, 461.

Caut-us, v. *sub Cavére*.

Cave-a, x, f. 171.

Cavére, (cavi, cautum)
417.

Cat-us, a, um. 359.

Cavill-a, x, f. 254.

Cav-us, a, um. 316.

Cedere, (ssi, ssum) 432.

Celáre, 417.

Céleber, (C-ris,) ris,
re, 364.

Cél-er, eris, ere, 291.

Cens-us, ūs, m. 252.

Cent-o, ónis, m. 241.

Centr-um, i, n. 216.

Centum

Centum, 300.

Centenari-us, i, m. 219.

Cep-a, æ, f. 487.

Cér-a, æ, f. 167.

Cér-um, i, n. 98.

Cerebr-um, i, n. 144.

Ceremonia, v. Cerimonia.

Cerevisi-a, æ, f. 176.

Cerimoni-a, æ, f. 278.

Cernere, (crevi, cretum) 390.

Cert-us, a, um. 341.

Cartam-en, inis, n. 242.

Cervisia, v. Cerevisia.

Cerv-ix, icis, f. 133.

Cerv-us, i, m. 124.

Ceu, 471.

Chal-ybs, ybis, m. 78.

Char-us, a, um. 354.

Charit-as, atis, f. 279.

Chirurg-us, i, m. 453.

Chord-a, æ, f. 214.

Chord-um, i, n. 162.

Christ-us, i, m. 283.

Cib-us, i, m. 247. 357.

Cicá-da, æ, f. 117.

Cicatr-ix, cis, f. 154.

Cic-cr, eris, n. 89.

Cicóni-a, æ, f. 118.

Cic-mr, uris, g. o. 320.

Cicuráre, 427.

Ci-ére, (vi, tum) 370.

Cili-um, i, n. 131.

Cimeli-um, i, n. 197.

Cim-ex, icis, m. 106.

Cin-gere (xi, etum) 424.

Cingul-um, i, n. 424.

Cin-us, eris, m. 61.

Cipp-us, i, m. 261.

Circa, 484. 160.

Circin-us, i, m. 188.

Circul-us, i, m. 216.

(in dolio) 199.

Circiter, 480.

Circum-Ferenti-a, æ, f. 216.

Circumstanti-a, æ, f. 434.

Cirnea, v. Hirnea.

Cis, v. Citra.

Cist-a, æ, f. 198.

Citáre, 461.

Cithar-a, æ, f. 214.

Citó, 469.

Citra, 480.

Civ-is, is, m. & f. 256.

Civit-as, atis, f. 251.

Clad-es, is, f. 275.

Clam (illo) 485.

Clamáre, 406.

Clam-or, oris, m. 275.

Clan-gere, (xi, .) 412.

Clarus, a, um. 310.

Clasís, is, f. 256.

Clathr-us, i, m. 192.

Clan-dere, (si, sum) 422.

Claudus, a, um. 334.

Clav-a, æ, f. 271.

Clav-is, is, f. 191.

Clav-us, i, m. 189. 421.

Clem-ens, entis, g. o. 355.

(461. Cl-ens, entis, m. & f.

Cluére, 466.

Clype-us, i, m. 269.

Cochle-a, æ, f. 120.

Cochle-ar, aris, n. 246.

Coctus, v. sub Coquere.

Coc-us, a, um. 330.

Cœl-ebis, ibis, m. & f. 323.

Cœl-um, i, n. 36. 311.

Cœn-a, æ, f. 244.

Cœn-are, 425.

Cœnacul-um, i, n. 245.

Cœrúle-us, a, um. 338.

Cógere, (côégi, coa-etum) 438.

Cogitáre, 400.

cogNati-o, v. Natio.

coHarenti-a, æ, f. VI. 75.

487.

Cohabitatio, is, f. 232.

Colare, v. sub Colum.

Cólere, (colui, cultum) 428. (a, um.

Collimare, v. Limus.

Coll-is, is, m. 71.

Coll-um, i, n. 133.

deCollare, (avi, tum,) 463.

Collar-e, is, n. 183.

Col-or, oris, m. 147. 338.

Col-um, i, n. 175.

Colare, 447.

Columb-us, i, m. 109.

Colum-n-a, æ, f. 189.

Cól-us, i, & ús, f. 182.

Côm-a, æ, f. 210. 443.

Côm-es, itis, m. 200. 252.

Concessári, 425.

côMinus, 271.

Côm-is, is, e. 329.

comMeát-us, v. Meare.

Commod-us, a, um. 308.

Commún-is, is, e. 360.

Comœdi-a, æ, f. 243.

comPar-ère, v. sub ap-Parère.

comP-es

Clam-or

comp-es, v. sub Pes.

compó-nere, v. Pónere.

Conári, 403.

Conch-a, x, f. 120.

Concili-um, i, n. 279.

Conci-o, ónis, f. 281.

Concionári, 457.

Concionát-or, óris, m.
457.

conCláve, is, n. 193.

conCóquere, v. Coquere

conCordi-a, x, f. 264.

conDemnáre, v. Damnú.

Con-dere, (idi, itum)
447. (447.

Cond-ire, (ivi, itum,)

conDi-scere, v. sub Di-
scere.

conDiscipulus, vide
Discipulus.

conDoc-ére, v. Docere.

Cóndyl-us, i, m. 137.

conFitéri, v. Fateri.

conFlí-gere, v. Fligere.

Congi-us, i, m. 218.

conJugát-us, v. Jugum.

conJu-x, v. ibidem.

conScienti-a, v. Scire.

conSideráre, 285.

Consili-um, i, n. 341.

Consiliári-us, i, m. 253.

Conf-ul, ulis, m. 251.

Confil-ere, (ui, tum)
428.

conSistere, v. Sistere.

conSt-ans, v. Stans.

conSúm-ere, v. Sumere.

Contra, 482.

Contrári-us, a, um 286

Contum-ax, ácis, g. o.
345.

Contuméli-a, x, f. 266.

Cont-us, i, m. 206.

conViv-a, v. Vivere.

conVivi-um, v. Ibidem

Cópi-a, x, f. 497.

Cópul-a, x, f. 189.

Có-quere, (xi, etum,)
447. (392.

conCó-quere, (xi, etum)

Coct-us, a, um. 357.

Coqv-us, i, m. 174
447.

Cor, cordis, n. 144.

Coralli-um, i, n. 81.

Corám, 485.

Corb-is, is, m. 237.

Cordum, v. Chordum

Cori-um, i, n. 185.

Corn-ix, icis, f. 110.

Corn-us.

Corn-u, u, n. 124.

Corón-a, x, f. 253.

Corp-us, oris, n. 54. 304

corRepti-o, v. Rapere.

corRecti-o, v. Regere.

corRu-mpere, v. Rum-
pere.

Cor-s, tis, f. 165.

Cort-ex, icis, m. & f.
84. 444.

Corruscare, 375.

Corv-us, i, m. 114.

Córyl-us, i, f. 93.

Co-s, tis, f. 79.

Cost-a, x, f. 141.

Coturn-ix, icis, f. 111.

Cox-a, x, f. 138.

Crabr-o, onis, m. 117.

Crani-um, i, n. 140.

Cras, 469.

Crass-us, a, um. 301.

Crát-es, is, f. 164.

Craticul-a, x, f. 175.

Creáre, 372.

Creb-er, ra, rum. 298.

Créd-ere, (idi, itum,)
400.

Credit-or, oris, m. 240

Cremáre, 374.

Crematum Vinum, 178

F3

Crén-a, x, f. 229. 76

Crepíd-o, inis, f. 236.

Crepúscul-um, i, n. 50.

Cré-scere, (vi, tum,)
382.

Crét-a, x, f. 73.

Cribr-um, i, n. 169.

Crim-en, inis, n. 250.
461.

Crin-is, is, m. 130. 329

Crinit-us, a, um. 327

Crisp-us, a, um. 327.

Croc-us, i, m. 174.

Cruciare, v. sub Crux.

Crudél-is, is, e. 343.

Crúd-us, a, um. 357.

Crumén-a, x, f. 200.

Cru-or, óris, m. 154.

Cru-s, ris, n. 138.

Crust-a, x, f. 169.

Cru-x, cis, f. 262.

Cruciáre, 463.

CrySTALL-us, i, f. 81.

Cub-áre, (ui, itum) 397

Cubát-us, us, m. 211.

Cúbit-us, i, m. 136.

Cucull-us, i, m. 179.

Cúcul-us, i, m. 112.

Cúcum-ic, eris, 87.

Cucurbit-a, x, f. 17.

Cú-dere

Cū-dere, (di, sum) 442.

Culcit-r-a, a, f. 211.

Cule-us, i, m. 218.

Cūl-ex, icis, m. 117.

Cūl-in-a, a, f. 194.

Culinaria (supellex)

175.

Culm-en, inis, n. 192.

Culm-us, i, m. 90.

Culp-a, a, f. 257.

Cult-er, ri, m. 409.

Cult-us, ūs, m. 278.

Cult-us, a, um. 364.

Cum, 485.

Cumin-um, i, n. 87.

Cun-a, arum, f. plur. 218.

Cunct-ari, 398.

Cune-us, i, m. 208. 409.

Cunicul-us, i, m. 122.

Cupere, (ivi, itum) 402.

Cupedi-a, arum, f. pl.
212.

Cupr-um, i, n. 77.

Cur, 475.

Cur-are, 440. 453.

Cur-a, a, f. 235.

Currere, (cucurri, cur-
sum) 385.

Cur-or, oris, m. 332.

Curr-us, ūs, m. 202.

Curv-us, a, um. 306.

Cusp-is, idis, f. 272.

Cust-os, ōdis, m. 274.

Custodire, 433.

Cūt-is, is, f. 327.

D.

Damn-um, i, n. 239.

conDemnare, 462.

Da-ps, pis, f. 247.

Dare, (dedi, datum,)

431.

De, 478.

Deb-ere, 448.

Deb-il-is, is, c. 316. 348.

Decem, 309.

Decet, 465.

deCollare, v. Collum.

Dec-us, oris, n. 277.

Decor-us, a, um. 358.

dēDec-us, 277.

deDi-scere, v. Discere.

deDoc-ere, v. Docere.

deFen-dere, (di, sum,)

461.

deFen-

deFens-iva (arma) 269.

deFicere, v. Facere.

deFect-us, v. Ibid.

deForm-is, is, c. 322.

deFunct-us, a, um. 325.

Deiade, 494.

Del-ere, (ēvi, ētum,)

456.

Delirare, 452.

Delubr-um, i, n. 280.

deMiss-us, a, um. 340.

Demum, 469.

Den-ari-us, i, m. 239.

Den-s, eis, m. 140.

Dens-us, a, um. 312.

Deorsum, 382. 436.

Depf-ere (ui, itum) 445.

deSider-are, 404.

deSideri-um, i, n. 146.

desper-are, 404. (399.

deSvé-scere, (vi, tum,)

De-us, i, m. 42. 288.

deVoti-o, ōnis, f. 278.

Dext-er, era, erum. 308.

Diabol-us, i, m. 56.

Dic-a, a, f. 257.

Dic-are, 431.

Di-cere, (xi, ūm) 367.

Dici-o, ōnis, f. 233.

Di-es, ei, m. & f. 49.

309.

difficil-is, c. 349.

diffi-dere, (sus sum,)

sum,) 404.

Digitus (in manu) i, m.

136.

(in pede) 139.

Digital-e, is, n. 184.

Dign-us, a, um. 353.

Dilectus, 493.

diLig-ens, entis, g.

353.

diLigenti-a, a, f. 225.

diLut-us, a, um. 319.

diMic-are, 460.

diMidi-um, i, n. 46.

diMidi-us, a, um. 310.

diMittere, v. Mittere.

diMo-v-ere, v. Movere.

diRect-or, ōris, m. 283.

Dirib-ere, (ui, itum,)

459.

diRū-ere, v. Ruere.

Dir-us, a, um. 355.

Discere, (didici,)

456.

adDi-scere, 498.

deDiscere, 498.

conDiscere, 498.

Disciplin-a, a, f. 225.

497.

Discipul-us, i, m. 224.

491.

con-

conDiscipul-us, i, m.

456.

disCordi-a, æ, f. 264.

Disc-us, i, m. 246.

disPar-ère, v. Parère.

disPlicère, v. Placère.

disSímilis, v. Similis.

disSip-ère, (i, tum) 443

diStanti-a, æ, f. 52.

Diu, 470.

diVersóri-um, i, n. 200.

diVers-us, a, um. 286.

Dív-es, itis, g. o. 241.

324. 362. (256.

Dividere, (si, sum) 414.

Divisi-o, ónis, f. 41.

Doc-ère (ui, tum) 455

adDocère, 498.

conDoc-ere, 498.

deDócere, 498.

Docil-is, is, e. 497.

339. (497.

Doct-or, óris, m. 224,

Doctrín-a, æ, f. 497.

Doct-us, a, um. 497.

Document-um, i, n.

497.

Dol-ère, 442.

Dolabra, æ, f. 198.

Dol-ère, (ui, tum) 452.

Dól-or, óris, m. 147.

Dóli-um, i, n. 199.

Dól-us, i, m. 239.

Dom-ère, (ui, itum,)

459. (459.

Dómin-us, i, m. 226.

Dómin-a, æ, f. 226.

Dominári, 459.

Dóm-us, ús, f. 186.

Domí, 439.

Doméstic-us, a, um.

125. 109. 226.

Donec, 498.

Dón-um, i, n. 265.

Dorm-ire, (ivi, itum,)

399. (429.

Dormi-ens, entis, g. o.

Dorf-um, i, n. 134.

Do-s, tis, f. 227.

Drachm-a, æ, f. 219.

Drac-o, ónis, m. 107.

Dúbi-us, a, um. 341.

Dubitare, 400.

Dúcere, (xi, ctum) 435

Dúdum, 469

Dulc-is, is, e. 337.

Dum, 370. 470.

Dummodo, 500.

Dúm-us, i, m. 102.

Dúnta-

Dúntaxat, 472.

Duo, duæ, duo. 299.

Dúr-us, a, um. 313.

Durare. 369.

E.

Ea, 468.

Ebri-us, a, um. 357.

Ecce, 495.

Ecclesi-a, æ, f. 279.

E-dere, (di, sum,) 425

eDi-scere, (dici, -.) 498.

eDoc-ère, (ui, tum) 498

eDucare, 454.

Egère, (ui, -) 448.

Ego, 367.

Ehem, 495.

Eheu, 496.

Eja, 496.

Ejul-ère, 408.

Electr-um, i, n. 78.

Eleemosyn-a, æ, f. 279.

Element-um, i, n. 56.

Eleph-as, antis-m. 123

eLigere, (elé-gi, ctum)

401.

eLix-ère, 447.

eLix-us, a, um. 357.

Emendare, 370.

Em-ere, (i, tum) 448.

Emt-or, óris, m. 448

eMin-ère, (ui, -.) 381.

éMinus, 270.

Emplastr-um, i, n. 453.

eMúngere, (xi, ctum,)

426.

En, 495.

Enim, 493.

Enf-is, is, m. 271.

eNunci-ère, 487.

Ed, 468

Ephippi-um, i, n. 201.

Epístol-a, æ, f. 276.

Epul-um, i, n. 244.

Epulári, 425.

Eqv-us, i-m. 123. 338

Eqvil-e, is, n. 164.

Eqv-es, itis, m. 205

252.

Eqvit-ère, 439.

Erga, 473.

Ergò, 494.

Erinace-us, i, m. 125.

eRog-ère, 434.

abErr-ère, 460.

Erúc-a, æ, f. 105.

F+

eRud-i

*e*Rudit-us, a, um, 339.
*E*sc-a, x, f. (pro avibus)
 171. (propiscibus)
 170.
*E*sse, (fui, -) 368.
*E*sur-ire, (ivi, itum,)
 425.
*E*t, 497. 487.
*E*tiam, 367. 487.
*E*tia, 490.
*E*uge, 496.
*E*ur-us, i, m. 62.
*e*Volare, 486.
Ex, 477.
*Ex*am-en, inis, n. 167.
*ex*Citare, 429.
*ex*Cremetum, i, n. 146.
*ex*Cusare, 461.
*Ex*empl-um, i, n. 225.
*Ex*enterare, 446.
*Ex*ere-ere, (ui, itum,)
 455.
*Ex*ercit-us, us, m. 268.
*Ex*igu-us, a, um, 357.
*Ex*il-is, is, e. 301.
*Ex*ili-um, i, n. 260.
*Ex*imi-us, a, um, 350.
*ex*It-us, us, m. 365.
*ex*Per-gisci (rectus sum)
 399.
*ex*Plorare, 460.
*ex*Sequut-or, oris, m.
 263.
*ex*Speotare, 433.
*ex*Stingvere, (xi, ctum)
 426.
Extra, 484.
Extern-us, a, um, 294.
Exter-us, a, um, 439.
Exu-ere, (i, tum) 424.

F.

*F*ab-a, x, f. 89.
*F*aber ferrarius, 196.
 442. (442.
*F*aber lignarius, 187.
*F*abul-a, x, f. 276.
*F*acere, (feci, factum,)
 404.
*af*Fectus, us, m. 150. 343.
*de*Fectus, us, m. 152.
*de*Ficere, (defeci, ctum)
 371.
*F*aciti-us, a, um, 78.
*F*aci-es, ei, f. 130. 328.
*F*acil-is, is, e. 349.
*F*acti-

*F*actitius, V. sub Facere.
*F*acult-as, atis, f. 403.
*F*acund-us, a, um, 347.
*F*agopyr-um, i, n. 91.
*F*ag-us, i, f. 96.
*F*alc-o, onis, m. 114.
*F*allere, (fefelli, falsum)
 372.
*F*als-us, a, um, 341.
*F*al-x, cis, f. 161.
*F*am-a, x, f. 276.
*F*am-es, is, f. 146.
*F*amul-us, i, m. 226.
*F*amili-a, x, f. 227.
*F*an-um, i, n. 280.
*F*ar, farris, n. 91.
*F*ar-cire, (fi, tum vel
 ctum) 446.
*F*arcim-en, inis, n. 173.
*F*a-ri, (tus sum) 406.
*F*arin-a, x, f. 168.
*F*as, 461. 342.
*F*asci-a, x, f. 181. 424.
*F*ascinare, 372.
*F*ast-us, us, m. 151.
*F*astidi-um, i, n. 150.
*F*a-teri (sus sum) 461.
*con*Fiteri, (sus sum,)
 465.
*F*atigari, 440.
*F*at-um, i, n. 282.
*af*Fatim, 472.
*F*atu-us, a, um, 339.
*F*ault-us, a, um, 365.
*F*au-x, cis, f. 132.
*F*avere, (favi, fautum,)
 404.
*F*av-or, oris, m. 150.
*F*avill-a, x, f. 61.
*F*avoni-us, i, m. 62.
*F*avus, i, m. 167.
*F*a-x, cis, f. 249.
*F*ebr-is, is, f. 156.
*F*el, fellis, n. 144.
*F*el-is, is, f. 125.
*F*el-ix, icis, g. o. 365.
*F*em-ur, oris, n. 138.
*F*enestr-a, x, f. 192.
*F*er-a, x, f. 121.
*F*ere, 472.
*F*eriari, 440.
*F*erire, 409.
*F*er ox, ocis, g. o. 345.
*F*erre, (tuli, latum,)
 436. 367.
*F*err-um, i, n. 77.
*F*erul-a, x, f. 225. 409.
*F*er-us, a, um, 320.
*F*erv-ere, (i, & ferui,
 -) 378.

Fest-us, a, um. 352.

Festinare, 398.

Festuc-a, x, f. 165.

Fest-us, a, um. 309.

Fe-x, cis, f. 178.

Fib-er, ri, m. 127.

Fibul-a, x, f. 181.

Ficus, i, & ūs, f. 98.

Fid-ere, (sus sum) 404

Fid-es, ei, f. 279.

Fid-us, a, um. 355.

Fid-er-ium, f. plur. 214

Fieri, (factus sum) 183

369.

Fig-ere, (xi, xum) 421

Figul-us, i, m. 195.

Figura, x, f. 306.

Fili-us, i, m. 229.

Fili-a, x, f. 229.

Fil-um, i, n. 182.

Fimbri-a, x, f. 184.

Fim-us, i, m. 165.

Findere, (fidi, flum.,)

409.

Fin-gere, (xi, fictum,)

448.

Fin-is, is, m. & f. 47.

afFinitas, atis, f. 230.

Fin-ire, (ivi, itum.,)

279.

Firm-us, a, um. 318.

Firmare, 441.

Fisc-us, i, m. 253.

Fistuc-a, x, f. 208. 421

Fistul-a, x, f. 171.

Fixus, a, um. 310.

Flabr-um, (& *Flabel-*

lum) i, n. 245.

Flaccere, 382.

Flagellum, v. *sub Fla-*

grum.

Flagiti-um, i, n. 257.

Flagrare, 374.

Flagr-um, i, n. 166.

Flagell-um, i, n. 202

Flamm-a, x, f. 61.

Flare, 377.

Flav-us, a, um. 338.

Flé-tere, (xi, xum) 437

Fl-ere, (évi, étum) 408

Fligere, (xi, ctum)

afFligere, 433.

conFligere, 433.

Flocc-us, i, m. 182.

Flos, ris, m. 84. 383.

Fluct-us, ūs, m. 67.

Fluere, (xi, xum) 379

Flu-ens, entis, g. o. 64

Fluent-um, i, n. 66.

Flum-en, inis, n. 312

Fluvi-

Fluviátilis, (piscis) 119

Féc-us, i, m. 194.

Fé-dere, (di, sum) 420.

Féd-us, eris, n. 265.

Féd-us, a, um. 305.

Fæmin-a, x, f. 103.

Fæn-um, i, n. 162.

Fæn-us, oris, n. 240.

Fæt-ère, (ui, -) 383.

Fæt-us, ūs, m. 103.

Féli-um, i, n. 84. 222.

Foll-is, is, m. 196.

Fon-s, tis, m. 64.

Forare, 442.

Forám-en, inis, n. 187

Foras, 468.

Forc-eps, ipis, f. 196.

Fór-es, ium, f. plur.

191. 422.

Forf-ex, icis, f. 184.

Fóris, 468.

Form-a, x, f. 55. 305.

Formare, 441.

Formós-us, a, um. 322

Formíc-a, x, f. 806.

Formidare, 417.

Forn-ax, ácis, f. 194.

Forn-ix, icis, m. 193.

Forp-ex, icis, f. 210.

Fors, v. *Fortúna*.

Forsan, 467.

Fort-is, is, e. 348.

Fortún-a, x, f. 282.

Fór-um, i, n. 235.

Foss-a, x, f. 234.

Fóve-a, x, f. 381.

Fó-vere, (vi, tum) 454.

Frácid-us, a, um. 318.

Fractus, v. *subFrangere*

Fragilis, is, e. 317.

Fragrare, 383.

Frag-um, i, n. 100.

Fræme-a, x, f. 271.

Frangere, (frégi, fra-

ctum) 409.

Fract-us, a, um. 195.

Frát-er, ris, m. 228. 326

Frau-s, dis, f. 239.

Frem-ere, (ui, itum.,)

379. 458.

Frendere, (frendui, fret-

sum) 391.

Frén-um, i, n. 201.

Frequ-ens, entis, g. o.

298.

Friare, 395.

Fricá-re, (ui, tum) 395

Frigere, (frixi, xum.

& *ctum*) 447.

Frix-us, a, um. 357.

Frig-us

Frig-us, oris, n. 58.
Frigere, (xi, -) 376.
Frigid-us, a, um. 311.
Fringill-a, a, f. 113.
Fron-s, dis, f. 84.
Fron-s, tis, f. 130. 329.
Frugalis, is, e. 362.
Frugis, g. o. 349.
Fru-i, (itus sum) 416.
Fruct-us, ūs, m. 84.
 318. 383. (85.
Fruges, um, f. plur.
Frument-um, i, n. 88.
Frustra, 475.
Frust-um, i, n. 46.
Fruit-ex, icis, m. 82.
Fug-a, a, f. 275.
Fug-ere, (i, itum) 433.
Fugare, 433.
Ful-cire, (si, tum) 421.
Ful-gere, (si, tum) 373.
Fulgur, uris, n. 63.
Fulica, a, f. 115.
Fulig-o, inis, f. 61.
Fulm-en, inis, n. 63.

G.

Gall-us, i, n. 109.
Gallin-a, a, f. 109.
 386.
Gannire, 388.
Garrire, 407. (498.
Gaudere, (gavisus, sum)
 Gaud i

Gaudi-um, i, n. 150.
Gausap-e, es, f. 201.
Gavi-a, a, f. 113.
Gaza, a, f. 253.
Gehenn-a, a, f. 284.
Gel-us, u, n. 58.
Gem-ere, (ui, itum) 452.
Gemin-i, 326.
Gemm-a, a, f. 79.
Gen-a, arum, f. plur.
 130.
Gen-er, eri, m. 230.
Generare, 454.
Genere, v. *Gignere*.
Gen-s, tis, f. 364.
Gen-u, u, n. 138.
Genuinus, a, um. 325.
Gen-us, eris, n. 228.
Gérere, (ges-si, tum)
 499.
German-us, a, um. 326.
Gestire, 398.
Gest-us, ūs, m. 408.
Gibb-us, i, m. 153.
Gigas, antis, m. 158.
Gignere, (gen-uitum)
 454.
Gingiv-a, a, f. 132.
Glab-er, ra, rum, 327.
Glaci-es, ei, f. 68.
Gladi-us, i, m. 262. 81
Glan-s, dis, f. 96.
Glare-a, a, f. 79.
Gleb-a, a, f. 72. 313.
Gliscere, 374.
Glob-us, i, m. 216.
Glom-us, i, m. 182.
Glóri-a, a, f. 277.
Glúbere, (i, -) 444.
Glúm-a, a, f. 92.
Glút-en, (et, inum) i, n.
 198.
Glutire, 392.
Gnávus, a, um. 349.
Gracil-is, is, e. 332.
Gracul-us, i, m. 110.
Gradi, (gressus sum)
 385.
Grad-us, ūs, m. 124.
Gram-en, inis, n. 85.
Grammatica, a, 500.
Grand-is, is, e. 304.
Grandinare, 375.
Grán-um, i, n. 92.
Grassari, 386.
Grati-a, a, f. 263.
Grát-us, a, um. 356.
Gráv-is, is, e. 302.
Grémi-um, i, n. 184.
Gre-x, is, m. 166.
 Grum

Grám-us, i, m. 71.
Grunnire, 388.
Gru-s, is, f. 111.
Gryll-us, i, m. 117.
Gubernare, 450.
Gubernácul-um, i, n. 206.
Gúl-a, æ, f. 145.
Gumm-i, i, n. 96.
Gurg-es, itis, m. 66.
Gustare, 387.
Gutt-a, æ, f. 68. 379.
Gutt-ur, uris, n. 133.
Gutturni-um, i, n. 245.
Gyrári, 373.

H.

Habén-a, æ, f. 201.
Hab-ere, (ui, itum,) 416. 367.
Habitare, 439.
Habitácul-um, i, n. 56. 186.
Hác, 468.
Hædus, v. *Hædus*.
Hæ-rére, (fi, sum) 385.
Hæres, v. *Heres*.
Hæréf-is, is, f. 280.
Hæsit-ans, antis, g. o. 347.
Halare, 377.
Hál-ec, écis, n. 119.
Hálit-us, ús, m. 145.
Háll-us, i, m. 139.
Hám-us, i, m. 170.
Har-a, æ, f. 164.
Hast-a, æ, f. 271.
Hand, 467.
Hau-rére (fi, sum) 419.
Heb-es, etis, g. o. 339.
Hepar, v. *Jecur*.
Herb-a, æ, f. 82.
Hér-es, edis, m, & f. 231.
Heri, 469.
Hér-us, i, m. 226.
Hen, 496.
Hens, 495.
Hiæc, 391.
Hic, 367.
Hic, i. 468.
Hiem-s, is, f. 51.
Hilar-is, is, e. 328.
Hinc, 370. 468.
Hinnire, 388.

Hired

Hirc-us, i, m. 122.
Hirqu-us, i, m. 131.
Hirsút-us, a, um. 327.
Hirúd-e, inis, f. 105.
Hirund-o, inis, f. 110.
Hiscere, 383.
Histó-ria, æ, f. 275.
Histri-o, ónis, m. 243.
Hoc, 286.
Hodie, 469.
Hæd-us, i, m. 122.
Hóm-o, inis, m. 128.
Homines, 440.
Hón-or, óris, m. 265.
Honest-us, a, um. 346.
Hór-a, æ, f. 49.
Horde-um, i, n. 91.
Horn-us, a, um. 319.
Horológi-um, i, n. 220.
Horr-ére, (ui, -) 452.
Horre-um, i, n. 163. 82.
Hortári, 455.
Hort-us, i, m. 159.
Hortulán-us, i, m. 444.
Hosp-es, (activus) itis, m. 356.
 (passivus) 200. 356.
Hostire, 432.
Hostis, is, m. 266. 433.
Húc, 468.
Humán-us, a, um. 356.
Humare, 411.
Humere, 378.
Húmid-us, a, um. 313.
Húmer-us, i, m. 134.
Húmil-is, is, e. 307. 317.
Hydr-ops, ópis^o m, 156.
Hypocaust-um, i, n. 104.
Hypócris-is, is, f. 278.

I.

Ibi, 468.
Ibo, 490.
Iét-us, ús, m. 409.
Id, v. *Is*.
Idem, 286.
Ideo, 475.
Idól-um, i, n. 289.
Idóne-us, a, um. 290.
Igitur, 494.
igNáv-us, a, um. 349.
Ign-is, is, m. 57.
Ignit ús, a, um. 174.
igNóbil-is, is, e. 322.
igNomíni-a, æ, f. 277.
igNo

igNoráre, 400.
igNót-us, a, um. 328.
Il-a, orum, n. plur. 145
Ill-e, a, ud. 367.
Illac, 468.
Illic, 468.
Illinc, 468.
Illius, 361.
Illórum, 361.
Illuc, 468.
Illud, 286.
Imá-go, inis, f. 413.
imBu-ere, (i, tum) 411
Imitári, 456.
Imitáti-o, ónis, f. 225.
imMán-is, is, e. 307.
imMátur-us, a, um. 318.
Immò, 467.
imMortál-is, is, e. 288.
imPá-r, ris, g. o. 298.
imParát-us, a, um. 350.
imPediment-um, i, n.
238.
imPeráre, 458.
imPerfect-us, a, um. 350
imPetráre, 430.
imPi-us, a, um. 303.
imPó-nere (sui, situm.)
449. (363.
imProsp-er, era, erum,

imPúr-us, a, um. 314.
In, 477. 480.
In (cellam) 486.
In (cellâ) 486.
inEquivál-is, is, e. 301.
inAmœn-us, a, um. 351
Inán-is, is, e. 318.
inCaut-us, a, um. 359.
inCelebr-is, is, x. 264.
inCitáre, 446.
inClináre, 437.
inComod-us, a, um. 308.
Inc-us, údis, f. 196.
Indagáre, 446.
Inde, 425. 468.
inDecór-us, a, um. 358.
inDign-us, a, um. 353.
Induci-a, árum, f. plur.
274.
inDúere, (i, tum) 424.
Indul-gére (fi, tum) 454
inDúsi-um, i, n. 180.
inEpt-us, a, um. 290.
inEscáre, 446.
inFan-s, tis, m. 128. 323
Infauftus, 365.
inFenf-us, a, um. 363.
inFid-us, a, um. 355.
inFlare, 214.
Infra, 468.

Infra

Infra, 479. (339.
inGéni-um, i, n. 149.
Inge-ns, tis, g. o. 301.
Ingluvi es, ei, f. 108.
inGrat-us, a, um. 356.
Iniqv-us, a, um. 359.
inJust-us, a, um. 363.
Inni-ti, (-xus) 397.
inNocen-s, tis, g. o. 462.
Inqvam, 406.
Inqvilin-us, i, m. 226.
Inqvínáre, 418.
inSect-um, i, n. 104.
inSidi-x, árum, f. plur.
274.
inSon-s, tis, g. o. 363.
Instar, 471.
inStauráre 421.
inStigáre, 449.
inStru-ere, (xi, ctum.)
460.
inStrument-um, i, n. 45
Insul-a, x, f. 67.
inSulf-us, a, um. 337.
inSultáre, 408.
Integ-er, ra, rum. 292
Intelligere, (intelle-xi,
ctum) 400.
Intellect-us, ús, m. 149
Inter, 483.

Interdum, 450. 473.
IntérIt-us, ús, m. 284.
Intern-us, a, um. 294.
Interpr-es, etis, m. 353
interRogáre, 407.
Intérul-a, x, f. 183.
Intestín-um, i, n. 145.
Intra, 484.
Intráre, 439.
Intrò, 468.
Intus, 468.
InVen-íre, (i, tum) 416.
perInvicem, 437.
inVi-dére, (dis, sum) 464
inVís-us, a, um. 354.
inVít-us, a, um. 342.
inVocáre, 465.
Ipse, a, um. 367.
Ir-a, x, f. 150.
Ira-sci, (tus sum) 432.
Ire, (ivi, itum) 385.
Ir-is, idis, f. 62.
irRitáre, 428.
irRit-as, a, um. 341.
Is, ea, id. 367.
Ist-e, a, ud. 367.
Ita, 471.
Itane? 496.
Item, Itemq; 456.
It-er, ineris, n. 200.

G

Iter;

Jod.

<i>Jac-ere</i> , (ui, itum) 486	<i>Júd-ex</i> , icis, m. 258
<i>Jácere</i> , (jéci, jactum.) 436.	<i>Judicare</i> , 462. (258)
<i>Jactare</i> , 436.	<i>Judícium</i> , i, n. 250.
<i>Jácul-um</i> , i, n. 270.	<i>Juglan-s</i> , dis, f. 99.
<i>Jaculári</i> , 460.	<i>Júg-um</i> , i, n. 203.
<i>Jam</i> , 469.	<i>conJugátus</i> , a, um. 323.
<i>Jánu-a</i> , e, f. 190.	<i>conJu-x</i> , gis, m. & f. 227
<i>Jasp-is</i> , idis, f. 80.	<i>Jumentum</i> , i, n. 121.
<i>Jec-ur</i> , oris, & inoris, n. 144.	<i>Junctim</i> , v. sub <i>Jungere</i>
<i>Jejún-us</i> , a, um. 332.	<i>Junc-us</i> , i, m. 94.
<i>Jejunare</i> , 425.	<i>Jun-gere</i> , (xi, ctum,) 414. 449.
<i>Jejuni-um</i> , i, n. 279.	<i>Junctim</i> , 474.
<i>Jentare</i> , 425.	<i>Jurare</i> , 461.
<i>Jentácul-um</i> , i, n. 244.	<i>Jurgi-um</i> , i, n. 266.
<i>Joc-us</i> , i, m. 242.	<i>Jus</i> , juris, n. 250.
<i>Jocári</i> , 440.	<i>Just-us</i> , a, um. 363.
<i>Jocós-us</i> , a, um. 346.	<i>Jus</i> , juris, n. 174.
<i>Júb-a</i> , x, f. 123.	<i>Júscul-um</i> , i, n. 247.
<i>Jubére</i> , (jussi, jussum,) 407.	<i>Juvare</i> , (juvi, jutum,) 429.
<i>Jubilare</i> , 408.	<i>ad-Jútor</i> , oris, m. 238.
<i>Jucund-us</i> , a, um. 356	<i>Juven-is</i> , is, e. 321.
	<i>Juxta</i> , 479.

L.

Labá.

Labare, 397.
Láb-es, is, f. 152.
Lá-bi, (psus sum) 371.
Lábi-um, i, n. 130.
Láb-or, óris, m. 277. 349.
Laborare, 440.
Labórans, tis, g o. 429
Labr-um, i, n. 210.
La-c, dis, n. 166.
Lacerare, 394.
Lacer-us, a, um. 292.
Lacere, (xi, ctum) unde *alLisere*, 446.
Lacert-a, x, f. 107.
Lacini-a, e, f. 181.
Lácrym-a, x, f. 131.
Lactúc-a, x, f. 87.
Lacún-a, x, f. 72.
Lác-us, ús & i, m. 65.
La-dere, (si, sum) 428.
Lat-us, a, um. 328.
Lætári, 404.
Lætiti-a, x, f. 398.
Lev-ís, is, e. 304.
Lav-us, a, um. 308.
Lámb-ere (i, itum) 391
Lamentári, 408.
Lámin-a, x, f. 196.
Lamp-as, adis, f. 249.

Lán-a, x, f. 121. 84
Lance-a, x, f. 271.
Lancinare, 394.
Langv-ere, (i, -) 452.
Langvid-us, a, um. 348
Laniare, 394.
Lani-c, ónis, m. 173. 446.
Láp-is, idis, m. 75.
Lapidári-us, i, m. 188
Lapp-a, x, f. 86.
Laque-ar, aris, n. 193.
Laque-us, i, m. 171.
Lard-um, i, n. 173.
Larg-us, a, um. 357.
Larv-a, x, f. 54.
Lasciv-us, a, um. 345.
Lass-us, a, um. 352.
Lát-er, eris, m. 188.
Lat-ere, (ui, -) 381.
Latrare, 388.
Latr-o, ónis, m. 460.
Lát-u, eris, n. 134.
adLatus, 437.
Lát-us, a, um. 301.
in Látum, 437.
Laudare, 407.
Lau-s, dis, f. 277.
Lavá-re, (i, átum, & lautum & lotú) 423.

G 2

Lax.

Lax-us, a, um. 358.

Laxare, 438.

Leb-es, etis, m. 175.

Lect-us, i, m. 211.

Legare, 459.

Legat-us, i, m. 253. 459

Légere, (gi, ctum) 414
456.

Légi-o, ónis, f. 273.

Legim-en, inis, n. 88.

Lemnisc-us, i, m. 184.

Lén-is, is, e. 343.

Lén-s, dis, f. 89.

Len-s, tis, f. 106.

Lenti-go, inis, f. 153.

Lent-us, a, um. 317.

Lentè, 469.

Le-o, ónis, m. 126. 388

Lépid-us, a, um. 347.

Lepr-a, æ, f. 157.

Lép-us, oris, m. 388.

Lév-is, is, e. 302.

Le-x, gis, f. 250. 458.

Libare, 391.

Liben-s, & ter. 467.

Lib-er, ri, m. 84. 221

Lib-er, era, erum 324.

Liber-i, órum, m. plur.

228. 325.

Liberál-is, is, e. 362.

Libr-a, æ, f. 219.

Lib-um, i, n. 212.

Licet, 440.

Licéri, 448.

Lich-en, énis, m. 153

Lictor, óris, m. 263.

Li-en, énis, m. 144.

Ligare, 409.

Ligul-a, æ, f. 181.

Lign-um, i, n. 187.

Lig-o, onis, m. 160.

Ligurire, 425.

Lim-a, æ, f. 196.

Limare, 442.

Lim-ax, ácis, m. & f. 120

Limb-us, i, m. 184.

Lim-en, inis, n. 190.

Lim-es, itis, m. 233.

Limpid-us, a, um. 311

Lim-us, i, m. 72.

Lim-us, a, um. 330.

col *Limare*, 460.

Line-a, æ, f. 222. 306.

Lineál-e, is, n. 223.

Lí-nere, (vi, tum) 453

Lin-gere (xi, ctum) 391

Lingv-a, æ, f. 132. 391

495.

Linqvere (liqvi, -) 403

Lint-er, ris, m. 164.

Lin-

Lin-um, i, n. 182.

Linte-um, i, n. 182.

Lipp-us, a, um. 330.

Liquare, 380. 420.

Liquere; (i, -) 376.

Lis, (litis, f.) 257.

Litare, 457.

Liter-a, æ, f. 222.

Litt-us, oris, n. 69.

Liv-ére, (i, -) 464.

Liv-or, óris, m. 154.

Lixivi-um, i, n. 210.

Loc-us, i, m. 47. 297.

Locare, 438.

Locust-a, æ, f. 117.

Ló-dix, icis, f. 211.

Lól-ium, i, n. 92.

Long-us, a, um. 301.

in *Longum*, 437.

Loqv-i, (útus sum) 406

Loqven-s, tis, g. o. 407

Lór-a, æ, f. 178.

Lór-um, i, n. 202.

Loric-a, æ, f. 169.

Lúbric-us, a, um. 351.

Lucére, v. sub *Lux*.

Lúci-us, i, m. 119.

Lucr-um, i, n. 239. 85

Luct-a, æ, f. 242.

Lú-dere, (si, sum) 440.

Lud-us, i, m. 242.

Lú-cre, (i, itum) 448.

Lu-es, is, f. 157.

Lu-gére, (xi, ctum) 434

Lumbric-us, i, m. 105.

Lumb-us, i, m. 134.

Lúm-en, inis, n. 60.

Lún-a, æ, f. 59. 310.

Lúpul-us, i, m. 178.

Lúp-us, i, m. 126. 388.

Luscini-a, æ, f. 113.

Lusc-us, a, um. 330.

Lustrare, 390.

Lustr-um, i, n. 124.

Lúte-us, a, um. 338.

Luteola, æ, f. 113.

Lutr-a, æ, f. 127.

Lút-um, i, n. 72.

Lu-x, cis, f. 60.

Lucére, (xi, -) 373.

Lux-us, ús, m. 241.

Lux-us, a, um. 334.

Lychnus, i, m. 426.

M.

Mác-er

Mac-er, ra, rum. 321.
Macrescere, (macrui, -) 384.
Macerare 447.
Máchin-a, x, f. 208.
Macláre 446.
Macltr-a, x, f. 169.
Mácul-a, x, f. 418.
Maculáre 418.
Mádid-us, a, um. 313.
Magis 472.
Magist-er, ri, m. 456.
Magistrát-us, ūs, m. 250.
Magn-es, étis, m. 79.
Magn-us, a, um. 293.
Mag-us, i, m. 263.
Maiál-is, is, m. 122.
Maior, oris, m. & f.
Mál-a, x, f. 140. (124.
MaleDic-ere (xi, ctum) 432.
MaléFic-us, a, um. 499.
Malign-us, a, um. 343.
Malle-us, i, m. 196. 421.
Mal-um, i, n. 98.
Mál-us, a, um. 303.
Malè, 456. 471.
Mamm-a, x, f. 121.
Manáre, 378.
Manc-us, a, um. 333.

Mandáre 407.
Mán-dere, (di, sum,) 384.
Máne, 50. (391.
Man ére, (fi, sum) 450.
 470.
Mánica v. sub Manus.
Manifest-us, a, um. 341.
Mann-a, x, f. 63.
Mansvét-us, a, um. 345.
Mántic-a, x, f. 241.
Mantile v. sub Manus.
Mán-us, ūs, f. 135. 333.
Mánic-a, x, f. 181.
Mantíl e, is, n. 245.
Mapp-a, x, f. 246.
Marc-ére (ui, -) 382.
Mar-e, is, n. 65.
Marín-us, a, um. 119.
Margarít-a, x, f. 81.
Marg-o, inis, f. 222.
Marít-us, i, m. 227.
Marm-or, oris, m. 79.
Marsúpi-um, i, n. 200.
Mart-yr, yris, m. 263.
Ma-s, ris, m. 103.
Mass-a, x, f. 169.
Mát-er, ris, m. 229.
Materter-a, x, f. 229.
Matéri-a, x, f. 55. 441.
Matúr-us, a, um. 318.
Matu

Maturefcére (matu-
 rui, -) 383.
Maxill-a, x, f. 140.
Meáre 439.
com Meatus, ūs, m. 268.
Mechánic-us, i, m. 208.
Medéri 453.
Medicament-um, i, n. 453.
Médic-us, i, m. 453.
Medimn-us, i, m. 218.
Meditári 400.
Médi-us, a, um. 295.
Médi-um, i, n. 47. 238.
 per Medium, 438.
Medull-a, x, f. 84.
 142. 169.
Méjere, (minxi, mi-
 ctum) 392.
Mel (mellis, n.) 167.
Mél-o, ónis, m. 187.
Membr-um, i, n. 129.
Membrán-a, x, f. 142.
Memixisse, 402.
Memóri-a, x, f. 149.
 402.
Mendax v. sub Mentiri
Mendic-us, i, m. 241.
 448.
Mendicáre, 448.

Mend-um, i, n. 225. 86
Men-s, tis, f. 148.
Mens-a, x, f. 245.
Mens-is, is, m. 49.
Mensúr-a, x, f. 48. 217.
Mensuráre 415.
Mentiri, 407.
Mend-ax, ácis, m. 448.
Ment-um, i, n. 130.
Mercari & Mercátor, v.
sub Merx.
Merc-es, édis, f. 226.
 456.
Mercenári us, i, m. 256.
Merend-a, x, f. 244.
Mer-éri, (itus sum,) 459.
Mérertr-ix, icis, f. 263.
Merg-a, x, f. 161.
Mér-gere, (fi, sum) 412.
Merg-es, itis, f. 161.
Merg-us, i, m. 115.
Meridi-es, ei, m. 50.
Merul-a, x, f. 112.
Mér-us, a, um. 319.
Mer-x, cis, f. 239.
Mercári, 448. (239.
Mercátor, óris, m. 448.
Mellis v. sub Métere.
Metall-um, i, n. 75.
Méte

Métere, (mess-ui, um) 445.
 Mess-is, is, f. 161.
Metiri, (mensus sum) 395.
Metú-ere, (i, -) 404.
 Mét-us, us, m. 150.
 Me-us, a, um. 361.
Mic-a, a, f. 46.
 Mic-áre, (ui, -) 373.
Migráre 439.
 Mil-es, itis, m. 273.
Mili-um, i, n. 91.
 Mille, 300.
 Milliár e, is, n. 217.
Mlv-us, i, m. 114.
Min-a, árum, f. plur. 266.
Miner-a, a, f. 74.
Min-gere (xi, mictum) 392.
Minist-er, ri, m. 459.
 Ministrá re 459.
Min-or, óris, m, & f. 125.
 Minu-ere (i, tum) 415.
 Minús 472.
 Minút-us, a, um. 304.
Morári 400.
Mirácul-um, i, n. 282.

Misc-ere, (ui, mistum & mixtum) 414.
 Miscell-us, a, um. 319.
Mis-er, era, erum. 365.
 Misericor-s, dis, g. o. 343.
 .*Mit-is*, is, e. 355.
Mitr-a, a, f. 180.
Mi-ttere (si, sum) 393.
aMittere 416.
diMittere (si, sum) 433.
 Modest-us, a, um. 344.
 Módic-us, a, um. 360.
 Modiol-us, i, m. 203.
Módi-us, i, m. 218.
 Modò 469.
 Módul-us, i, m. 185.
Mod-us, i, m. 43.
Moeni-a, um, n. plur. 234.
Mœre-re 404.
 Mœr-or, óris, m. 150.
 Mœst-us, a, um. 328.
Mól-a, a, f. 168.
 Mól-ere (ui, itum) 445.
 Molit-or, óris, m. 445.
Mól-es, is, f. 208.
 Molest-us, a, um. 356.
Moll-is, is, e. 211. 313.

Momen-

Momentum, i, n. 49.
Mon-ere, (ui, itum,) 455. 407.
Monét-a, a, f. 253.
Mons, tis, m. 70.
Montosus, a, um. 313.
 Monstráre 417.
 Monstr-um, i, n. 158.
Mor-a, a, f. 49.
 Morári 398.
 Morbilli 155.
Morb-us, i, m. 156.
Mordere, (momordi, morsum) 391.
Mór-es (um, m, plur.) 233.
 Moriger-us, a, um. 345.
 Morós-us, a, um. 356.
Móri, (mortuus lum)
 Mor-s, tis, f. 464. (384)
 Mortál-is, is, e. 288.
 Mortu-us, a, um. 321.
Móri-o, ónis, m. 254.
Mortári-um, i, n. 237.
Mór-am, i, n. 100.
Moschus, i, m. 213.
Motacilla, a, f. 115.
 Mótus v. sub *Movére*.
Mo-vére (i, tum.) 370.
 Movéri, 384.

diMo-vére 435. 87
 Mót-us, us, m. 43. 103.
 Mox 469.
Mucc-us, i, m. 146.
 Muccini-um, i, n. 183.
Mucére 383.
Mucr-o, ónis, m. 272.
Mug-ire, (ivi, itum) 388.
Mul-cére (si, sum) 395.
Mulct-a, a, f. 259.
Mul-gere, (si, sum) 446.
Muli-er, eris, f. 128.
Muls-um, i, n. 176.
Multa v. *Mulcta*.
Mult-us, a, um. 298.
 Multiplicáre 497.
 Multiplicati-o, ónis, f. X.
Mulus, i, m. 123.
Mund-us, i, m. 42. 288.
Mund-us, a, um. 344.
Mun-gere, (xi, ctum) 423.
Munire 421.
Mún-us, eris, n. plur. múnera. 265.
 plur. munia. 250.
 Murmuráre 450.
Múr-us, i, m. 188.
 Murári-

Murári-us, i, m. 188. Mutáre 370.
 Mu-s, ris, m. 125. Mútil us, a, um. 292.
 Musc-a, x, f. 117. Mutire 406.
 Múscul-us, i, m. 143. Mút-us, a, um. 335.
 Musc-us, i, m. 86. Mútu-us, a, um. 346.
 Mussáre 406. Mutuári 430.
 Must-um, i, n. 178. Mystéri-um, i, n. 279.

N.

Na, 467. Navit-a (& Nauta) a, m. 207.
 Nev-us, i, m. 152. Navigáre, 450.
 Nam 493. (416. Návus v. Gnávus.
 Nancisci, (naetus sum) Ne 467.
 Nán-us, i, m. 307. Nè 462.
 Nare v. Natáre. Nebul-a, x, f. 62.
 Nár-is, is, f. 132. 423. Nec-nec 488.
 Narráre, 407. Necáre 460.
 Na-sci (tus sum) 384. Neceffe 461.
 Nass a, x, f. 170. Necessári-us, a, um. 498.
 Nasturti-um, i, n. 87. Ne-ctere (xui, xum) 414.
 Nás-us, i, n. 130. Nefas, 342.
 Natáre 385. Negáre 461. 407.
 Nat-es, ium, f. plur. 134. Negligen-s, tis g.o. 353.
 Náti-o, ónis, f. 228. Negligenti-a, x, f. 225.
 cog Nati-o, ónis, f. 229. Negóti-um, atio, i, n. 232. 238.
 Natúr-a, x, f. 53. Nempe 413. 492.
 Nause-a, x, f. 207. Ném-us, oris, n. 102.
 Náv-is, is, f. 205.

Nep-os.

Nép-os, ótis, m. 229. Nept-is, is, f. 229.
 Nequam, g.o. 345. Né-re (vi, tum) 443.
 Netr-ix, icis, f. 182. 443.
 Nerv-us, i, m. 145. Neutiquam 467.
 Ne-x, cis, f. 260. Ní v. Nísi.
 Nétáre 390. Níd us, i, m. 108.
 Níg er, ra, rum. 338. Nihil 41. 287.
 Nímírum 492. Nívis 378.
 Nímium 472. Nimi-us, a, um. 360.
 Ningere v. sub Nix. Nísi, Ní, 491.
 Nís-us, i, m. 114. Nit-ére (ui, -) 423.
 Ni-ti, (xus sum) 382. Nitr-um, i, n. 76.
 Nivére v. Níctáre. Ni-x, vis, f. 63.
 Nin-gere, (xi, -) 375. Nóbil-is, is, e. 322.
 Noc-ere, (ui, itum) 428. Nocen-s, tis, g.o. 462.

Noctu & Nocturnus, v. 88. Nox.
 Nódul-us, i, m. 181. Nolle, (nolui, -) 401.
 Nóm-en, inis, n. 41. Non 467.
 Norm-a, x, f. 188. Nescere, (nó-vi, tum) 409.
 Nost-er, ra, rum. 361. Notáre 408.
 Not-us, a, um. 328. Novácul-a, x, f. 210.
 Nóvem 300. Noverc-a, x, f. 230.
 Nób-us, a, um. 296. No-x, cis, f. 50.
 Noctu, 249. Nocturn-us, a, um. 116.
 Noxi-us, a, um. 289. Nú-bere, (psi, ptum,) 454.
 Núb-es, is, f. 62. Núbil-us, a, um. 311.
 Nucle-us, i, m. 101. Núd-us, a, um. 323.
 Nudáre, 410. Nú-ere, (i, tum) 389.
 Nugáris 407. Nullius modi, 287.
 Nune

Num? 467.
Núm-en, inis, n. 278.
Númer-us, i, m. 48.
 Numeráre, 414.
Numm-us, i, m. 239.
Nunc, 469. 288.
Nunci-us, i, m. 276.
 176.
Nuncupáre 371.
Núndin-a, árum f. plur.
 239.

O.

Ob 482.
Obb-a, x, f. 248.
Obedire 456.
Obes-us, a, um. 332.
Ob-ex, icis, m. & f.
 191.
Obiect-um, i, n. 412.
obJurgáre, 407.
obLectare, 213.
Oblivisci (oblítus sum)
 402.
Obol-us, i, m. 239.
obRüere, (i, tum) 411.
Obscen-us, a, um. 346.
Obscúr-us, a, um. 310.
obSeráre, 422.

Nunquam 469.
Núper 469.
Núper-us, a, um. 296.
Nupti-a, árum, f. plur.
 227.
Núr-us, ús, f. 230.
Nusquam, 468.
Nutríre 454.
Nutr-ix, icis, f. 454.
Nu-x, cis, f. 97.

Odorári 387.
Off-a, x, f. 247.
 Offensiva arma 270.
Offici-um, i, n. 250.
Olére, (ol-évi & ui, tú)
 383.
Olescere 382. (323.
adOlesc-ens, entis, m.
adOlesc-ens, entis, g.o.
 128.
abOl-ére (évi, itú) 464
Olfaet-us, ús, m. 213.
Olim, 186. 469.
Oliv-a, x, f. 100.
Oll-a, x, f. 195.
Ol-or, óris, m. 109.
Ol-us, eris, n. 85.
Om-en, inis, n. 282.
abOminari 404.
 Omnia 41. 285.
Opac-us, a, um. 304.
Operári 441.
Operári-us, i, m. 226
Op-es, um, f. plur. 241
Opif-ex, icis, m. 441.
Opím-us, a, um. 320.
Opinari 400.
Opíni-o, ónis, f. 341.
Opitulári 372
Oportére 461.

opPer-íri, (tus sum,) 89
 433.
Oppid-um, i, n. 233.
OpPósitè 285.
Optare 416.
Opsónium, v. *Obsonium*
Op-us, eris, n. 350.
Or-a, x, f. 69.
Oráre 407.
Orb-is, is, m. 216.
Orbil-e, is, n. 203.
Orbit-a, x, f. 200.
Ore-us, i, m. 56.
Or-diri (fus sum) 370.
Ord-o, inis, m. 47.
 Ordinátim 285.
Orgyi-a, x, f. 217.
Orichalc-um, i, n. 78.
Or-íri, (tus sum) 373.
Oríg-o, inis, f. 53.
Ornáre 441.
Orphan-us, i, m. 231.
Oryz-a, x, f. 91.
Os, oris, n. 130.
Os, ossis, n. (in anima-
 li) 140.
Osfacrum 141.
Osc-en, inis, m. 113.
Oscitáre 391
Osculári 391
 Ostea,

Osten-dere, (di, sū) 417

Ostentāre, 433.

Ostre-a, x, f. 120.

Oti-um, i, n. 277.

Otiāri, 440.

Ovāre 408.

Ov-is, is, f. 122.

Ov-um, i, n. 108.

P.

Pāb-o, ōnis, m. 209.

Pābul-um, i, n. 163.

Pac-isci, (tus sum) 459

Pagin-a, x, f. 222.

Pāg-us, i, m. 232.

Pāl-a, x, f. 160.

Palam, 485.

Palang-a, x, f. 209.

Palāri, 398,

Palāri-um, i, n. 186.

Palāt-um, i, n. 132.

Pāle-a, x, f. 163.

Pall-a, x, f. 180.

Pall-ēre, (ui, -) 452.

Palli-um, i, n. 180.

Palm-a, x, f. (in manu)

136.

Palm-es, itis, m. 177.

Palm-us, i, m. 217.

Palpāre, 395.

Palpitāre 398.

Palpebr-a, x, f. 131.

Pāl-us, i, m. 160. 421.

Pal-us, ūdis, f. 65.

Pāmpin-us, i, m. 177.

Pān-dere, (di, sum) 437

Pāngere (pepigi, & pan
xi, pactum) 421.

Pānicu-la, x, f. 90.

Paniculātum (far) 91.

Pānic-um, i, n. 91.

Pān-is, is, m. 169.

Pann-us, i, m. 184. 499

Pānnif-ex, icis, m. 499

Papā! 496.

Papāv-er, eris, n. 87.

Papili-o, ōnis, m. 117.

Papul-a, x, f. 155.

Papyr-us, i, f. 221.

Par, g. o. 288.

Paradis-us, i, m. 284.

Parāre 453

Parāt-us, a, um. 350.

Pārcere (parsi, & peper
ci, par-tum, & -citū)

Parc-us, a, um 362 (462)

Pard-us, i, m. 126 (228)

Parentes, um, m. plur.

Par-ēre

Par-ēre, (ui, itum) 458

apParēre, (ui, -) 372.

comPar-ēre (ui, -) 461.

disPar-ēre, (ui, -) 372.

Pārere, (pēperi, par-
tum) 454.

Pāri-us, etis, m. 189.

Par-s, tis, f. 44.

Parūm 472.

Pār-us, i, m. 113.

Parv-us, a, um. 293.

Pā-scere (vi, stum) 446.

Pasc-uum, i, n. 159.

Past-or, oris, m. 166.

Pass-er, eris, m. 110.

Passim 398.

Pass-us, i, m. 217.

Passio, v. sub Pāti.

Pastin-um, i, n. 177.

Pāt-er, ris, m. 229.

Pāter-a, x, f. 248.

Pat-ēre, (ui, -) 381.

Pā-ti, (ssus sum) 368.

Passi-o, ōnis, f. 466.

Patibul-um, i, n. 262.

Pātin-a, x, f. 246.

Patrāre 413.

Pātri-a, x, f. 233.

Patru-us, i, m. 229.

Panc-us, a, um. 298.

Pau-per, eris, g. o. 324. 70

Pav-ēre, (i, -) 404.

Paviment-um, i, n. 193.

Pāv-o, ōnis, m. 109.

Pa-x, cis, f. 264.

Peccāre, 405.

Pe-ctere (xui & xi, xum
& ticum) 443.

Pect-en, enis, m. 210

Pect-us, ōris, n. 134.

Pecūni-a, x, f. 239.

Pēc-us, ūdis, f. & oris,

n. 121. (458)

Pé-dere, (pédi, ditum)

Pedicul-us, i, m. 106.

Péd-um, i, n. 166.

Péllere, (pépuli, pul-
sum) 435.

Pell-is, is, f. 195.

Pellice-um, i, n. 185.

Pelli-o, ōnis, m. 185.

PelLúcid-us, a, um. 304

Pelv-is, is, f. 245.

Pendēre, (pependi, pen-
sum) 463.

Péndere, v. Suspendere

Penè 472.

Penes, 484.

Penetrāre 438.

Penicill-us, i, m. 215.

Pón-is

Pén-ix, is, m. 123.

Penitus, 472.

Penn-a, æ, f. 108. 223.

Penuári-um, i, n. 194.

Penúri-a, æ, f. 267.

Pénul-a, æ, f. 200.

Per, 435. 477.

Pér-a, æ, f. 166.

Perc-a, æ, f. 119.

perCípere, (percé-pi, ptum) 147.

Pérdere (perdi-di, tum) 372.

Péredit-us, a, um. 365.

perDi-scere, (dici, -) 498.

Perd-ix, ícis, f. 111.

perDoc-ére, (ui, tum,) 498.

Peregrinári, 439.

Perféc-tus, a, um. 350.

Pergamén-a, æ, f. 221.

Per-gere, (rexi, re-ctum) 370.

Pérgul-a, æ, f. 194.

Perícul-um, i, n. 267.

Periculós-us, a, um. 351.

Per-ímere, (émi, emtū) 464.

perIre, (perij, -) 369.

rePertorium 500.

aPerire (ui, tum) 422.

perMutáre 448.

Pern-a, æ, f. 173.

Perníci-es, eí, f. 266.

Pérper-us, a, um. 344.

Pérsic-um, i, n. 98.

Perfón-a, æ, f. 322.

Pértic-a, æ, f. 171. 217.

Pe-s, dis, m. 135. 334.

comP-es, edis, f. 261.

Péssul-us, i, m. 191.

Pest-is, is, f. 157 (430).

Pét-ere, (ivi & ii, itum)

Pétíl-us, a, um. 334 (430).

Petiol-us, i, m. 101.

Pharmacopœ-um, i, n.

237. (453)

Pharmacopol-a, æ, m.

Phasián-us, i, m. 112.

Píc-a, æ, f. 110.

Pictor, v. *sub Pingere*.

Píg-er, ra, rum. 352.

Piget 462.

Pigmentum, v. *sub Pin-*

gere.

Pign-us, oris, n. 240.

Píl-a, æ, f. 168. 189.

Píle-us, i, m. 180.

Píl-um, i, n. 168.

Píl-us

Píl-us, i, m. 121.

Pincern-a, æ, m. 248.

Pin-gere, (xi, pictum,) 443. (443.

Pict-or, óris, m. 215.

Pigment-um, i, n. 215.

Pingv-is, is, e. 321.

Pingv-escere 384.

Pinn-a, æ, f. 118.

Pin-sere, (ui, situm,) 445. (445.

Pist-or, óris, m. 169.

Pin-us, i, & ús, f. 96.

Píp-er, eris, n. 174.

Pir-um, i, n. 98.

Pisc-is, is, m. 104.

Piscári, 446. (446.

Piscát-or, óris, m. 170.

Pistill-um, i, n. 237.

Pistor, v. *sub Pinsere*.

Pistrín-um, i, n. 168.

Pis-um, i, n. 89.

Pituit-a, æ, f. 145.

Pi-us, a, um. 303.

Pi-x, cis, f. 96.

Placáre, 428.

Placent-a, æ, f. 212.

Plac-ére, ui, itum. 401.

disPlicére, (ui, tum,) 401.

Plácid-us, a, um. 355. 91

Plág-a, æ, f. 152.

Plag-a, æ, f. 52.

Plágul-a, æ, f. 221.

Planc-a, æ, f. 160.

Plán-gere, (xi, ctū) 408.

Plant-a, æ, f. 82, 138.

Plantáre 444.

Plánu-s, a, um. 313.

Plate-a, æ, f. 235.

Plau-dere, (si, sum) 408.

Plaustr-um, i, n. 204.

Ple-bs, bis, f. 255.

Plé-tere, (xi, xum) 437.

Plén-us, a, um. 310. 318.

Plenè 499.

Plíc-a, æ, f. 184.

Ploráre, 408.

Plú-ere, (i, & vi, tum) 375.

Plúvi-a, æ, f. 63.

Plúm-a, æ, f. 108.

Plumb-um, i, n. 77.

Plus 472.

Plúte-us, i, m. 281.

Plúvia, v. *sub Pluere*.

Pócul-um, i, n. 248.

Pódi-um, i, n. 194.

Pœn-a, æ, f. 259.

Pœnitère, 405.

H

Pœni-

Pœnitūd-o, inis. f. 157
Polent-a, a, f. 178.
Polire, 441.
Poll-ère, (ui, -) 403.
Poll-ex, icis, m. 136.
Pollūt-us, a, um. 345.
Pom-um, i, n. 97.
Pondo, g. n. 219.
Ponderāre, 415.
Pond-us, eris, n. 48.
Ponē, 435.
Pō-nere (sui, situm) 436
comPō-nere, (sui, si-
tum) 414.
Pon-s, tis, m. 205.
Ponticul-us, i, m. 205
Pont-o, ōnis, m. 205.
Popl-es, itis, m. 138.
Pōpul-us, i, m. 255.
Porc-us, i, m, 122.
Porr-igere, (exi, e-
ctum) 393.
Porro, 438.
Porr-um, i, n. 87.
Port-a, æ, f. 234.
Portāre, 436.
Port-us, ūs, m. 207.
Pōsse (potui, -) 360. 403
Poss-idere, (ēdi, ēssum,)
416.

Post, 483.
Pōst, 288.
Postea, 286.
Post-is, is, m. 190.
Postulāre, 430.
Potāre, v. sub Potus.
Poteſt-as, atis, f. 259.
Potiri, 416.
Potius, 489.
Pōt-us, ūs, m. 176. 428
Potāre, 425.
Prab-ère (ui, itum) 393
Præceptum, i, n. 225.
Præcipu-us, a, um. 495.
Præc-o, ōnis, m. 457.
Præc-ox, ōcis, g. o. 318.
Præd-a, æ, f. 276.
Præd-o, ōnis, m. 200
ptæDicāre, 457.
præire, 450.
Præli-um, i, n. 275.
Præmi-um, i, n. 259.
præParāre, 441.
Præsen-s, tis, g. p. 296
Præſep-e, is, n. 164.
præSt-āre, (iti, itum)
431.
Præter, 476.
Præterit-us, a; um. 296.
Prætor, ōris, m. 251.
Prandi-

Prandi-um, i, n. 244.
pran-dère, (di sum.)
425.
Prat-um, i, n. 159.
Præ-v-us, a, um. 344.
Præc-es, um, f. plur. 279.
Præcium, v. sub Præti-
um.
Prehen-dere (di, ſu) 393
Præ-lum, i, n. 208.
Præmere, (preſſi, ſum)
394.
Præti-um, i, n. 239. 359
Prim-us, a, um. 295.
Primò, 388. 474.
Primari-us, a, um. 495
Princ eps, ipis. m, & f.
252.
Principi-um, i. n. 47.
Priſc-us, a, ūm. 296.
Privāre, 431.
Privat-us, a, um. 322.
Privign-us, i, m. 230.
Privign-a, æ, f. 230.
priviLégi-um, i, n. 252
Pro, 482.
Probr-um, i, n. 277.
Prób-us, a, um. 344.
Probāre, 417. (255.
Prócer-es. um, m. plur.

32
Procér-us, a, um. 317.
Prócul, 481.
Préc-us, i, m. 454.
Procire, 454.
Pród-ere, (idi, itū) 428.
Prodeſſe, 428.
Prodigi-um, i, e. 282.
Pródig-us, a, um. 362.
proFan-us, a, um. 297.
proFeſt-us, (dies) a, um.
309. (456.
proF-icere, (éci, ectum)
proFiciſci, (profeſtus,
ſum) 439.
proFund-us, a, um. 312.
próGre-di. (ſſus, ſū) 385
proHib-ère (ui, itū) 403
Próm-ere, (ſi, tum) 447.
proMi-ttere, (ſi, ſſum)
403. 431.
Promulgare, 457.
Promptus, 300.
Promus Cond-us, i, m.
447.
Prón-us, a, um. 308.
Prope, 481.
Properāre, 398.
Propiti-us, a, um. 363
Própri-us, a, um. 360.
Propter, 328. 482.
Pror-a

Pror-a, x, f. 206.
Prorsus, 472.
Prosp-er, era, erum. 365
proSp-icere (exi, ectum)
 465.
Proteru-us, a, um. 344.
proV-denti-a, x, f. 282.
Pruin-a, x, f. 63.
Prún-a, x, f. 61.
Prún-um, i, n. 98.
Prurire 452.
Públic-us, a, um. 322.
Pudére, 462.
Pu-er, eri, m. 128.
Pu-ell-a, x, f. 128.
Púg-il, ilis, m. 460.
Pugillár-es, ium, m. plu.
 224.
Púgi-o, ónis, m. 271.
Pugn-a, x, f. 275.
Pugnáre 460.
Pugn-us, i, m. 136.
Pulch-er, ra, rum. 289.
Púl-ex, icis, m. 106.
Pull-us, i, m. 108.
Púll-us, a, um, 338.
Pulment-um, i, n. 247.
Pulm-o, onis, m. 144.

Qvâ, 468.

Pulp-a, x, f. 101.
Púlpit-um, i, n. 281.
Pul-s, tis, f. 168.
Pulsare, 412. 214.
Pulv-is, eris, m. 72.
Pulvin-ar, áris, n. 211.
Pumili-c, ónis, m. 158.
Punct-um, i, n. 222.
Púngere, (pupugi, pun-
 ctum) 409.
Purire, 462.
Pupill-a, a, f. 131.
Pupill-us, i, m. 231.
Pupp-is, is, f. 206.
Pur-us, a, um. 314.
Purgare, 418.
Pu-s, ris, n. 155.
Pústul-a, x, f. 155.
Púsul-a, x, f. 155.
Putám-en, inis, n. 101.
Putáre, 444. 400.
Putére, (ui, -) 464.
Púte-u, i, m. 236.
Putr-ére, (ui, -) 464.
Putr-is, is, e. 318.
Pút-u, a, um. 314.
Pyx-is, idis, f. 237.

Q.

Qvadrát-us, a, um. 306.
Qvadrú-

Qvádrupe-s, dis. g. o. 104.
Qvæq;, v. *Qvæq;*.
Qvæ-rere, (sivi, situm)
 416.
Qvål-is, is, e. 289.
Qvam 489.
Qvamdiu? 470.
Qvando? 469.
Qvandoq;, 452.
Qvanqvam. 490.
Qvantópere, 472.
Qvantis, a, um, 301.
Qvantum? 472.
Qvære? 475.
Qvâsi, 471.
Qvâ-tere (ssi, ssum) 415.
Qvâtuor, 52. 300.
Qvater, 473.
Qve, 487.
Qverc-us, ús. f. 96.
Qvé-ri (stus sum) 452.
Qvia, 493.
Qvid? 367.

R.

Râbi-es, ei, f. 156.
Râ-dere, (si, sum) 394.
Râ-dius, i, m. 60. 203.
Rad-ix, icis, f. 87.
Râm-us, i, m. 83.
Rân-a, x, f. 127.

H3

93
Qvidem, 481. 490.
Qvi-es, étis, f. 267.
Qvié-scere, (vi, tum)
 207. 384.
Qvilibet, 232. 409.
Qvinque, 300.
Qvinqvies, 473.
Qvippe, 492.
Qvi-re, (vi, tum) 403.
Qvis? 367.
Qvisq;, *qvæq;*, *qvodq;*
 368.
Qvisqvili-a, árum, f.
 plur. 165.
Qvô, 468.
Qvod, 285. 367.
Qvôd, 492.
Qvomodo? 471.
Qvóniam, 493.
Qvoq;, 487.
Qvot? 299.
Qvóties? 473.
Qvótu-s, a, um. 295.

Rancére, 383.
Râp-a, a, f. 87.
Râp-ere, (ui, tum) 393.
cor Reptio, onis, f. 225.
Râp-ax, ácis, g. o. 114.
Raptáre, 435.
Rapha-

Ráphán-us, i, m. 87.

Rár-us, a, um. 298. 312

Raró, 473.

Rástr-um, i, n. 162.

Ráti-o, ónis, f. 148.

Rational-is, is, e. 320.

Rát-is, is, f. 205.

Rát-us, a, um. 341.

Rauc-us, a, um. 335.

Recen-s, tis, g. o. 318.

reCitáre, 456.

reConciliári, 432.

reCordári, 402.

Reet-us, a, um. 306.

Reetè, 466.

reCufáre, 431.

Redimíre, 424.

redí-re, (i, tum) 469.

reFert-us, a, um. 297.

reFici, 371.

reFragári, 462.

Refutare, 417.

Ré gere, (xi, etum) 405

cor Recti-o, onis, f. 225

Regim-en-inis, n. 232.

Régi-o, onis, f. 233.

Regnare, 459.

Regn-um, i, n. 233.

Régul-a, a, f. 188.

Religi-o, ónis, f. 278.

reLiqv-us, a, um. 366.

reMinisci, 402.

reMiss-us, a, um. 349.

reMót-us, a, um. 297.

Rém-us, i, m. 206.

Ren, renis, n. 144.

Repentè, 469.

Rép-ere, (fi, tum) 385.

rePer-ire, (i, tum) 486.

rePét-ere, (ivi, itú) 456.

Réri, (rátus sum) 466.

Res, rei, f. 43.

reSalutáre, 407.

reSeráre, 422.

Resin-a, a, f. 96.

reSip-iscere, (ui, -) 405.

reSistere, (refti-ti, tum)

432.

reSpon-dere, (di, fú) 407

Rest-is, is, m. 199.

Resti-o, ónis, m. 199.

Rete, is, n. 170.

reTé-gere, (xi, etum.)

410.

Re-us, a, um. 258.

reVeláre, 410.

reVer-ti, (fús sum) 494.

Re x, gis, m. 252.

Rhéd-a, a, f. 204.

Rict-us, ús, m. 125.

Ri-dere

Ri-dere, (fi, sum) 408.

Rigáre, 444.

Rig-ere, (ui, -) 378.

Ringi, 388.

Rip-a, a, f. 69.

Rit-us, ús, m. 278.

Riv-us, i, m. 64.

Rix-a, a, f. 266.

Robust-us, a, um. 315.

Ró-dere, (fi, sum) 391.

Rogáre, 430. 467.

Róg-us, i, m. 262.

Ró-s, ris, m. 63.

Róf-a, a, f. 93.

Róstr-um, i, n. 108.

Rostráre, 386.

Rót-a, a, f. 203.

Rotund-us, a, um. 306.

Rúb-er, ra, rum. 338.

Rubic-a, a, f. 73.

Rubin-us, i, f. 80.

Rúb-us, i, m. 93. 94

Ructáre, 451.

Rúdere, 388.

Rud-is, is, e. 339.

Rúd-us, eris, n. 189.

Rú-ere, (i, tum) 371.

diRú-ere, 421.

Rúf-us, a, um. 327.

Rúg-a, a, f. 153.

Rugóf-us, a, um. 329.

Rugire, 388.

Rumináre, 392.

Rúm-or, óris, m. 276.

Rúm-pere, (rú-pi, ptú)

Rumpi, 379. (409.

corRúm-pere, (pi, ptú)

370.

Runcáre, 444.

Rústic-us, i, m. 159.

Rúspári, 386.

Rúr-a, a, f. 95.

S,

Sácchar-um, i, n. 174.

Sacc-us, i, m. 168.

Sác-er, ra, rum. 297.

Sacerd-os, ótis, m & f.

Sacrificáre, 457. (281

Sacrifici-um, i, n. 281

Sapè, 416. 473.

Sav-us, a, um. 355.

Savire, 386.

Ság-a, a, f. 263.

Sagén-a, a, f. 170.

Sagináre, 427.

Sagitt-a, a, f. 270.

Sagittári-us, i, m. 460.

Sal, falis, m. 76.

Salin-um, i, n. 246.

Salire, 447.
 Sals-us, a, um. 337.
 Sal-ire, (ivi & ii, tum)
 379.
 Saltare, 385.
 Saliv-a, æ, f. 146.
 Sal-ix, icis, f. 96.
 Saltare, v. sub Salire.
 Saltem, 200. 472.
 Salt-us, ūs, m. 102.
 Sal-us, ūtis, m. 284.
 Salutare, 407.
 Salvare, 372.
 Salv-us, a, um. 365.
 Salvi-a, æ, f. 95.
 Sambuc-us, i, m. 93.
 Sanare, v. sub Sanus.
 San-cire, (xi, citum, &
 etum) 458.
 Sanct-us, a, um. 345.
 Sangu-is, inis, m. 145.
 Sani-es, ei, f. 155.
 Sann-a, æ, f. 254.
 San-us, a, um. 321.
 Sanare, 453.
 Sap-ere, (ui & ii, -) 465.
 Sapi-ēs, entis, g. o. 339.
 Sap-o, ōnis, m. 210.
 Sap-or, ōris, m. 147.
 Sapphir-us, i, f. 80.

Sar-cire, (fi, tum) 443.
 Sart-or, ōris, m. 184.
 Sarcin-a, æ, f. 200.
 Sarrire, 444.
 Sartag-o, inis, f. 175.
 Sartor, v. sub Sarcire.
 Sat, Satis, 472.
 Sat-an, anæ, m. 283.
 Satell-es, itis, m. 253.
 Satis, v. Sat.
 Sat-ur, ura, ūrum. 332.
 Sauci-us, a, um. 352.
 Sax-um, i, n. 79.
 Scab-ere, (i, -) 394.
 Scab-er, ra, rum. 351.
 Scabi-es, ei, f. 157.
 Scav-us, a, um. 333.
 Scal-a, æ, f. 194.
 Scalp-ere, (fi, tum) 394.
 Scalpell-us, i, m. 223.
 Scamn-um, i, n. 211.
 Scandal-um, i, n. 200.
 Scand-ere, (di, ū) 396.
 Scandul-a, æ, f. 192.
 Scaph-a, æ, f. 205.
 Scapul-a, æ, f. 141.
 Scap-us, i, m. 223.
 (charta) 221.
 Scaraba-us, i, m. 117.
 Scarificare, 453.

Scat-

Scat-ere, (ui, -) 379.
 Scatebr-a, æ, f. 64.
 Scel-us, eris, n. 257.
 Scen-a, æ, f. 243.
 Sceptr-um, i, n. 253.
 Schol-a, æ, f. 224.
 Scholastic-us, i, m. 353.
 Scindere, (sci-di, ūm)
 409.
 Scintill-a, æ, f. 61.
 Sci-re, (vi, tū) 371. 406.
 Scirp-us, i, m. 94.
 conscientia, æ, f. 405.
 Scitari, 400.
 Sciur us, i, m. 125.
 Sclop-us, i, m. 270.
 Sco-bs, bis, f. 187.
 Scop-a, arum, f. plur.
 418.
 Scop-us, i, m. 238.
 Scorbūt-us, i, m. 157.
 Scori-a, æ, f. 196.
 Scorpi-us, i, m. 106.
 Screare, 451. (456)
 Scri-bere, (psi, ptum,)
 Scrib-a, æ, m. 223.
 Scriptur-a, æ, f. 222.
 Scrini-um, i, n. 198.
 Scriniari-us, i, m. 198.
 Sero-bs, bis, m & f. 172.

Scrup-us, & scrupulus,
 i, m. 79.
 Sculp-ere, (fi, tum.)
 443.
 Sculpt-or, ōris, m. 443.
 Scurr-a, æ, m. 254.
 Scut-um, i, n. 269.
 Seb-um, i, n. 173.
 Sec-are, (ui, tum) 409.
 Secament-um, i, n. 199.
 Scel-a, æ, f. 280.
 Sēcul-a, æ, f. 162.
 Sēcul-um, i, n. 49.
 Secum, 435.
 Secundo, 474.
 Secūr-is, is, f. 187.
 seCūr-us, a, um. 340.
 seCurit-as, atis, f. 267.
 Secus, 479.
 Sed, 489.
 Sedare, 407.
 Sedere, (di, ūm) 397.
 asSessor, ōris, m. 462.
 Sedil-e, is, n. 211.
 Sediti-o, ōnis, f. 266.
 Sēdul-us, a, um. 353.
 Sēg-es, etis, f. 161.
 Segn-is, is, e. 332.
 Semel, 473.
 Sēm-en, inis, n. 161.

H 5

Semi-

Semināre, 445.
 Semis, 289.
 Sémit-a, æ, f. 200.
 Semper, 469.
 Semunci-a, æ, f. 219.
 Sénat-or, óris, m. 251.
 Sen-ex, is, g. o. 128.
 Sensus, v. sub Sentire.
 Sentin-a, æ, f. 207.
 Sen-tire, (si, sum) 384.
 Sensus, ūs, m. 103. 147.
 Sent-is, is, m. 93.
 Scarfim, 474.
 seParāre, 414.
 Sepelire, 434.
 Sep-ire, (si, tum) 444.
 Sép-es, is, f. 160.
 Septem, 300.
 Septimán-a, æ, f. 49.
 Seq-vi, (útus sum) 450.
 Sequen-s, tis, g. o. 500.
 373.
 Séra, æ, f. 191.
 Serén-us, a, um. 311.
 Sé-rere, (vi, sum) 444.
 Séri-us, a, um. 346.
 Serma-o, ónis, m. 346.
 Serò, 469.
 Serótin-us, a, um. 318.
 Sêrp-ere, (si, tum) 385.

Serpen-s, tis, g. o. 104.
 Serr-a, æ, f. 187.
 Sert-um, i, n. 213.
 Serv-us, i, m. 226.
 Servire, 249.
 Selli-o, ónis, f. 211.
 Sét-a, æ, f. 121.
 Sever-us, a, um. 355.
 Sex, 300.
 Sex-us, ūs, m. 103.
 Si, 491.
 Sibilāre, 388.
 Sic, 471.
 Sic-a, æ, f. 271.
 Sicc-us, a, um. 313.
 Sicut, 497.
 Sídere, (fedi, -) 381.
 Sid-us, eris, n. 58.
 Signum, 275.
 Sil-ere, (ui, -) 406.
 Sil-ex, icis, m. 79.
 Silig-o, inis, f. 91.
 Siliqv-a, æ, f. 89.
 Silu-a, æ, f. 102.
 Silvestr is, is, e. 119.
 Simi-a, æ, f. 125.
 Simil-a, æ, f. 169.
 Simil-is, is, e. 285.
 dis Simil-is, is, e. 285.
 Simul, 471.

Simulā

Simulāre, 404.
 Sim-us, a, um. 331.
 Sincér-us, a, um. 319.
 Sine, 485.
 Si-nere, (vi, tum) 403.
 Singuli, æ, a, 326.
 Singult-ire, (ivi, -) 451.
 Sinist-er, ra, rum, 308.
 Siv-us, ūs, m. 184.
 Sif-er, eris, n. 87.
 Sistere, (stiti, statū) 419.
 conSistere, (stiti, -) 380.
 Sit-is, is, f. 146.
 Sitire, 425.
 Situl-a, æ, f. 236.
 Sive-Sive- 488.
 Smaragd-us, i, m. 80.
 Sobri-us, a, um. 357.
 Soc-er, eri, m. 230.
 Socr-us, ūs, f. 230.
 Sôci-us, a, um. 299.
 Sôci-us, i, m. 265.
 Societ-as, atis, f. 226.
 Socrus, v. sub Socer.
 Sol-lis, m. 59.
 Solāri, 429.
 Solāti-um, i, n. 265.
 Solère (itus si) 370. 462.
 Solicit-us, a, um. 340.
 Sôlid-us, a, um. 316.

Solitārius, v. sub Solus. 26.
 Sôli-um, i, n. 253.
 Solum, (pedis) i, n. 139.
 Sôl-us, a, um. 299.
 Solitāri-us, a, um. 346.
 Sôlv-ere, (i, solūtum,) 409. 448.
 ab Sol-vere (vi, útū) 462.
 Sômni-um, i, n. 147.
 Somniāre, 399.
 Somn-us, i, m. 147.
 Son-s, tis, g. o. 363.
 Sôn-us, i, m. 147.
 Son-are (ui, itum) 214.
 Sonór-us, a, um. 335.
 Soporāre, 429.
 Sorb-ere, (ui, itum & forptum) 425.
 Sord-es, is, f. 418.
 Sord-ere, (ui, -) 383.
 Sôr-or, óris, f. 228.
 Sor-s, tis, f. 282.
 Sosp-es, itis, g. o. 352.
 Spāt-gere, (si, sum,) 414.
 Spāti-um, i, n. 52. 247.
 Spatiāri, 396.
 Spéc-us, ūs, m. f. & n. 70.
 Spelunc-a, æ, f. 186.
 Sperāre,

Sperāre, 404.
Spe-s, i, f. 150. 279.
Spérnere, (spé-vi, tum) 401.
Spíc-a, x, f. 90.
Spíce us, a, um. 91.
Spín-a, x, f. 93.
Spína dorsí, 141.
Spir-a, x, f. 212.
Spirāre, 377.
Spirit-us, ūs, m. 54.
Spiss-us, a, um. 312.
Spítham-a, x, f. 217.
Splend-ére, (ui, -) 373.
Spóli-um, i, n. 278.
Spond-a, x, f. 211.
Spondére, (sponpondi. sponsum) 431.
Spongi-a, x, f. 210.
Spons-us, i, m. 227.
Spons-a, x, f. 227.
Spontāne us, a, um. 342.
Spú-ere, (i, tum) 451.
Spúm-a, x, f. 68. 379.
Spumāre, 379.
Spurc-us, a, um. 344.
Spúri-us, a, um. 325.
Squál-or, ōris, m. 261.
Squám-a, x, f. 118.
Strābul-um, i, n. 163.
Stádi-um, i, n. 217.
Stagn-um, i, n. 65.
Stann-um, i, n. 77.
Stáp-es, édis, m. 201.
Stāre, (stēti, stātum.) 397.
Stan-s, tis, g. o. 65.
Statim, 469.
cōsta-us, antis, g. o. 342.
Stāti-o, ōnis, f. (nāvum) 207.
Statú-ere, (i, tum) 436.
Stat-us, ūs, m. 439.
Stég-a, x, f. 206.
Stell-a, x, f. 59.
Sterc-us, ōris, n. 146.
Stercorāre, 445.
Stéril-is, is, e. 313.
Stérnere, (stra-vi, tum) 436.
Stern-um, i, n. 141.
Sternutāre, 451.
Sterquiliiniū, i, n. 165.
Stert-ere (i & ui, -) 451.
Stillāre, 379. 423.
Stil-us, i, m. 223.
Stipāre, 415.
Stipendi um, i, n. 459.
Stip-es, itis, m. 83.
Sti-ps, pis, f. 268.
Stipul-a

Stipul-a, x, f. 161.
Stir-ps, pis, f. 74.
Strāgul-a, x, f. 201.
Stram-en, inis, n. 163.
Strangulāre, 463.
Strēnu-us, a, um. 349.
Strép-ere (ui, itum) 396.
Strictus, v. sub Strin-gere,
Strid-ére, (i, -) 391.
Strigil-is, is, f. 202.
Stri-ngere (nxi, ctū) 394.
Strict-us, a, um. 358.
Strá-ere, (xi, ctū) 421.
Strúm-a, x, f. 153.
Stud-ére, (ui, -) 403.
Stult-us, a, um. 339.
Stúp-a, x, f. 182.
Stup-ére, (ui, -) 384.
Sturn-us, i, m. 112.
Stylus, v. Stilus.
Sub, 486.
Súbdit-us, a, um. 250.
Súbitò, 469.
subSelli-um, i, n. 224.
Subter, 479.
Subtus, 479.
Súbul a, x, f. 185.
Súccin-um, i, n. 76.
Succ-us, i, m. 75.
Succus mineralis, 76. 97.
Sudāre, 452.
Sud-or, ōris, m. 146.
Súd-es, is, f. 460.
Súd um, g. n. 311.
Sú-ere, (i, tum) 443.
Sutūr-a, x, f. 184.
Suff-icere, 466.
suffire, 426.
suffragari, 462.
suffrut ex, icis, m. 95.
Su-gere, (xi, ctum) 384.
Sulc-us, i, m. 161.
Sulf-ur, uris, n. 76.
Sum, 487.
Súm-ere (fi, tum) 403.
conSumere, (fi, tū) 403.
Supell-ex, édilis, f. 175.
Super, 486. 205.
Superb-us, a, um. 340.
SuperCili-um, i, n. 131.
SuperFici-es, ei, f. 55.
superLiminar-es, is, n. 190.
SuperSt-es, itis, g. o. 325.
Superstiti-o, ōnis, f. 280.
Supin-us, a, um. 308.
Supplicāre, 408.
Supplici-um, i, n. 259.
Supra, 479.
Suprà

Supra, 468.
Súr-a, x, f. 138.
Surd-us, a, um. 331.
Súr-gere, (rexi, rectú)
397.
SurRip-ere, (ui, surre-
ptum) 393.
Sursum, 382. 436.
Su-s, is, m, & f. 122.
SusPén-dere, (di, sum)
463.

SusSpirare, 452.
SusTentare, 372.
Susurrare, 379.
Sut-or, óris, m. 185.
Sutura, v. sub Suere,
Su-us, a, um, 41.
Sua-dere, (si, sum) 407.
Suáv-is, is, e. 336.
Sue-scere, (vi, tum) 399.
Sylva, v. Silva.
Syngraph-a, x, f. 240.

T.

Tabellári-us, i, m. 276
Tabernácul-um, i, n.
186.
Tab-es, is, f. 156.
Tabul-a, x, f. 224.
Tab-um, i, m. 155.
Tac-ere, (ui, itum) 406.
Tad-a, x, f. 249.
Tedere, 462.
Tál-is, is, e. 289.
Tálitr-um, i, n. 242.
Talp-a, x, f. 125.
Tál-us, i, m. 138.
Tam-diu, 470.
Tamen, 490.
Taminare, 418.
Tandem, 474.

Tángere, (tetigi, ta-
ctum) 387.
atT-ingere, (igi, actú)
Tanquam, 471. (460.
Tant-us, 2, vm. 301.
Táp-es, étis, m. 246.
Tard-a, x, f. 111.
Tard-us, a, um. 291.
Tardare, 398.
Taur-us, i, m. 122.
Taxare, 448.
Té-gere, (xi, tum) 410.
Tect-um, i, n. 189.
Téges, etis, f. 211.
Tégul-a, x, f. 192.
Tegument-um, i, n. 180.
Tél-a, x, f. 183.

Telónia

Telóni-um, i, n. 252.
Tél-um, i, n. 270.
Tensere, 475.
Temérit-as, átis, f. 151
Temét-um, i, n. 176.
Tem-nere, (si, tum.)
428.
Tém-o, ónis, m. 203.
Templ-um, i, n. 281.
Témpor-a, um, n. plur.
130.
Temp-us, oris, n. 47.
Temporári-us, a, um,
288.
Tenax, v. sub Tenére.
Téndere, (tetendi, ten-
sum) 437. (456.
atTendere, (di, tū) 371
Ténebr-a, árum, f. plur.
60.
Tén-er, era, erum. 315.
Ten-ére, (ui, tum) 393.
Tén ax, ácis, g. o. 362.
Tentare, 413.
Tentóri-um, i, n. 274
Ténu-is, is, e. 301.
Ten-ús, 478.
Tep-ere, (ui, -) 376.
Tépid-us, a, um. 311.
Ter. v. sub Tres.

Térebr-a, x, f. 187. 88
Terebrare, 442.
Teréd-o, inis, f. 105.
Térere, (tri-vi, tum)
395.
Tér-gere, (si, sum) 418.
Terg-um, i, n. 134.
Términ-us, i, m. 52.
Terr-a, x, f. 57.
Terrestr-is, is, e. 93.
Terr-ere, (ui, itum.)
433.
Tésser-a, x, f. 242. 275.
Test-a, x, f. (in olla) 195.
Test-is, is, m. 258.
Testári, 461.
Testúd-o, inis, f. 127. 214.
Tét-er, ra, rum. 336.
Tétric-us, a, um. 329.
Terra-on, ónis, m. 112.
Téx-ere, (ui, tum) 443.
Text-or, óris, m. 183.
443.
Theatr-um, i, n. 243.
Thesaur-us, i, m. 241.
Thór-ax, ácis, m. 180.
Thu-s, ris, n. 213.
Tibi-a, x, f. 214.
Tign-um, i, n. 187.
Tigr-is, is & idis, f. 126.
Tili-a,

Tili-a, æ, f. 96.
Tim-ère, (ui, -) 465.
Timid-us, a, um, 340.
Tin-a, æ, f. 199.
Tine-a, æ, f. 105.
Tin-gere (xi, ctum) 411.
Tinnire, 412.
Tipul-a, æ, f. 106.
Tir-o, ónis, m. 273.
Tuillare, 427.
Titio, ónis, m. 61.
Tiubare, 397.
Tog-a, æ, f. 180.
Tolerare, 415.
Tollere, 436.
Tollén-o, ónis, m. 236.
Tonare, v. sub *Tonus*.
Tondère, (totondi, toh-
 sum) 443.
Tonf-or, óris, m. 443.
Tén-us, i, m. 214.
Ton-äre (ui, itum) 375.
Tónitr-u, u, n. 63.
Torcül ar, áris, n. 177.
Torment um, i, n. 270.
Tornare, 409.
Torn-us, i, m. 409.
Torp-ère, (ui, -) 399.
Tor-quère (si, tum) 394.
 463.

Torqv-es, is, m & f. 197.
Torr-ens, entis, m. 164.
Torr-ère, (ui, tostum) 447.
Tost-us, a, um, 357.
Torr-is, is, m. 61.
Torv us, a, um. 329.
Tostus, v. sub *Torrère*.
Tot, 299.
Tot-um, ius, n. 44.
Tót-us, a, um. 289.
Trab-s, is, f. 193.
Trache-a, æ, f. 145.
Tragadi-a, æ, f. 243.
Trá here, (xi, ctum,) 435.
at Trabere, (xi, ctum) 409.
Trah-a, æ, f. 202.
Trans, 479.
Trém-ere, (ui, -) 376.
Trémul-us, a, um, 333.
Trepidare, 398.
Tres, tres, tria, 300.
Ter, 473.
Tribuläre, 445.
Trib-us, ūs, f. 256.
Tributa, 252.

Tric-

Tric-a, árum, f. plur. 165.
Triginta, 300.
Trin-us, a, um. 285.
Tripudiäre, 398.
Trist-is, is, e. 328.
Tristári, 404.
Trític-um, i, n. 91.
Trít-or, óris, m. 163.
Trituräre, 445.
Triumph-us, i, m. 276.
Tropha-um, i, n. 276.
Tru-a, æ, f. 175.
Trú-dere, (si, sum) 435.
Trunc-us, i, m. 83.
Tru-x, cis, g. o. 329.
Tu, 367.
Túb-a, æ, f. 214.
Tub-er, eris, n. 152. 153.
Túd-a, itis, m. 188.
Tuéri, 390. 461.
Tugúri-um, i, n. 186.
Tum-ère, (ui, -) 452.

U.

Ub-er, eris, n. 121.
Uber, eris, g. o. 313.
Ubert-as, átis, f. 267.
ubi, 200. 468.
biq; 468.
Id-us, a, um. 311.

Túm-or, óris, m. 1542.
Tumult-us, ūs, m. 267.
Túmul-us, i, m. 71.
Tunc, 469.
Túndere, (tutúdi, tufum
 & tunsum) 395.
Túnic-a, æ, f. 180.
Turbäre, 407.
Túrbid-us, a, um. 311.
Turd-us, i, m. 112.
Tur-gère, (si, -) 379.
Turm-a, æ, f. 273.
Turp-ü, is, e. 289.
Turr-is, is, f. 194.
Turt-ur, uris, m. 112.
Tuss-is, is, f. 156.
Tussäre, 451.
Tút-or, óris, m. 231.
Tút-us, a, um. 351.
Tu-us, a, um. 361.
Tympan-um, i, n. 214.
Tyrann-us, i, m. 252.

Ul-cisci, (tus sum) 432.
Ulc-us, eris, n. 152.
Ulcuscul-um, i, n. 155.
Ulig-o, inis, f. 72.
Uln-a, æ, f. 217.
Ultim-us, a, um. 295.
Ultrá.

Ultrà, 480.
Ultrò 475.
Ululàre, 388.
Ulul-a, æ, f. 116.
Umbilic-us, i, m. 134.
Umbr-a, æ, f. 60.
Unci-a, æ, f. 219.
Unc-us, i, m. 409.
Uncinul-us, i, m. 181.
Unc-us, a, um. 331.
Und-a, æ, f. 67.
Unde, 228. 468.
Un-gere, (xi, ctum,) 449.
Unguent-um, i, n. 213.
Ungu-is, is, m. 137. 123.
Ungul-a, æ, f. 123.
Uni-o, ónis, m. 81.
Un-us, a, um. 299.
Upup-a, æ, f. 112.
Urbs, is, f. 233.
Urce-us, i, m. 195.
Urere (ussi, ustum) 374.
Ur-gere, (fi, sum) 438.
Urin-a, æ, f. 146.
Urn-a, æ, f. 218.
Urs-us, i, m. 126.
Urtic-a, æ, f. 86.
Ursque, 470.
Ursus, 500.
Ut, 369. 471. 491.
Ut-er, ra, rum. 299.
Uter-us, i, m. 121.
Uterin-us, i, m. 326.
Uti, 466.
Uri, (usus sum) 416.
Utilis, is, e. 389.
Utinam, 467.
Uv-a, æ, f. 178.
Ux-or, óris, f. 227.

V.

Vacàre, 440.
Vacc-a, æ, f. 122.
Vacillare, 397.
Vacu-us, a, um. 297.
Vad-um, i, n. 66.
Vadàre, 450.
Và-dere, (fi, sum) 450.
Va, 496.
Váf-er, ra, rum. 339.
Vagàri, 398.
Vág-us, a, um. 310.
Vagin-a, æ, f. 272.
Vagire, 388.
Valde, 472.
Val-ére, (ui, itum) 384.
Valg-us, a, um. 334.
Vall-is

Vall-is, is, f. 70.
Vall-um, i, n. 234.
Vann-us, i, f. 202.
Ván-us, a, um. 341.
Váp-or, óris, m. 62.
Vapuiàre, 456.
Vari-us, a, um. 289.
Variát-us, a, um. 408.
Vár-us, a, um. 334.
Vár-i, órum, m. plur. 172.
Va-s, dis, m. 258.
Va-s, sis, n. 419.
Vás-a, 195.
Vát-es, is, m. 282.
Vect-is, is, m. 208.
Véget-us, a, um. 348.
Véhemén-s, tis, g. o. 343.
Ve-heré (xi, ctum) 449.
Vel, 285.
Vel-vel, 488.
Velàre, 410.
Vel-um, i, n. 206. 410.
Velle (volui, -) 369. 401.
Vellere, (velli, vulsum) 394.
Vellicàre, 394.
Vél-ox, ócis, g. o. 291.
Velum, v, sub *Velàre*.
Vén-a, æ, f. 145.
Venári, 446. 100.
Venát-or, óris, m. 172.
Venábul-um, i, n. 172.
Vén-dere, (didi, ditum) 448.
Venál-is, is, e. 359.
Venén-um, i, n. 107.
Venerári, 428.
Véni-a, æ, f. 259.
Vén-ire, (i, tum) 450.
Venitné? 467.
Vent-er, ris, m. 134.
Ventricul-us, i, m. 62.
Venust-us, a, um. 305.
Ver, veris, n. 51.
Verberàre, 409.
Verb-um, i, n. 222.
Ver-éri, (itus sum) 458.
Vérgere, 382.
Verm-is, is, m. 104.
Verni-x, cis, m. 198.
Verò, 489.
Vér-rere, (ri, sum) 418.
Verr-es, is, m. 122.
Verrúc-a, æ, f. 153.
Vers-us, ūs, m. 222.
Vér-tere, (ti, sum) 437.
adVersari-us, i, m. 432.
Vert-ex (capitis) icis, m. 130.

Ver-n, u, n. 173.
Verum, 490.
Ver-us, a, um. 341.
Veru-ex, écis, m. 122.
Vesci, 384.
Vesc-us, a, um, 320.
Vesic-a, x, f. 144.
Vesp-a, x, f. 117.
Vesper-a, x, f. 50.
Vespertili-o, ónis, m.
 116.
Vest-er, ra, rum, 161.
Vestigi-um, i, n. 200.
Vestis, is, f. 184. 410.
Vestire, 410.
Vestit-us, a, um. 323.
Vetare, 407.
Vet-us, eris, g. o. 296.
Vétul-us, a, um. 321.
Vexare, 429.
Vi-a, a, f. 200.
Viat-or, óris, m. 200.
Vibex, ícis, f. 154.
Vibrare, 415.
Vic-es, ium, f. plur. 282.
Vici-a, x, f. 89.
Vicinus, v. sub Vicus.
Victoria, v. Vincere.
Vict-us, ús, m. 226.
Vic-us, i, m, 235.

Vicín-us, i, m. 459.
Vicín-us, a, um. 297.
Vi-dere, (di, sum) 387.
Viden-s, tis, g. o. 330.
Vidul-us, i, m. 201.
Vidu-us, i, m. 231. 323.
Vidu-a, x, f. 231.
Vi-ére, (évi, étum) 437.
Viét-or, óris, m. 199.
Viét-us, a, um. 318.
Vig-ére, (ui, -) 399.
Vig-il, ilis, m. 274.
Vigilare, 399.
Vigilan-s, tis, g. o. 429.
Viginti, 300.
Vil-is, is, e. 359.
Vill-a, x, f. 159.
Vill-us, i, m. 121.
Vincere, (vici, victum)
 433.
Victori-a, x, f. 275.
Vin-cire, xi, tum. 433.
Víncul-um, i, n. 409.
Vín-um, i, n. 176.
Vine-a, x, f. 177.
Viol-are, 370.
Vir, viri, m. 128.
Virére, 382.
Virid-is, is, e. 315. 338.
Vires, v. sub Vis.

Virg-a,

Virg-a, x, f. 160.
Virg-o, inis, f. 128.
Viridis, v. sub Virére.
Virt-us, útis, f. 277.
Vis, 491.
Vis, vis, f. 45. 409.
Vires, 348.
Visc-us, i, m. 171.
Visc-us, eris, n. 143.
Visire, 451.
Vita, v. sub Vivere.
Vitare, 417.
Vit-is, is, f. 93. 177.
Viti-um, i, n. 277.
Vitric-us, i, m. 230.
Vitr-um, i, n. 81.
Vitriol-um, i, n. 76.
Vitt-a, a, f. 180.
Vitul-us, i, m, 122.
Vituperare, 407.
Vi-vere, (xi, étum) 382.
conViva, x, m. 357.
conVivium, i, n. 357.
Viv-us, a, um. 321.
Vit-a, x, f. 103.

Vix. 467. 104
Vocalis! & Vocare, v.
sub Vox.
Vól-a, x, f. 136.
Volare, 385.
Volúm-en, inis, n. 221.
Volunt-as, átis, f. 148.
Volupt-as, átis, f. 147.
Vól-vere, (vi, útú) 435.
Vóm-ere, (ui, itú) 451.
Vómic-a, x, f. 155.
Vorare, 425.
Vo-vére, (vi, tum) 465.
Vot-um, i, n. 465.
Vo-x, cis, f. 335. 495.
Vocal-is, is, e. 335.
Vocare, 461.
adVocatus, i, m. 258.
Vulg-us, i, m & n. 255.
Vulgár-is, is, e. 350.
Vuln-us, eris, n. 152.
Vulp-es, is, f. 125.
Vult-ur, uris, m. 114.
Vult-us, ús, m. 329.

Z.

Zél-us, i, m. 150.
Zizáni-a, x, f. 92.
Zinzib-er, eris, n. 174.

De instituendis è Latina lingvæ Vestibulo Exercitiis ad Præceptorem commonefactio.

Dilecte, non ignoras Tū illud, *Solus usus facit
artifices: Ususq; parari Exercitiis.* Et ob eam
rem nos voluisse Methodum nostram totam esse
practicam: ubi scilicet Discipuli Omnia ipsimet agant,
Magistro tantum modò exemplis ubiq; præcunte,
imitationem dirigente, errataq; (qvæ a primo rerum
tentamine abesse non solent) emendante. Sic proinde
Tu etiam agere proponito, charissime, ut Exercitiis
rota Tua Schola ferveat; & quidem circa materias omnes,
qvæ tractandæ obveniunt quotidie, horisq; singulis.
*Exercitia si intermiseris, aut frigide urseris,
certus esto profectus Tuorum fore tardos, nec abfore
nauseam.* Ad quod præcavendum, non pigebit iteratò
suggerere, quomodo Omnia tua Exercitijs impleas,
atq; sic Discipulis amoenè procedendi, egregieq; proficiendi,
perpetuas occasiones ministres. Attende igitur.

1. Ante omnia rogo *cave tetricus esse.* Præstat ingenia humanitate allici, quàm territari morositate.
2. Inchoaturus operas, *lauda quàm potes Latina lingvæ, Rerumq; studia;* ut quàm avidissimos subeundi laboris (quem tamen à facilitate & suavitate commendabis) efficias.
3. Ut singuli Discipulorum *Vestibuli exemplaria propria* haheant, monebis, si operas inoffensè procedere voles.
4. Sed è quibus errata Typographica (si qvæ editioni irrepserunt, annotataq; ad calcem videbis) tollendarabis:

102

rabis: ut ne quis ex corrupto exemplari corruptelam addiscendi occasionem habeat, illiq; pari prudentia in aliis post Libris versari condiscant.

5. Ipsum verò hoc Latinitatis Tirocinium pertransendum Tibi cum illis erit ordine partium, quò posita sunt. *Primo* Nomenclatura Rerum Vernacula; *deinde* Latina; *tum* Grammatica; *tandem* Lexicon.

De Textu Vernaculo rectè pertractando.

6. Monui id in Dedicatoria: repetam paucis, & ac comodabo ad Exercitiorum praxin propius.

7. *Primum eò te collimare solo, ut Vernacula hæc Nomenclatura intra bimestre percurratur:* quod commodè poterit, si quotidie cum Discipulis unicà absolvas pagellam. Quid ni autem? nonnisi 26 foliola sunt.

8. *Sumes ergo particellam Textus, quantum Exercitiis unius hora pertractari qveat* (nempe quartam circiter pagellæ partem): quam auscultantibus omnibus præleges, eosq; idem legendo, & clarè ac distinctè pronuntiando, imitari jubebis; duos, tres, decem &c. prouti ad promptos in vernaculis etiam efficiendum lectoris, necessarium esse judicabis.

9. Peractâ sic lectione (per horæ quadrantem) jubentur eundem Textum in libellos suos transcribere, ad manûs velocitatem comparandam: quod iterum ultra horæ quadrantem non exigit. Aut si qui tardiores non sufficiant, permittantur privatim explere lacunas: ut nemini prorsus manum exercendi occasio desit.

10. Tertiò quadrante horæ, (aut paulò ultra) Vocabulorum sensum illis explicabis, & num dextre percipiant res significatas, examinabis.

11. Tandem sub horæ finem incipies Textum pertractatum memoriter pronuntiare, Discipulos ad imitandum provocans. Ingeniosiores enim mox in emulationem prorumpent, alij sequentur. Si qui autem hebetiores ne quidem istâ toties iteratâ repetitione adjuti poterunt, discant hoc idem privatim (horæ

intermediā) subq̄ve horæ alterius initium reddant.

12. Hâc ratione si ad Vernaculi usq̄; Textus finem cum Discipulis processeris, fieri non poterit, quin & legendi habitus in robur illis eat, & manus ad scribendi velocitatem magis magisq̄; se disponat; & Sensus pueriles objectis suis realiter se obvertere, Intellectusq̄; rerum imaginibus pingi, Memoria deniq̄; majorem ad capacitatem extendi, incipiant.

De Textu Latino exercitiis pertrahendo.

13. Latinus Textus ad lustrationem sui, tanquam ignota novæ lingvæ sylva, plus requireret spatij. Duplum itaq̄; damus: Menses nimirum quatuor. Ita enim pensum horarium vix ultra quatuor lineolas excreset: quantillum hoc?

14. Methodus autem utiliter hîc Ingenia exercendi, non erit à priori diversa. Nempe sub initium cujusq̄ve horæ Tu ipse pensum horarium (unius & alterius comitatus) accuratè illis præleges, lectionemq̄; castam imitari jubebis.

15. Mox Latina vernaculè, illis auscultantibus, reddes; monens, eadem hîc inesse, quæ in Hungaricæ (jam prænota) Rerum Nomenclaturæ, Verbum verbo reddi posse. Si ergo sibi familiarefcere volunt Latinæ Voces, conferant privatâ diligentia (antequam ingrediuntur Scholam) utrumq̄; textum, quem tractari ordo postulat.

16. Mandabis inde pensum hoc libello Exercitiorum inscribi ab omnibus, Vernaculo-Latinè, aut vice versâ: usu duplici. *Primo* ut Latinæ orthographiæ advescant: *deinde*, ut immoratione mentis circa eadem objecta diuturniore, omnia facilius memoriæ imprimant.

17. Jubebis autem scripta relegi, ut quam rectè transulerint pateat: ubi errata, si quæ admiserit hic vel ille (nihil enim sine peccato discitur), emendari à condiscipulis

103
scipulis curabis; aut (si nemo illorum animadvertat) emendabis ipse.

18. Horæ appropinquante fini, recitabis pensum memoriter, ut imitetur quisquis potest: imitabuntur enim, alij post alios, tardioribus ad horæ sequentis initium reservatis. Quos quia verisimile est pudore suffusum iri, toties rejici, semperq̄; inter ignavos & ineptos numerari, æmulationis & majoris diligentia stimulus hoc fore confidimus egregium.

De Grammaticæ Vestibularis praxi.

19. Pertractandis hisce Rudimentis abundè sufficiet trimestre: hebdomadæ scilicet duodecim, horas continentes 192.

20. Optem verò, ut antequam hæc cum Discipulis tractare incipias, Grammaticam ipsam nostram pleniorè, cum Annotationibus suis, legere ne pigeat: ut ne rationum cur tali methodo hæc tradantur, ignarus, ullâ parte hæsites. Subdam tamen hoc loco hypomnemata, quomodo cujusvis Capituli, imò præcepti & regulæ, transferenda sit theoria in praxin.

21. Vides autem præcepta hîc dari Latinè tantum, sine translatione vernacula. Ergo exercitij prima pars erit, quâvis horâ transferre Latina in vernaculum, ut præcepti sensus patet. Quod ut ipsi tentent discipuli mandabis: demumq̄; si hæsitabunt, tu succurres.

22. Proximum erit, ut Præceptum (sensu jam perceptum) illustretur Exëmplis quàm plurimis. Ex gr. Capite I. § 1 & 2 differentiam inter *I* & *Jod*, *U* & *Vau*, ut observent melius, jubeantur è Lexico inquirere Voces, ubi illæ occurrunt: ut, *Inanis*, *Jesus*: *Uva*, *Vulpes*. &c.

23. Præceptum (3) Tu ipse illustrabis exemplis, ubi, & quomodo, quatuor illæ Consonæ, diversimodè sonent (Consule Grammat. Janualem.)

24. Paragraphus 5 requireret, ut illis ostendas quomodo

modo Literarum characteres pingendi sint eleganter, inconfusi, indistracti &c. quod & illi mox tentent, non unâ tantum horâ, sed pluribus, istôc calligraphiæ exercitio continuato. Multum enim interest, illos sibi elegantem comparare manum, elegantiaq; hujus à fundamento intelligere rationem (Vide Grammaticam.)

25. Ad § 6 leviculum erit, nec tamen inutile, examen, *Quot literarum sit hac vel illa Syllaba?* item *Quot Syllabarum hac vel illa Vox?* ut differentiam inter Unisyllabas, Bisyllabas, plurisyllabasq; notent: *Ars. Arbor. A-ra-tram. Ar-bi-tri-um* &c &c.

26. Ad § 7, 8, exercitium ipsis injungatur, ut Nominum (ordine quò posita sunt Capite II) exquirant genera, ope Lexici. Cujus rei modum si eos docueris, & illi cuius Nomini Capite II. generis notam (m. f. n.) adscripserint, referent inde utilitatem duplicem. Nempe intelligere incipient Lexici (hâc parte) usum: & addiscant Latinorum Nominum genera sic usu, ac veluti lusu.

27. Ad § 9, 10, 11, 12, 13, fiat examen Casuum, ut eos per ipsum sensum distinguere discant. Ex gr. *Audâ Petre*, quis casus? *Vocativus*. Non est hic *Petrus*, quis? *Nominativus*. *Liber Petri*, quis? *Genitivus*. Dedi librum *Petro*, quis? *Scribere Calamô* quis? Id tandem exposcatur, repetatur, iteretur, donec usum Casuum planè intelligant, in utroq; numero.

28. Ad § 16, 17, 18 subsistes, ostendeq; in adjuncto Lexico characterem illum Declinationis, cuius Nomini additum, ut hujus rei usum post intelligant.

29. Declinationis primæ exercitium erit, ut Nomina posita § 20 flectant, intuendo Typum § 19. Non enim cogendi sunt declinandi formulas mandare memoriz: sed Typum inspectando imitari, donec inspectionis pertæsi Typum ipsimet seponant, & memoriter declinent. Id enim tam certò futurum est, atq; infantes gressu firmato serperastrâ abjicere, libereq; discurrere, gaudent.

30. Idem

30. Idem fiat cum Declinatione II. III. IV. V. 104

31. Ad § 31, 32, 33 ostendatur illis in Lexico ostendi, quænam Adnomina unius, vel duarum, vel trium terminationum sint: quod ut intellectum sibi esse ostendant, ipsimet aliquot exquirent.

32. Ad § 34 &c progressi, jubeantur omnia Adjectiva (Capite tertio Vestibuli comprehensa, à § 285 ad 366) percurrere, & comparare: etiamsi quædam incomparabilia sint. Nunc enim non usus spectatur, sed formatio. Obiter tamen moneri poterunt, quænam Superlativum formant per *-simus*, quæ per *-rimus*, & *-limus*: dumq; aberrant emendari.

33. Ad § 37 & 38 Exercitij materia erit Adnominum cum suis Nominibus declinatio. Pertranseat igitur denuò idem Caput Vestibuli, assumtoq; quovis Adjectivo cum suo Substantivo declinari jubeatur. Ut è § 288 *Deus æternus*, *Mundus temporarius*, *Homo mortalis*. 289 *Qualis res?* *Res talis*. *Res varia*. *Res uniformis*. *Res utilis* &c &c.

34. Caput de Pronomine Regulam generalem habet nullam, omnia particularia. Nihil ergò restat, nisi ut hæc ipsa exercitiis iterentur.

35. Doctrina de VERBO (Capite V) ut à Tironibus rectè percipiatur, singula præcepta singulis Exercitiis illustranda, roborandaq; erunt.

36. Ergò post explicatum § 50 & 51, jubeantur pertransire Caput Vestibuli quintum, *separareq; à Verbis activis* (quorum maximus est exercitus) *substantiva* & *passiva*: non ex terminatione illa dignoscendo, sed è significatione reali, donec penitus quid intersit intelligant. Nihil hic supra captum esse, res ostendet.

37. Explicatò § 52, offeratur discipulis (extemporalis examine) aliquod notæ significationis Verbum, jam hæc jam illâ singulari personâ, respondereq; jubeantur, cujus personæ hoc aut illud sit? donec plane intelligi pateat.

38. Idem fiat numerum Verbi examinando, § 53.

39. 4

39. *A Temporum doctrina* (§ 54) ne discedatur, nisi post exactè ab omnibus perceptam Temporum differentiam: præsertim *præteritorum*, *Imperfecti*, *Perfecti*, & *Plusquamperfecti*, uti quidem antiqui parum aptè appellitarunt, eoq; illorum vim veram obscurarunt. Remedium duplex est. Primum in meliore nomenclatura, *Præteritis*, *Præteriti*, & *Jamtum præteriti*. Secundò in exemplis tam clarè inculcatis, ut verum sensum & usum non percipere nemo possit. Qvale hoc erit, discipulis exercitij loco proponendum.

Librum tuum jam *legi* (est *præteritum*)
heri nondum *legeram* (*ante - præteritum*)
cùm mitteres puerum, *legebam* (*præteriens*)
Mitte alteram partem, *legam* quoq; (*futurū simplex*)
& cùm *legero*, remittam (*futuro - præteritum*)
Talia exempla dicuntur plura, jam Latina jam vernacula, jubeanturq; transferri, & revideantur.

40. Similibus exercitiis doceantur *Modorum differentias: exempli causa.*

Tu debes *legere* (*Infinitiuus* est)
Lege igitur (*Imperatiuus*)
diligentes studiosi *legunt* (*Indicatiuus*)
si quotidie *legeres*, *si* heres doctus (*subjunctiuus*)
Et similia plura. Memento tantum de Conjectivo modo: sicut ille nullum perse habet sensum (nisi ellipticè) ita usum illius doceri non debere solum, sine antecedente Verbo & particula connexiva, *Si*, *Ut* &c. Jubes *ut* *Genias*: jussit *ut* *Genires*: benè *fecisses*, *si* *Genisses* &c.

41. Duas Verborum Formas (in O & OR) dic peculiare esse Latinis: quarum usum satis commodè exemplo appositio (§ 56) discant: si plura illis similia proposueris.

42. Post § 57 (ad 60) benè explicatos, ostendes illis in Lexico (1) Quomodo character Conjugationis omni Verbo addatur (2) Quomodo Infinitivus trinus seu trinum cardinale tempus. Docebis ergò in Lexico hæc eos observare & enuntiare, sive infinitivè, sive indicativè.

dicativè. *Ut*, *Abdere*, *abdidisse*, *abditum*. *Abco*, *abi-*
Si, *abitum* &c. Non obesset vel totum ita percurri Lexicon. Intra enim horas aliquot absolvi poterit, nullo tædio, usu ad sequentia permulto: nempe ut antequam Verba conjugare incipiant, cardinalia Verborum tempora teneant, aut certè inquirere sciant.

43. Verbo substantivo insistendum erit, donec conjugandi ejus rationem exactè teneant omnes. Proponenda ergò illis sunt Exercitia, formati ex hoc Verbo, & additis Nominibus, aut Pronominibus, sententiolis certis. Ex. gr. Debes *esse* diligens: imò debuisti ab infantia *fuisse* diligens: sed spero te jam *fore* diligentem. *Quæ* te, *esto* diligens: rogo vos, *estote* diligentes. Ego *sum* diligens: tu non *es*: ille *est* ne? Nos *sumus* diligentes &c. Pater meus non *erat* heri domi, nec *erit* cras. *Fuisti* ne in horto? Ego non *fui*. *Quæ* ris ubi *sim*? aut ubi *fuerim*? ó si *fuissem* tecum! Doctus *ero*, si *fuero* diligens. &c. Talibus ne pigeat prolectare puerilem captum, jam Latina in vernaculum transferenda proponendo, jam viceversa.

44. *Typi quatuor Conjugationum, duarumq; Formarum* (à § 75 ad 108) exercitiis pertranseundi sunt, ut inde discant, primò eorum usum: deinde Verborum ipsorum, ita conjugatorum, sensum.

45. Usus TYPORUM docetur quidem § 102, 103, 104: verum ut illa intelligentur melius, exemplis aliquot Verborum illustranda res fuerit. *Ut*: *ARARE*, in qua Forma conjugabitur? Resp. In prima: quia Infinitivus definit in *-re*. Et cujus erit Conjugationis? Resp. Primæ: quia habet Infinitivum in *-are*. *Conjuga igitur, inspectando Typum*. Quod dum fecerit, aberrare vix poterit: sin, emendetur, donec Typi usum perdiscat.

46. Sensem VERBORUM ita conjugatorum docebis viâ trinâ.

47. *Primò*, singulis terminationibus Latinis Vernacula semper adjungi curando. Ex. gr. *AR-are*.
Szan-

Szantani. *Ar-aru*, Szanes te. *Ar-ate* Vos, Ti Szan-
csatok. *Ar-o* ego, Szantok en. *Ar-astu*, Te Szan-
talz &c.

48. *Secundo*, Exercitia styli (ex compositis inde sen-
tentiolis quibusdam) proponendo. Ex gr. dum Ver-
bum SCRIBO tractatur, poteris omnia ejus in con-
textum sic redigere. *Scribere* debeo epistolam: imò
jam debui *scripsisse*: quia promiseram me *scripturum*
esse. *Quæso scribe* tu quoque: aut *scribite* ambo: cæ-
teri *scribunto* etiam. *Scribis*? aut *scribes*? ego jam
scripsi: cum aderat tabellarius nondum *scripseram*, sed
scribebam demum. (Conjunctivè:) Utinam *scribas*!
nam si *scriberes* tu, *scriberem* ego quoque. Utinam *scri-*
psissetis jam ante! Cum *scripseris*, significa mihi &c.
Sic in passivis: *Amari* debent studia, ut *ameris* à Præ-
ceptore, sicut *amantur* diligentes &c. Talia pueris
multa proponi elaboranda, erit ingenij lusus, sed boni
usus.

49. Tandem interrogare abstractè poteris: *Scribam*,
cujus est temporis? cuius modi? Si *scripsisses*, cuius
temporis & modi? &c &c. Ita ludibundis aperientur
in omnia oculi.

50. Contenta Capitis VI, VII, VIII, IX nihil adeò
exercitiis egent: sufficiet ista sic explicari, ut intelli-
gantur.

51. Capite X satis exercitij dabit Vocum derivata-
rum & compositarum (allegatarum § 119 & 120) in-
quisitio: ut compositas à simplicibus, & derivatas à pri-
mitivis, internoscere incipiant.

52. Capite XI traduntur Regulæ Syntacticæ XV:
quarum quæque sibi habet adjunctum de praxi sua hy-
ponnema [*parenthesi sic ansata*.] Observa hanc ma-
nuductionem, syntacticisq; exercitiis non malè eos ini-
tiabis.

53. Quamquam si ultra monitiones illas ingeniosè
processeris, pulcherrimorum exercitiorum occasionem
dare poteris. Ex. gr. Si ad Reg. VI. Infinitivos Ver-
borum

borum (Capitis V. Vestibuli) permutare doceas In-106
dicativo, præponiq; suum cuique Nominativum &c.
Ut si § 368 sic transformes: *Una quæque res aliquid est,*
Et aliquid agit, Et aliquid patitur. Ut, *Lapis est durus:*
qui si me laesit, agit aliquid: si ego illum confregi aut amo-
vi, ille passus est. Ita § 369: *Quicquid est, illud pri-*
mum oritur, tum aliquamdiu durat, tandem perit. Et
§ 370: *Nemo sapiens orditur negotium alio fine, quam*
ut pergat, donec finiat &c. Inexhaustus hic est fons in-
numeras sententiolas formandi, quarum in vernaculum
translatione (aut contrà) tum sapientiores fiant Disci-
puli ad attendendum rebus naturalibus, artificialibus,
moralibus, sic excitati; tum in promptè Nomina decli-
nando, Verba conjugando, Vocesq; construendo, pul-
chrè exercitati.

54. Capitis item XI & XII exercitium erit, si Disci-
pulos per omnia Vestibuli Capita deducendo ubicunq;
Vocum combinatio occurrerit, per quam Regulam co-
hæreant examinaveris: cui exercitio prima potissi-
mum columna materiam suppeditabit perpetuam.
Ex. gr. § 42 *Omnia sunt*, per quam dicitur Regulam?
Respondeat discipulus, per VI. eamq; mox recitet
(NB. E libro tam diu, donec memoriter poterunt)
§ 43. *Aliquid est?* Resp. Per eandem. 44 *In Rebus?*
Resp. per XIV. § 53 *Rerum origo?* per Reg. II. Et
sic per totum Vestibulum eundo. Ubi si attentio non
defuerit (nec quomodo abesse possit video) certò fu-
turum est, ut Regularum XV sensum & usum probè as-
sequantur, Syntaxeosq; sic etiam posito fundamento,
ad pleniorē post Grammaticam tantò oculatiores ac-
cedant.

De Lexici usu.

55. *Percurratur lectioe socium* (si quolibet horâ pa-
gella unica, absolvetur intra duas hebdomadas) *sine*
et usu quadruplici.

56, Pri-

56. *Primò*, ut legendis Abbreviaturis (quarum Lexicon Januale plenum erit) advescant.

57. *Secundò*, ut interpretari omnia extempore jussi, quàm firmiter Nomenclaturam Rerum hauserint, cognoscant: atq; si diffidunt sibi, ante lectionem sese præparandi occasionem habeant,

58. *Ubi* quia Vocem, cujus significationem amiserunt, inquirere necesse habebunt in Textu utroq;: addiscant eâdem operâ & Cifrarum (usq; ad 500) notationem, & Indicium qui libris annecti solent usum.

59. *Tandem* serviet hoc instituendo Examini Grammatico. Nempe inquirendo, (1) Num Vox occurrent simplex an composita sit? (2) Num primitiva an derivata? (3) Num Nomen an Verbum, Adnomen vel Adverbium &c. (4) Si Nomen, cujus generis & declinationis? quod adjecti characteres ostendent: (5) Si Adnomen, quot terminationum, & quomodo moveatur? (6) Si Pronomen, quomodo declinatur? (7) Si Verbum, Substantivum ne an Activum, vel Passivum? & cujus Declinationis ac Formæ? quomodo item cardinalia formet Tempora &c.

60. Satis autem commonefactionum: reliqua
Tux committenda sunt industriæ ac circumspectioni. Vale, & rem juventutis
Christianæ strenuè age.

F I N I S .

